



ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

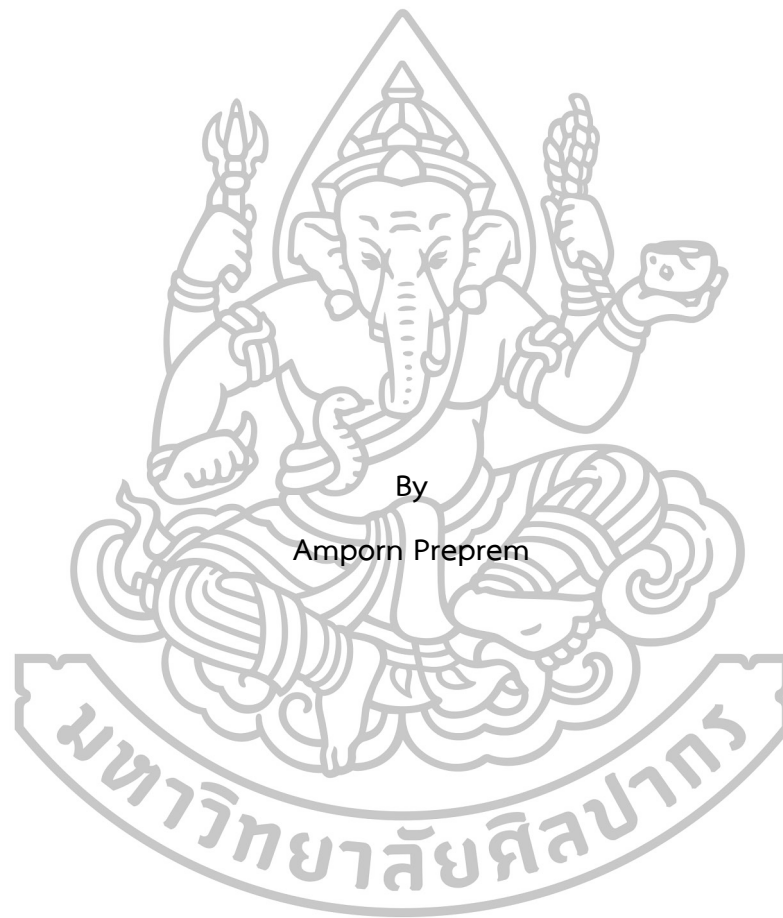
ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE RELATIONSHIP BETWEEN PERFORMANCE OUTCOME OF COOPERATIVE
ACTIVITY INITIATED BY H.R.H.PRINCESS MAHA CHAKRI SIRINDHORN AND
THE DESIRABLE CHARACTERS OF STUDENTS IN SCHOOL UNDER
THE JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLITAN



By
Amporn Preprem

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
Master of Educational Program in Educational Administration
Department of Educational Administration
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2016
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่าง
ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร”
เสนอโดย นางอัมพร ปรีเปรม เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตียเจริญ)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ดร.วิภา ทองหง่า)

...../...../.....

.....กรรมการ

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

...../...../.....

...../...../.....

55252361 : สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คำสำคัญ : กิจกรรมสหกรณ์/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

อัมพร ปรีเปรม : ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ว่าที่ พ.ต. ดร.นพดล เจนอักษร และ ผศ.ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว 145 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบ 1) ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครศึกษากลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 โรงเรียน โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูล โรงเรียนละ 6 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน พนักงานสหกรณ์นักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่สร้างจากเกณฑ์การประเมินสหกรณ์พระราชทาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ และด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 8) มีจิตสาธารณะ 3) มีวินัย 7) รักความเป็นไทย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับ สูง ของอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2559

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2.....

55252361: MAJOR: EDUCATION ADMINISTRATION

KEY WORDS: COOPERATIVE ACTIVITY / STUDENT CHARACTERS

AMPORN PREPREM: THE RELATIONSHIP BETWEEN PERFORMANCE OUTCOME OF COOPERATIVE ACTIVITY INITIATED BY H.R.H.PRINCESS MAHA CHAKRI SIRINDHORN AND THE DESIRABLE CHARACTERS OF STUDENTS IN SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLITAN. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. MAJ. NOPADOL CHENAKSARA, RTAR., Ph.D. AND ASST. PROF. VORAKARN SUKSODKIEW, Ph.D., 145 pp.

The purposes of this research were to determine 1) the outcome of cooperative activity initiated by H.R.H.Princess Maha Chakri Sirindhorn in schools under the jurisdiction of Bangkok metropolitan 2) the desirable character of students in school under the jurisdiction of Bangkok metropolitan and 3) the relationship between performance outcome of cooperative activity initiated by H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn and the desirable characters of students in school under the jurisdiction of Bangkok metropolitan. The sample were 24 schools under the jurisdiction of Bangkok metropolitan. The respondents were a school administrator, an assistant administrator, a teacher, a teacher and a student who worked in cooperative activity of each school. The research instrument was a questionnaire regarding cooperative activity initiated by H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn and the desirable characters of the Basic Education Core Curriculum B.E.2551 (A.D.2008). The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and Pearson's product – moment correlation coefficient.

The research findings revealed that:

1. The outcome of cooperative activity initiated by H.R.H.Princess Maha Chakri Sirindhorn in schools under the jurisdiction of Bangkok metropolitan, as a whole was at a high level. The priorities were assessing, 4) The successful of cooperative activity management, 1) The student's quality, 3) The management, 2) The academic affairs and performance outcome of cooperative activity.

2. The desirable character of students in school under the jurisdiction of Bangkok metropolitan, as a whole was at a high level. The priorities were assessing, 1) Love of nation, religion and king 2) Honesty and integrity 8) Public-mindedness 3) Self-discipline 7) Cherishing Thai-ness 4) Avidity for learning 5) Observance of principles of Sufficiency Economy Philosophy in one's way of life 6) Dedication and commitment to work.

3. The outcome of cooperative activity initiated by H.R.H. Princess Maha Chakri Sirindhorn and the desirable characters of students in school under the jurisdiction of Bangkok metropolitan, was found correlated at .01 level of significance.

Program of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2016

Thesis Advisors' signature1..... 2.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งในการให้คำปรึกษา แนะนำ และปรับปรุงแก้ไขของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายสุดา เตียเจริญ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.วิภา ทองหง่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำปรึกษาพร้อมทั้งตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์มาตลอดระยะเวลาดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ กรมส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่ให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูลในโครงการการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รวมทั้งคุณครูเนื่อง สุขสมกิจ โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล คุณครูยุพาภรณ์ มุกดา โรงเรียนวัดปลุกศรัทธา ที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสหกรณ์นักเรียนในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการทำการวิจัยในครั้งนี้

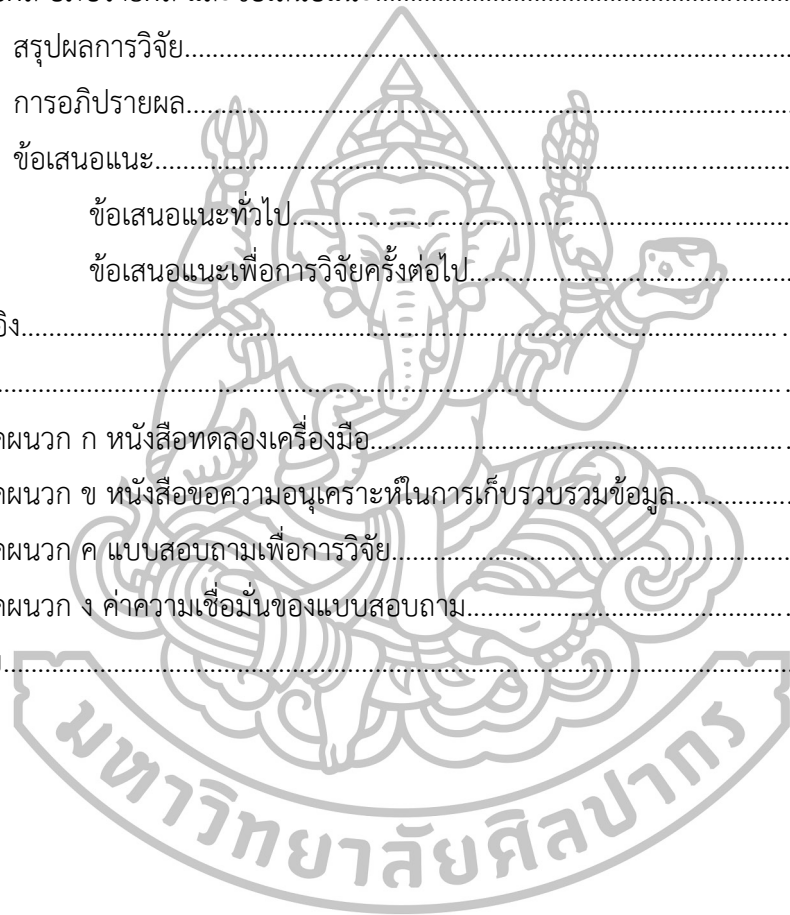
ด้วยคุณูปการคุณงามความดีของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่ นายบัวลัย นางทองแดง มีทรัพย์ ผู้เป็นบิดา มารดา และครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ประสบการณ์แก่ผู้วิจัย รวมถึงทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วยความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญ.....	ช
	สารบัญตาราง.....	ญ
	บทที่	
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
	ปัญหาการวิจัย.....	4
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
	คำถามในการวิจัย.....	6
	สมมติฐานการวิจัย.....	6
	ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	7
	ขอบเขตของการวิจัย.....	10
	นิยามคำศัพท์เฉพาะ.....	11
2	วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
	สหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ	
	สยามบรมราชกุมารี.....	12
	แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์.....	12
	สหกรณ์ตามพระราชดำริพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.....	26
	เกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน..	35
	คุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	42
	แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	42
	การดำเนินการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	44
	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	46
	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	พุทธศักราช 2551.....	53
	การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	62

บทที่	หน้า
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	70
การจัดการศึกษาในกรุงเทพมหานคร.....	71
บทบาทหน้าที่ด้านการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	73
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
งานวิจัยในประเทศ.....	75
งานวิจัยต่างประเทศ.....	82
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	85
ระเบียบวิธีวิจัย.....	86
แผนแบบการวิจัย.....	86
ประชากร.....	87
กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง.....	87
ผู้ให้ข้อมูล.....	87
ตัวแปรที่ศึกษา.....	88
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	90
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ.....	91
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	92
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	92
สรุป.....	94
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ	
แบบสอบถาม.....	95
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน	
ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ	
สยามบรมราชกุมารี.....	98
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน	
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	105

บทที่	หน้า
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรม สหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	112
5 สรุปลผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	115
สรุปลผลการวิจัย.....	114
การอภิปรายผล.....	115
ข้อเสนอแนะ.....	120
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	120
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	120
รายการอ้างอิง.....	121
ภาคผนวก.....	125
ภาคผนวก ก หนังสือทดลองเครื่องมือ.....	125
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	128
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	132
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	140
ประวัติผู้วิจัย.....	144



สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แนวทางการประเมินตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้ การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน ประเมินด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิต.....	37
2	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้าน รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์.....	54
3	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านชื่อเสียง สุจริต.....	55
4	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านการมีวินัย.....	56
5	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านใฝ่เรียนรู้.....	57
6	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านอยู่อย่างพอเพียง.....	58
7	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านการมุ่งมั่น ในการทำงาน.....	59
8	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านรักความเป็นไทย.....	60
9	ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านการมีจิตสาธารณะ...	61
10	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล.....	88
11	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	96
12	คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการดำเนินงาน กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามเกณฑ์การประเมิน โรงเรียนจัดการเรียนรู้สหกรณ์รางวัลพระราชทาน โดยภาพรวม.....	98
13	คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการดำเนินงานกิจกรรม สหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน	99
14	คำสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการดำเนินงานกิจกรรม สหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน.....	101

ตารางที่	หน้า	
15	<p>คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการดำเนินงาน กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ.....</p>	102
16	<p>คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการดำเนินงาน กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครด้านที่ 4 ความสำเร็จ และความดีเด่นของกรจัดการเรียนรู้การสหกรณ์.....</p>	104
17	<p>คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม.....</p>	105
18	<p>คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้าน รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์.....</p>	106
19	<p>คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้าน ซื่อสัตย์ สุจริต.....</p>	107
20	<p>คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้าน มีวินัย.....</p>	107
21	<p>คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านใฝ่เรียนรู้.....</p>	108
22	<p>คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้าน อยู่อย่างพอเพียง.....</p>	109
23	<p>คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้าน มุ่งมั่นในการทำงาน.....</p>	110
24	<p>คำมีชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้าน รักความเป็นไทย.....</p>	111

ตารางที่	หน้า
25	ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้าน มีจิตสาธารณะ..... 112
26	การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงาน กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร..... 113



บทที่ 1

บทนำ

ประเทศไทยนำทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจจากชาติตะวันตก มาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยให้ความหมายการพัฒนาว่าเป็นการแก้ไขปัญหาความล้าหลังทางเศรษฐกิจ จึงใช้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศเพื่อก่อให้เกิดรายได้ประชาชาติ ยกระดับกิจกรรมการผลิต การลงทุน การออม เพื่อให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว¹ แต่กลับพบว่าการพัฒนาประเทศที่เน้นเพียงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักนั้น ไม่อาจแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนได้อย่างแท้จริง คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนยังคงตกต่ำเหมือนเดิม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนถูกทำลายไปมาก วัฒนธรรมพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่นขาดการสืบทอด ประชาชนสูญเสียความเชื่อมั่นในตนเอง ความเป็นชุมชนลดลงทุกที และเป็นต้นเหตุสำคัญของการสลายตัวของชุมชนดั้งเดิมไปในที่สุด ค่านิยมของประชาชนเปลี่ยนเป็นบริโภคนิยม วิถีชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิมเข้าสู่ภาวะความทันสมัย ฟุ้งเฟ้อ และนิยมในวัตถุอย่างไร้ขอบเขต เกิดภาวะหนี้สินเพิ่มพูนมากขึ้น เกิดความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมและจริยธรรม ต่างคนต่างอยู่ ไม่ยุ่งเกี่ยวต่อกัน และในที่สุดขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน² การพัฒนาประเทศในระบอบพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555 - 2559) ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียนปี 2558 จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่าง

¹ กรมการพัฒนาชุมชน, เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง (กรุงเทพฯ ฯ: กรมการพัฒนาชุมชน, 2548), 1.

² ณรัชชอร์ ศรีทอง, การบริหารงานพัฒนาชุมชนเชิงยุทธศาสตร์ (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2554), 336.

เหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย 2
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง³

การศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ศีลธรรมและจริยธรรม เป็นเข็ม
ทิศนำสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและประเทศอย่างยั่งยืน การจะพัฒนาการศึกษาจึงจำเป็นต้องเปิดโอกาส
ให้ประชาชนในชุมชนเป็นผู้ริเริ่มและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ
ด้วยการมีส่วนร่วม รวมกลุ่มกันพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ดังนั้นแนวทางที่จะรอดพ้นจากวิกฤตการ
ดังกล่าวจึงต้องนำหลักการและพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และสภรณ์มาใช้พัฒนา
อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาทุกระดับจึงเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้
สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้คู่
คุณธรรมและสามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้
กล่าวเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัด
กระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทาง
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบ
อาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุล
กัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียนความประพฤติ การ
สังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน
ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา⁴ ดังนั้นสำนักการศึกษากรุงเทพมหานครจึง
มีนโยบายจัดการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้มุ่งมั่นขยายโอกาสทางการศึกษาให้เยาวชนได้รับ
การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางและทั่วถึงโดยคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน
ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญานอกเหนือจากการยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษา นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในคุณค่าปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี และวิถีประชาธิปไตย

³ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **สรุปสาระสำคัญ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙** (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.,
ม.ป.ป.), 2.

⁴ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545** (กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545), 13-15.

กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีกิจกรรมสหกรณ์อยู่ 4 ประเภท คือ กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมร้านค้า กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร และกิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ⁵ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความรู้ทักษะในการเรียนรู้ระบบสหกรณ์โดยวิธีปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยอาศัยวิธีการของสหกรณ์ ส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกโดยวิธีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกิจกรรมสหกรณ์ของสถานศึกษาต่างๆ และสถาบันที่เกี่ยวกับสหกรณ์ในอันที่จะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครจึงนำหลักการจัดการเรียนการสอนสหกรณ์มาส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ตามความสมัครใจในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยได้กำหนดเกณฑ์โดยการพัฒนาตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน ประเมินด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต รวม 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์⁶

ควบคู่กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานซึ่งกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งจะประกอบด้วยความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปแล้วนอกจากจะมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดแล้ว จะนำไปสู่การมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทยและ 8) มีจิตสาธารณะ โดยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดนั้นต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาผ่านการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะต่างๆ จนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเพื่อนำมาประเมินและตัดสิน

⁵ กองราชเลขาธิการสำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, **โครงการพัฒนาตามพระราชดำริฯ**, เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp14 /Projects.htm>

⁶ กรมส่งเสริมสหกรณ์, **คู่มือการประกวดโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน ประจำปี 2559 (สำหรับโรงเรียน)** (ม.ป.ท., 2559), 9.

ปัญหาของการวิจัย

กรุงเทพมหานครเมืองหลวงของประเทศไทยได้ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแนวทางการพัฒนาประเทศตามแนวตะวันตกมาเป็นระยะเวลาานแต่ยังไม่สามารถยกระดับเศรษฐกิจของคนส่วนมากตรงกันข้ามกลับเอื้อผลประโยชน์ให้กับคนหรือบุคคลส่วนน้อยในสังคมให้ยังมีฐานะมากยิ่งขึ้น กลายเป็นความเหลื่อมล้ำอย่างมากและอาจส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวมร่วม ซึ่งขัดกับหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยที่กล่าวถึงความมีสิทธิเท่าเทียมกันในทุกด้านตราบใดที่ระบบเศรษฐกิจยังไม่เป็นประชาธิปไตย ก็ไม่สามารถนำพาการเมืองสู่ประชาธิปไตยอย่างแท้จริงได้ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนจึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการที่ผ่านการฝึกปฏิบัติ โดยการมีส่วนร่วม สหกรณ์จึงเป็นเครื่องมือที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าสามารถแก้ไขปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำในสังคม และพัฒนาปัญหาการเรียนรู้ความเข้าใจ และสร้างพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน โดยอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

เหตุที่สหกรณ์ในประเทศยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร เนื่องจากยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สมาชิกสหกรณ์ขาดความรู้ และความเข้าใจสหกรณ์ และความสำคัญของสหกรณ์ การพัฒนาขบวนการสหกรณ์จึงควรมุ่งไปที่การพัฒนาคนให้ปรากฏคุณค่าสหกรณ์ในตัวคนอย่างแท้จริง เพื่อคนเหล่านั้นจะได้มีศักยภาพ และความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรของตนเพื่อประโยชน์แก่สมาชิกชุมชนสังคมตามวิถีสหกรณ์ต่อไป⁷ การจัดการศึกษาโดยใช้กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนปรากฏว่า ผลการดำเนินงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร เน้นการปลูกฝังนักเรียนให้มีความรู้และสามารถพัฒนาตนเองในการช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Self Help- Mutual Help) อันเป็นอุดมการณ์สหกรณ์ (Cooperative Ideology) การปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ความซื่อสัตย์ ความประหยัดและความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น แก่นักเรียนผลที่ติดตามมาจากผลผลิต ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ที่นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นคนมีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง และมีโรงเรียนจำนวนหนึ่งมีแนวการปฏิบัติที่ดี (Good Practice) ในการจัดการเรียนการสอนการสหกรณ์ที่ถือเป็นแบบอย่างได้สำหรับแนวพระราชดำริ ที่ระบุในข้อ พัฒนากิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อเพิ่มโอกาสให้ศิษย์เก่าและประชาชนในชุมชนเข้าถึงความรู้การสหกรณ์อีกทางหนึ่ง เพื่อให้เกิดความคิดในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของพวกเขา โดยการรวมกันจัดตั้งกลุ่มที่ดำเนินการด้วยหลักและวิธีการสหกรณ์หรือจัดตั้งสหกรณ์ ขึ้นหรือสมัครเข้า

⁷ จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ, แนวทางพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/องค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัด (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2549), 17.

เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสหกรณ์ที่มีอยู่แล้วในพื้นที่⁸ จากสภาพปัญหาดังกล่าว พบว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร ที่กล่าวว่าเยาวชนไทยของเราขาดการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม อย่างยั่งยืน คือ อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวรในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข⁹

จากการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ภายใต้การกำกับดูแลของกรุงเทพมหานคร และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยในภาพรวมดำเนินงานไปได้ดี สามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเรียบร้อย กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรที่มีความพร้อมด้านการจัดการศึกษาสำหรับประชาชนอย่างทั่วถึง ด้วยสภาพกรุงเทพมหานครเป็นเมืองขนาดใหญ่ และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งยังเป็นเมืองที่มีการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาเพื่อแสวงหาโอกาสทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร และกระทรวงศึกษาธิการมีแนวทางการจัดการศึกษา และพัฒนาตามยุคปฏิรูปการศึกษาให้ทันกับการพัฒนาตามสังคมไทย และสังคมโลก ซึ่งมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและวัตถุเป็นอย่างมาก แต่การจัดการศึกษานั้นเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความรู้ทางโลก ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงนั้นคือ ความมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ที่สังคมต้องการ จึงมีความจำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนา การตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม กรุงเทพมหานครยังมีข้อจำกัดทางการจัดการศึกษาให้กับนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่ย้ายถิ่นเข้ามาศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองศูนย์รวมของเศรษฐกิจของประเทศ พบว่า เกิดปัญหาความหลากหลายของผู้เรียน ผู้ปกครองมีภาระในการประกอบอาชีพ และไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียน ส่งผลต่อพฤติกรรมและจริยธรรมของนักเรียน เห็นได้จากสถิติข่าวปัญหานักเรียน หรือสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนานักเรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนของนักเรียนในกรุงเทพมหานคร เช่น ข่าวปัญหานักเรียนยกพวกตีกัน เป็นต้น

⁸พีรรัตน์ อังกรรัตน์, “เอกสารประกอบการบรรยายโครงการจัดทำแผนพัฒนาการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนตามพระราชดำริฯ” (เอกสารในการบรรยายโครงการจัดทำแผนพัฒนาการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนตามพระราชดำริฯ เสนอที่โรงแรมเวียงใต้ กรุงเทพมหานคร, 2 พฤษภาคม 2555)

⁹สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร, การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ นักศึกษา (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2550), 10.

ด้วยเหตุผลและข้อปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นเป็นการสมควรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยไปพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัยผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อทราบผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อทราบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยจึงได้กำหนดข้อคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
3. ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางของการวิจัยผู้สมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง
2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง
3. ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กัน

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

การบริหารสถานศึกษาของแต่ละแห่งส่วนใหญ่จะมีลักษณะการบริหารการจัดการศึกษา ในเชิงระบบซึ่งประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) และการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีวิเคราะห์เชิงระบบ (system analysis) ตามแนวคิดของ แคทซ์ และ คานซ์ (Katz and Kahn) มาสร้างเป็นขอบข่ายของการวิจัย ซึ่งได้กล่าวถึงระบบว่าเป็น ปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์องค์การ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (output) องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้จะทำงานร่วมกันเป็นวัฏจักรที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม (context) ทั้ง ภายใน และภายนอกองค์การ ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น และมีข้อมูลย้อนกลับ (feedback)¹⁰ การบริหารในทุกองค์การจำเป็นต้องมี ปัจจัย หรือ ทรัพยากรพื้นฐานทางการบริหารที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) บุคลากร (man) ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่ม คนในองค์การที่ร่วมกันทำงาน 2) งบประมาณ (money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุกส่วน ขององค์การ 3) วัสดุอุปกรณ์ (materials) ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เทคโนโลยีต่างๆ และ 4) การบริหารจัดการ (management) ที่เป็นตัวจักรสำคัญในการปฏิบัติงานขององค์การ¹¹

ซึ่งปัจจัยนำเข้า (input) ที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือผู้บริหารมีทักษะในการบริหารให้มีคุณภาพ ซึ่งมีนักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสำหรับกระบวนการ (process) เป็นตัว เปลี่ยนปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลผลิตอันประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินงาน การบริหาร¹² กระบวนการจะมีส่วนสัมพันธ์กับโครงสร้างของระบบการบริหารและการจัดการซึ่งเป็นตัวกำหนด แนวทางและกระบวนการในการจัดการ เพื่อนำปัจจัยหรือตัวป้อนต่าง ๆ มาใช้ให้ประโยชน์สูงสุด

¹⁰ Daniel Katz and Robert L Kahn, *The Social Psychology of Organizations*, 2nd ed (New York: John Wiley and Son, 1978), 22.

¹¹ จันทราณี สงวนนาม, *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา* (กรุงเทพฯ: บั๊กพอยท์, 2545), 21.

¹² สมบูรณ์ ตันยะ, *การประเมินทางการศึกษา* (กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545), 14.

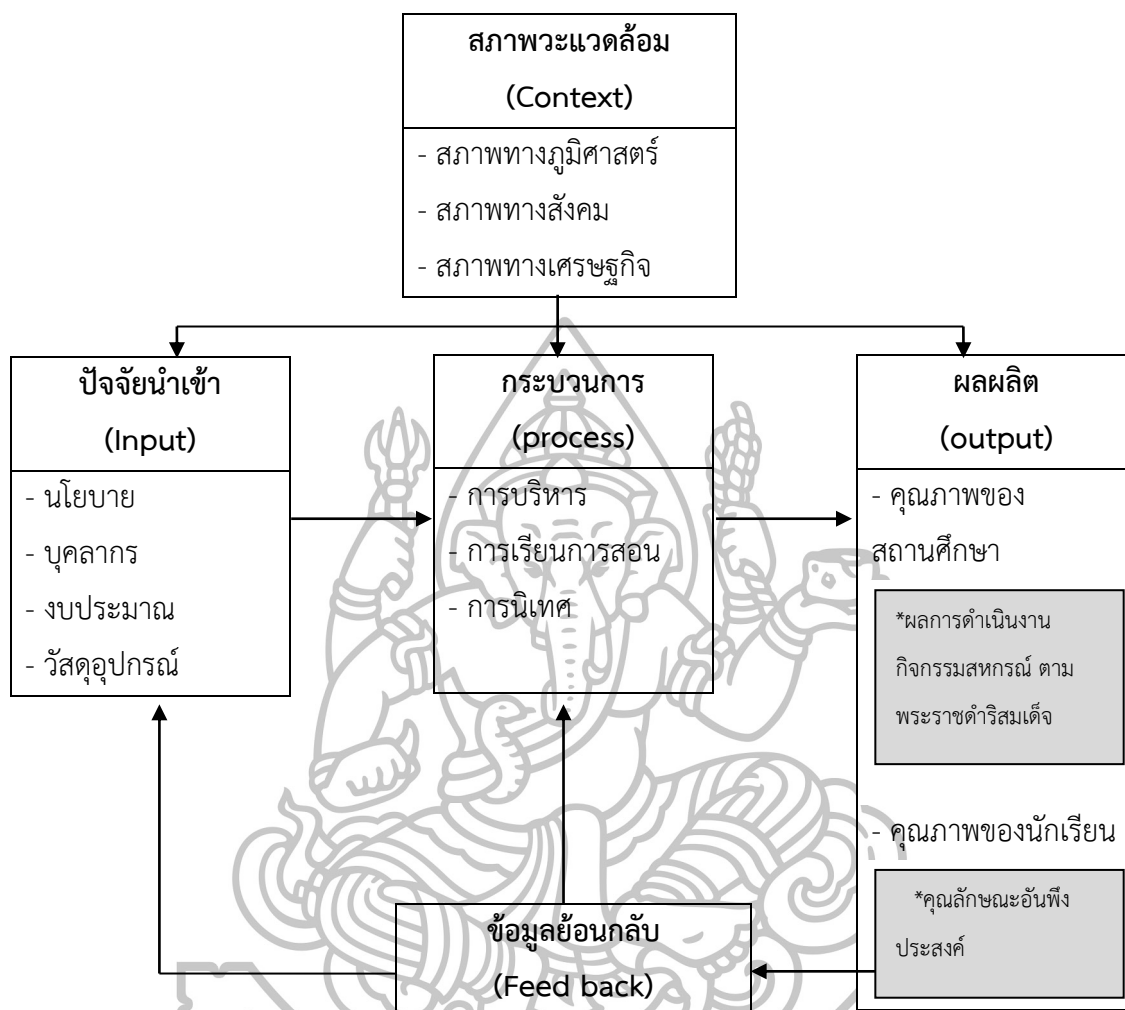
ในด้านผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนถือได้ว่าเป็นผลผลิต (output) ของการดำเนินงานที่สะท้อนผลสำเร็จของกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ด้วยการประเมินผลการดำเนินงานตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน ประเมินด้านปัจจัยกระบวนการ และผลผลิต รวม 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์¹³ ตามแนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551¹⁴ ส่วนกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ¹⁵ จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงนำเกณฑ์การประเมินสหกรณ์นักเรียนของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนของกระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นขอบข่ายของการวิจัย โดยนำเสนอตั้งแผนภูมิที่ 1



¹³โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล, “คู่มือการประเมินกิจกรรมสหกรณ์,” เอกสารประกอบการประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน 2558.

¹⁴สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 5.

¹⁵กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 5.



แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ที่มา : Daniel Kat Z and Robert L.Kahn, *The Social Psychology of Organization*, 2nd ed (New York: John Wiley and Son, 1987), 20.

จันทรานี สงวนนาม, *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา* (กรุงเทพฯ :บุ๊คพอยท์, 2545), 21.

โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล, “คู่มือการประเมินกิจกรรมสหกรณ์,” เอกสารประกอบการประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน 2558.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, *แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 5.

กระทรวงศึกษาธิการ, *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 5.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้แก่¹⁶ 1) ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน 2) ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน 3) ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ 4) ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ เป็นตัวแปรต้นของการวิจัย และได้นำเอาแนวคิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 8 ประการ ได้แก่¹⁷ 1) รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทยและ 8) มีจิตสาธารณะ เป็นตัวแปรตามของการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 2

ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตาม พระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี(X_{tot})	คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียน (Y_{tot})
1) ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน (X_1) 2) ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์ นักเรียน (X_2) 3) ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ(X_3) 4) ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการ จัดการเรียนรู้การสหกรณ์ (X_4)	1) รักชาติศาสน์กษัตริย์ (Y_1) 2) ซื่อสัตย์สุจริต (Y_2) 3) มีวินัย (Y_3) 4) ใฝ่เรียนรู้ (Y_4) 5) อยู่อย่างพอเพียง (Y_5) 6) มุ่งมั่นในการทำงาน (Y_6) 7) รักความเป็นไทยและ (Y_7) 8) มีจิตสาธารณะ (Y_8)

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตการวิจัย

ที่มา : โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล, “คู่มือการประเมินกิจกรรมสหกรณ์,” เอกสารประกอบการประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน 2558.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 5.

¹⁶โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล, “คู่มือการประเมินกิจกรรมสหกรณ์,” เอกสารประกอบการประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน 2558.

¹⁷สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 5.

นิยามศัพท์

เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำศัพท์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์ เฉพาะไว้ดังนี้

ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพ-

รัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี หมายถึง ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ตามแนวทางการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามโครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเกิดจากร่วมมือกันการรวมกลุ่มของนักเรียนเพื่อทำหรือเพื่อประโยชน์อื่น ๆ ในงานนั้นๆ ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ ประกอบด้วย กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมร้านค้า กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร กิจกรรมการศึกษา และสวัสดิการ ผลการดำเนินกิจกรรมประเมินโดยใช้เกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน ประกอบด้วย ด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต รวม 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้แก่ 1) รักชาติศาสนาชาติไทย 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนที่เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานเขต และอยู่ภายใต้นโยบายการกำกับของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 438 โรงเรียน โดยมีโรงเรียนที่ดำเนินงานจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 26 โรงเรียน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารรวมทั้งผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีและการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และนำเสนอรายละเอียดดังนี้ ความหมายและสาระสำคัญ ประวัติการความเป็นมาของสหกรณ์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

แนวคิดเกี่ยวกับสหกรณ์

ความหมาย สหกรณ์

พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2542 ให้ความหมายของคำว่า “สหกรณ์” ว่า งานร่วมมือกัน เช่นทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรมเพื่อหากำไรหรือเพื่อประโยชน์อื่น ๆ ในงานนั้น ๆ ร่วมกัน คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันและได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ เช่นสหกรณ์ออมทรัพย์¹⁸

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โปรดเกล้าฯ พระราชทานความหมายของ “สหกรณ์” ว่า “สหกรณ์” แปลว่า การทำด้วยกัน หมายถึง ผนึกกำลังผู้ทำงานเกี่ยวข้องกันการกระทำที่เกี่ยวข้องกันนั้นให้ปรักปรำพร้อมกันทุกด้าน และต้องกระทำงานนั้นด้วยความรอบรู้ความสามารถ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความเมตตาหวังดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันและกันด้วยจึงเป็นสหกรณ์แท้ซึ่งมีแต่ความเจริญก้าวหน้า และอำนวยประโยชน์ที่พึงประสงค์แต่ฝ่ายเดียว¹⁹

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานความหมายของคำว่า “สหกรณ์” ดังนี้ “สหกรณ์” ในทรรศนะของข้าพเจ้า คือ การกระทำร่วมกัน มนุษย์ตั้งแต่เกิดมาจน

¹⁸ราชบัณฑิตยสถาน, “สหกรณ์” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542, เข้าถึงเมื่อ 29 มกราคม 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.royin.go.th/dictionary.asp>

¹⁹ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด, พระราชดำรัส “เกี่ยวกับสหกรณ์”, เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.cultthai.coop/new/index.php/th/2013-05-29-04-28-49>

ตาย่อมต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นตั้งแต่ครอบครัว ญาติพี่น้องไปจนถึงเพื่อนฝูง ผู้ร่วมงาน กล่าวอีกอย่างว่าเราอยู่คนเดียวไม่ได้ต้องอยู่ในสังคมเดียวกัน²⁰

กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ ให้ความหมายคำว่าสหกรณ์ว่า “สหกรณ์” คือ องค์กรที่เกิดจากการรวมกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน อาชีพเดียวกัน หรือถิ่นฐานอยู่ใกล้เคียงกัน รวมตัวกันจัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ มีสถานะเป็นนิติบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก ภายใต้หลักการการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน²¹

สมศักดิ์ สินธุระเวช และคณะ ได้ให้ความหมายของสหกรณ์ว่า คือ คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินการ เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน²²

วิทยา ปานะบุตร ได้กล่าวว่าสหกรณ์ (Cooperative หรือ Co-op) คือองค์กรธุรกิจที่เกิดจากการรวมกลุ่มของบุคคลเพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านเศรษฐกิจ โดยมีได้มุ่งแสวงหาผลกำไร และมีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรม²³

กี วรกวิน บุชบา คุณาศิรินทร์ และ วรทิพย์ มีมาก ได้ให้ความหมายของสหกรณ์ว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีการจดทะเบียนตามกฎหมาย โดยมีบุคคลหลายคนมารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อดำเนินการทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกโดยไม่มุ่งหวังผลกำไร การดำเนินกิจการสหกรณ์จะยึดประชาธิปไตย คือสหกรณ์สมาชิกดำเนินการและควบคุมโดยสมาชิก และเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก²⁴

นนุช สวัสดิผล ให้ความหมายสหกรณ์ว่า สหกรณ์เป็นองค์กรหนึ่งซึ่งบุคคลหลายคนร่วมกันจัดตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจ ทำงานด้วยกันตามหลักแห่งความเสมอภาค ร่วมมือกันตามหลัก

²⁰ ขุมขุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด, พระราชดำรัส “เกี่ยวกับสหกรณ์”, เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.cultthai.coop/new/index.php/th/2013-05-29-04-28-49>

²¹ กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์, ภาวะเศรษฐกิจภาคสหกรณ์ไทย ปี 2553 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะวันออก จำกัด (มหาชน), 2553), 15.

²² สมศักดิ์ สินธุระเวช และคณะ, สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ป.6 (กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2548), 165.

²³ วิทยา ปานะบุตร, สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนา, 2550), 132.

²⁴ กี วรกวิน และคณะ, สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ป.5 (กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2550), 60.

ประชาธิปไตย โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันและเพื่อผลประโยชน์ตามที่ตกลงกันไว้ด้วยความยุติธรรม ซึ่งการที่คนร่วมกันนั้นจะต้องมุ่งช่วยเหลือซึ่งกันและกัน²⁵

ปาร์กเกอ ไอเสด (Israed Packel) ได้ให้ความหมายทางเศรษฐกิจของสหกรณ์ไว้ว่า สหกรณ์ เป็นสมาคมที่ให้บริการทางเศรษฐกิจโดยไม่คิดกำไรในสหกรณ์ในฐานะผู้ประกอบการและบริการของสมาคมต่างก็เป็นเจ้าของและผู้ควบคุมกิจการโดยเท่าเทียมกัน²⁶

รอย (Roy) ได้ให้คำจำกัดความของสหกรณ์ว่าสหกรณ์ คือองค์การธุรกิจที่ตั้งขึ้นโดยความสมัครใจ ดำเนินการในราคาต้นทุน (ไม่แสวงหากำไร) สมาชิกอุดหนุนต่างก็เป็นเจ้าของเป็นผู้ลงทุน และควบคุมกิจการ มีส่วนรวมในการเลี้ยงภัยและได้รับส่วนแบ่งกำไรตามส่วนธุรกิจ²⁷

จากความหมายของสหกรณ์ดังกล่าว สรุปได้ว่า สหกรณ์ หมายถึง การรวมกันทำงานโดยกลุ่มบุคคลที่มีการจดทะเบียนตามกฎหมาย โดยมีบุคคลหลายคนมารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อดำเนินการทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกโดยไม่มุ่งหวังผลกำไร

ความเป็นมาของสหกรณ์

วิทยา ปานะบุตร กล่าวว่า ผู้คิดริเริ่มให้มีกิจกรรมสหกรณ์ขึ้นเป็นคนแรกคือ “โรเบิร์ต โอเวน” (Robert Owen) นักคิดแนวสังคมนิยมชาวอังกฤษในคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะปรับปรุงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนงานในโรงงานให้ดีขึ้นและช่วยเหลือมิให้ถูกนายทุนเอาเปรียบ โรเบิร์ต โอเวน จึงได้รับการยกย่องให้เป็น “บิดาแห่งสหกรณ์โลก” จนกระทั่งในพ.ศ. 2378 กิจการสหกรณ์แห่งแรกของโลกได้ถือกำเนิดขึ้น โดยการรวมตัวจัดตั้งของกลุ่มช่างทอผ้าที่มีเมืองรอชเดล ประเทศอังกฤษ มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “ร้านสหกรณ์รอชเดลของผู้นำอันเที่ยงธรรม”²⁸

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตมรสุม ดิน ฟ้า อากาศ เหมาะแก่การเกษตร อาชีพส่วนใหญ่ของพลเมือง คือ การประกอบการเกษตรสาขาต่างๆ การผลิตในสมัยก่อนผู้ผลิตคนหนึ่ง จะผลิตเพียงแต่เลี้ยงครอบครัวมิได้มุ่งหวังเพื่อขาย ส่วนสินค้าที่ผลิตไม่ได้ก็เอาสินค้าที่ผลิตได้ไปแลกเปลี่ยนในขณะเดียวกันประชากรก็เพิ่มมากขึ้นด้วย ดังนั้น ความต้องการสินค้าอุปโภคของประชากรจึงปริมาณสูงขึ้นด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้ผลิตข้าวเพื่อเลี้ยงครอบครัวเท่านั้นไม่ได้ ต้องผลิตให้มากขึ้นเพื่อขายนำเงินมาซื้อสินค้าและบริการ เมื่อมีการผลิตข้าวมากขึ้นก็ต้องใช้ปัจจัยทุนในการผลิตมากขึ้นด้วย ถ้าผู้ผลิตขาย

²⁵ นงนุช สวัสดิผล, *MODEAN สังคมศึกษา* ป.5 (กรุงเทพฯ: แม็ก, 2554), 99.

²⁶ Packel, Israel, *Law of Cooperatives*, 3^{ed} (New York : Mathew Bender. 1956),

2.

²⁷ Paul, Roy Ewell, *Cooperation: Today and tomorrow* 2nd ed, (Danvill .Illinois: The Interstate. Inc, 1969), 1.

²⁸ วิทยา ปานะบุตร, *สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1* (กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนา, 2550), 133.

โตไม่มีทุน ก็ต้องกู้ยืมจากธนาคาร ในอัตราดอกเบี้ยสูง เมื่อผลิตข้าวได้แล้วก็นำไปขายเพื่อชำระหนี้ การชำระหนี้ดังกล่าวจะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อมีการผลิตข้าวได้ผลดี แต่ระบบการผลิตข้าวในสมัยนั้นขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศทั้งนั้น กล่าวคือ ถ้าปีใดฝนตกตามฤดูกาล และมีปริมาณน้ำฝนพอเหมาะแก่ความต้องการ การผลิตข้าวก็ได้ผลดี แต่ถ้าปีใดสภาพดินฟ้าอากาศไม่ดี ผลผลิตที่ได้จะลดน้อยลง มีผลทำให้ไม่เพียงพอต่อการบริโภค และไม่มีข้าวสำหรับชำระหนี้ด้วย รวมทั้งต้องมีการจำนองที่นาและทรัพย์สินเป็นหลักประกันเงินกู้ด้วยในที่สุดก็ไม่มีที่ดินในการทำมาหากินเป็นของตนเอง สถานการณ์ทางเศรษฐกิจดังกล่าวได้เป็นมูลเหตุแห่งความดำริของรัฐบาลในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ที่จะช่วยเหลือเกษตรกร โดยครั้งแรกมีผู้ดำริที่จะจัดตั้งธนาคารเกษตรขึ้นที่ส่วนกลางและมีสาขาตามภูมิภาค เพื่อให้เครดิตแก่เกษตรกรโดยตรงแต่เมื่อได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้วก็พบปัญหาการชำระหนี้ไม่ได้ตามสัญญา การตั้งธนาคารเกษตรเลยไม่ประสบความสำเร็จ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์แห่งแรกของประเทศไทยขึ้น เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2459 มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้” ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นแหล่งกู้เงินไปทำทุนของชาวนา

จากนั้นพระเจ้าพี่ยาเธอกรมพระจันทบุรีนฤนาถ เสนาภิรมย์ทรงพระคลังมหาสมบัติในสมัยพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงดำริที่จะนำสหกรณ์มาใช้โดยเห็นว่า การสหกรณ์จะอำนวยความสะดวกประโยชน์ให้แก่ประชาชนเป็นอย่างดี ดังนั้น จึงได้ทรงมอบให้ กรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ซึ่งพระวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทรงดำรงตำแหน่งอธิบดีอยู่ในขณะนั้นเป็นผู้เริ่มชักนำสหกรณ์เข้ามาสู่ประเทศไทย การเริ่มจัดตั้งสหกรณ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้ทรงศึกษาพิจารณาประเภทสหกรณ์ซึ่งมีอยู่ในประเทศ เพื่อเลือกสรรนำมาใช้ในประเทศไทย ในที่สุดได้เห็นว่า สหกรณ์หาทุน (สหกรณ์เครดิตแบบไรฟไฟเซน) ซึ่งต่อมาทรงได้รับการยกย่องให้เป็น “บิดาแห่งกิจการสหกรณ์ของไทย” โดยทางราชการได้กำหนดให้วันที่ 26 กุมภาพันธ์ของทุกปีเป็นวัน “สหกรณ์ของไทย”

ประเภทของสหกรณ์

นนุช สวัสดิ์ผล สหกรณ์แต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการแตกต่างกัน สำหรับประเทศไทยแบ่งประเภทของสหกรณ์โดยอาศัยหน้าที่ที่ปฏิบัติและการให้บริการเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง มี 6 ประเภท ดังนี้²⁹

1. สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกันและช่วยเหลือกันและกัน ในการแก้ไขความเดือดร้อนในการ

²⁹ นนนุช สวัสดิ์ผล, *MODEAN สังคมศึกษา ป.5* (กรุงเทพฯ: แม็ก, 2554), 100-101.

ประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้นโดยมีการดำเนินงานรับฝากเงิน ซื้อมาขาย ให้อู่เงินและแปรรูปผลผลิต

2. สหกรณ์นิคม คือ สหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่งที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้แก่ราษฎร รวมทั้งบริการด้านสาธารณูปโภคอื่น ๆ ควบคู่ไปกับการดำเนินการจัดหาสินเชื่อ ปัจจัยการผลิต และสิ่งของที่จำเป็นในการแปรรูปการเกษตรและการส่งเสริมอาชีพ

3. สหกรณ์ประมง คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมง เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ ซึ่งชาวประมงแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ตามลำพังบุคคลเหล่านี้จึงรวมกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสมาชิกให้รู้จักการออมทรัพย์และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็นหรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกวง

4. สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสมาชิกให้รู้จักการออมทรัพย์และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็น หรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์นอกวง

5. สหกรณ์ร้านค้า คือ สหกรณ์ที่ผู้บริโภคร่วมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป

6. สหกรณ์บริการ คือ สหกรณ์ที่ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น สหกรณ์เคหสถาน สหกรณ์แท็กซี่ สหกรณ์ผู้ผลิตและค่าน้ำแข็ง เป็นต้น

กวี วรกวิน บุชบา คณาศิริรินทร์ และวรพิทย์ มีมาก ได้กล่าวเกี่ยวกับประเภทสหกรณ์ตามกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดสหกรณ์ออกเป็น 6 ประเภท ตามความในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2511 ดังนี้³⁰

1. สหกรณ์การเกษตร คือ สหกรณ์สำหรับผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจกรรมร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อแก้ไขความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิกและช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น วัตถุประสงค์ของสหกรณ์การเกษตร เช่น ให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร จำหน่ายวัสดุและสิ่งของที่จำเป็นทางการเกษตร จัดหาตลาดจำหน่ายผลิตผลของสมาชิก รับฝากเงิน ส่งเสริมความรู้ทางการเกษตร เป็นต้น

2. สหกรณ์ประมง คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมง เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพ วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ประมง เช่น ให้ความรู้ทางด้านวิชาการและธุรกิจการประมง จัดหาวัสดุอุปกรณ์การประมงและสิ่งของที่จำเป็นมาจำหน่ายให้แก่สมาชิก จัดหาเงินกู้ไปลงทุนประกอบอาชีพ รับฝากเงิน ให้การสงเคราะห์แก่สมาชิกและครอบครัวที่ประสบภัย เป็นต้น

³⁰ กวี วรกวินและคณะ, สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ป.5 (กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2550), 60.

3. สหกรณ์นิคม คือ สหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่ง ที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกิน ให้ราษฎร การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่อยู่อาศัย ควบคู่ไปกับการ จัดหาสินเชื่อ การแปรรูปการเกษตร การส่งเสริมอาชีพ รวมทั้งการให้บริการสาธารณสุขโรคแก่ สมาชิก วัตถุประสงค์ของสหกรณ์นิคม เช่น หาที่ดินมาจัดสรรให้แก่ผู้ประกอบอาชีพทางเกษตร ตลอดจนจัดบริการด้านสาธารณสุขโรคแก่สมาชิก เป็นต้น

4. สหกรณ์ร้านค้า คือ สหกรณ์ที่มีผู้บริโภคร่วมกันจัดตั้งเพื่อจัดหาสินค้า เครื่องอุปโภค บริโภคมาจำหน่ายให้กับสมาชิกและบุคคลทั่วไป เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนในการซื้อเครื่อง อุปโภคบริโภค วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ร้านค้า เช่น จัดหาสิ่งของและบริการที่สมาชิกต้องการ จำหน่ายในราคายุติธรรม ส่งเสริมให้รู้จักการประหยัด ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น

5. สหกรณ์ออมทรัพย์ คือ สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลประกอบอาชีพ อย่างเดียวกันหรือที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ เช่น ส่งเสริม ให้สมาชิกรู้จักการออมเงิน ฝากเงิน และให้กู้ยืมเงินเมื่อเกิดความจำเป็น เป็นต้น

6. สหกรณ์บริการ คือ สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโดยประชาชนที่มีอาชีพ เดียวกันหรือได้รับความเดือดร้อนในเรื่องเดียวกัน รวมตัวกันโดยยึดหลักการประหยัด การช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมอาชีพเพื่อให้เกิดความมั่นคง วัตถุประสงค์ของสหกรณ์บริการ เช่น ประกอบธุรกิจด้านการบริการตามประเภทที่ได้จัดตั้งขึ้น จัดหา อุปกรณ์ และสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการให้บริการรับฝากเงินและให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก ช่วยเหลือ สมาชิกด้านกฎหมาย คดีความต่างๆ เป็นต้น

ปัจจุบันเป็นไปตามกฎกระทรวง กำหนดประเภทสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียน พ.ศ.2548 ลง วันที่ 29 มิถุนายน 2548 กำหนดไว้ 7 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. สหกรณ์การเกษตร ดำเนินธุรกิจจ่อเนกประสงค์ มีสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร มี วัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร
2. สหกรณ์ประมง ดำเนินธุรกิจจ่อเนกประสงค์ มีสมาชิกทั้งหมดเป็นชาวประมง มี วัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนชาวประมง
3. สหกรณ์นิคม ดำเนินธุรกิจจ่อเนกประสงค์ มีสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร มีวัตถุประสงค์ เพื่อการจัดการเกี่ยวกับการถือครองที่ดินทำกินของสมาชิกสหกรณ์
4. สหกรณ์ร้านค้า ดำเนินธุรกิจค้าปลีกและค้าส่ง มีสมาชิกได้หลากหลายอาชีพ มี วัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้บริโภค
5. สหกรณ์บริการ ดำเนินธุรกิจผลิตสินค้าหรืออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกผู้ใช้บริการโดยตรง

6. สหกรณ์ออมทรัพย์ ดำเนินธุรกิจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการออมทรัพย์และให้สินเชื่อแก่สมาชิก

7. สหกรณ์เครดิตยูเนียน ดำเนินธุรกิจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการออมทรัพย์ของสมาชิกในชุมชน รวมทั้งช่วยเหลือในการรวบรวมผลิตภัณฑ์ หรือจำหน่ายสิ่งของให้แก่บรรดาสมาชิก

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์

สหกรณ์มีเป้าหมายหลัก คือ การทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกดีขึ้นและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ คือ การทำให้เป้าหมายของสหกรณ์บรรลุผลสำเร็จเป็นรูปธรรมด้วยวิธีการสหกรณ์ การสหกรณ์จะมีผลต่อการพัฒนาประเทศย่อมจะต้องอาศัยสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจมีศรัทธาต่ออุดมการณ์ของสหกรณ์และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมสหกรณ์โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความรู้ทักษะในการเรียนรู้ระบบสหกรณ์โดยวิธีปฏิบัติจริง
2. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยอาศัยวิธีการของสหกรณ์
3. ส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกโดยวิธีการจัดกิจกรรมสหกรณ์
4. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกิจกรรมสหกรณ์ของสถานศึกษาต่างๆ และสถาบันที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ในอันที่จะเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ลักษณะสำคัญของสหกรณ์

วิทยา ปานะบุตร ได้กล่าวว่า สหกรณ์มีลักษณะสำคัญ 6 ประการ ดังนี้³¹

1. การรวมกลุ่มหรือการเป็นสมาชิกสหกรณ์ต้องเป็นด้วยความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับ
2. เป็นกิจกรรมของคณะบุคคล มิใช่เป็นของบุคคลหนึ่งบุคคลใด
3. การดำเนินการยึดหลักประชาธิปไตย และความสามัคคีในหมู่คณะ
4. เป็นองค์กรธุรกิจที่อาศัยองค์ประกอบ 4 ประการ เพื่อพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ คน เงิน ทรัพยากร และการจัดการ
5. ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสมาชิกทางด้านเศรษฐกิจ เช่น แก้ปัญหาการเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลาง และปัญหาขาดแคลนเงินทุนสมาชิก เป็นต้น
6. มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย และมีฐานะเป็นนิติบุคคล (นิติบุคคลไม่ใช่มนุษย์ แต่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย และมีสิทธิ์ทางกฎหมายเหมือนมนุษย์เกือบทุกอย่าง)

³¹วิทยา ปานะบุตร, สังคมศึกษาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนา, 2550), 132.

หลักการสหกรณ์

วิทยา ปานะบุตร ได้กำหนดหลักการดำเนินงานสหกรณ์ ยึดตามแนวปฏิบัติ 7 ประการ ดังนี้³²

1. การรับสมาชิกตามสมัครใจ ไม่มีการบีบบังคับให้เป็น และไม่กีดกันบุคคลที่ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิก ไม่มีข้อจำกัดในเพศ เชื้อชาติ และศาสนา
2. การบริหารงานยึดหลักประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมพัฒนาองค์กรของคน ทุกคนมีสิทธิ์ออกเสียงได้ 1 เสียงเท่ากัน ไม่ว่าจะมีส่วนมากหรือส่วนน้อยก็ตาม การเข้ามาทำหน้าที่ของบุคคลต้องมาจากการเลือกตั้ง
3. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ สมาชิกทุกคนคนมีสิทธิ์ลงทุนถือหุ้นในสหกรณ์ที่ตนเป็นสมาชิกมีสิทธิ์กำกับ ดูแล ตรวจสอบให้การใช้จ่ายเงินของสหกรณ์เป็นไปอย่างสุจริต สหกรณ์ต้องแบ่งเงินปันผลให้สมาชิกในอัตราส่วนที่เหมาะสมและยุติธรรม ไม่สูงเกินไป เพื่อให้สหกรณ์มีความเข้มแข็งและอยู่รอด รวมทั้งจำกัดอัตราดอกเบี้ยที่จ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นเพื่อป้องกันให้มีการแสวงหากำไรจากการถือหุ้นจำนวนมากของสมาชิกบางคน
4. ปกครองตนเองและความเป็นอิสระ สหกรณ์ต้องบริหารงานเป็นอิสระ ฟังตนเองและปกครองตนเอง ไม่ควบคุมโดยนโยบายหรือกลไกเจ้าหน้าที่ของรัฐ การให้ความรู้ ทุนการศึกษา และการฝึกอบรม สหกรณ์ทุกแห่งต้องจัดสรรเงินรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อนำมาใช้จัดการศึกษา การฝึกอบรม และการดูงาน เพื่อให้สมาชิกเข้าใจหลักการทำงานของสหกรณ์อย่างชัดเจน และนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. การให้การศึกษ ฝึกอบรม และข้อมูลข่าวสาร สหกรณ์พึงให้การศึกษและฝึกอบรม ให้ข่าวสารแก่สมาชิก เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนช่วยพัฒนาสหกรณ์ของตน มีทัศนคติที่ดี ซึ่งจะนำประโยชน์มาสู่สมาชิกโดยรวม
6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ สหกรณ์ทุกแห่งทุกประเภทควรให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือซึ่งกันและกัน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กร
7. ความเอื้ออาทรต่อชุมชน สหกรณ์ควรมีส่วนร่วมดำเนินกิจการต่างเพื่อพัฒนาชุมชนตามสมควร เช่น ขุดบ่อน้ำบาดาล ซ่อมสร้างสะพานและถนนในหมู่บ้าน เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และสมาชิกในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อกิจการสหกรณ์ต่อมาสหกรณ์และในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกสามารถแบ่งการบริหารจัดการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

³²วิทยา ปานะบุตร, สังคมศึกษาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนา, 2550), 133.

ระยะชั่วคราว

1. คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่ และสิทธิเสมือนเป็นคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์นั้นกล่าวคือ เป็นผู้แทนของสหกรณ์ดำเนินกิจการได้โดยชอบ
2. บุคคลที่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก ได้สิทธิเป็นสมาชิกของสหกรณ์นั้น นับแต่วันรับจดทะเบียนสหกรณ์ และได้ชำระค่าหุ้นตามจำนวนที่จะถือครบถ้วน
3. ภายใน 90 วัน นับแต่วันรับจดทะเบียนสหกรณ์ คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องนัดสมาชิกประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามที่กำหนดในข้อบังคับสหกรณ์และคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องมอบหมายการทำงานทั้งปวงให้กับคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์

ระยะถาวร

หลังจากคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ได้รับมอบหมายการดำเนินงานจากคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์แล้วสหกรณ์ดำเนินกิจการอย่างถาวรสืบต่อไป จนกว่าจะเลิกสหกรณ์

นนุช สวัสดิ์ผล เสนอแนวคิดหลักการและวิธีการของสหกรณ์ว่าการดำเนินการของสหกรณ์จะต้องปฏิบัติตามหลักการและวิธีการของสหกรณ์ ดังนี้³³

1. การเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ การเป็นสมาชิกสหกรณ์ควรเป็นไปด้วยความสมัครใจ และให้ทุกคนที่ต้องการใช้บริการของสหกรณ์และเต็มใจรับผิดชอบในฐานะสมาชิก และการเป็นสมาชิกสหกรณ์จะไม่มีข้อจำกัดทางเชื้อชาติ ศาสนา สังคม และการเมือง
2. การควบคุมตามหลักประชาธิปไตย สหกรณ์เป็นธุรกิจแบบประชาธิปไตย กิจการของสหกรณ์ดำเนินการโดยบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิก สมาชิกทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน และอำนาจสูงสุดในการบริการงานของสหกรณ์ได้มาจากการประชุมใหญ่ของสมาชิก
3. จำกัดอัตราดอกเบี้ยให้แก่ทุนเรือนหุ้น ทุนเรือนหุ้น คือ เงินที่สมาชิกลงทุนถือหุ้น ผลกำไรที่ได้จากธุรกิจของสหกรณ์จะต้องจัดสรรให้เกิดความยุติธรรมในหมู่ผู้ถือหุ้น
4. การจัดสรรรายได้สุทธิต่างเป็นธรรม การจัดสรรเงินกำไรจะต้องเป็นธรรมในหมู่ของสมาชิก และจะต้องกระทำโดยมติในที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกทั้งหมด
5. ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ สมาชิกของสหกรณ์ควรได้รับการศึกษา และมีความรู้ในเรื่องบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิก
6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ทั้งปวง สหกรณ์ทุกสหกรณ์จะต้องร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกัน เพื่อให้ธุรกิจสหกรณ์เจริญก้าวหน้า

³³ นนุช สวัสดิ์ผล, MODEAN สังคมศึกษา ป.5 (กรุงเทพฯ: แม็ก, 2554), 99-100.

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ให้แนวทางของหลักการสหกรณ์ ว่า หลักการสหกรณ์(Cooperative Principles) คือ แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าของสหกรณ์เกิดผล เป็นรูปธรรม ซึ่งประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 7 ประการ กล่าวคือ³⁴

1. การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง (Voluntary and Open Membership)

สหกรณ์ เป็นองค์การแห่งความสมัครใจ เปิดรับบุคคลทั่วไปที่สามารถใช้บริการสหกรณ์ได้ และเต็มใจจะรับผิดชอบในฐานะสมาชิก เข้าเป็นสมาชิกโดยปราศจากการกีดกันทางเพศ ฐานะทางสังคม เชื้อชาติ การเมือง หรือศาสนา

2. การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย (Democratic Member Control)

สหกรณ์ เป็นองค์การประชาธิปไตยที่มีการควบคุมโดยสมาชิก ซึ่งมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน ในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ บุรุษและสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่เป็นผู้แทนสมาชิกต้องรับผิดชอบต่อสมาชิก ในสหกรณ์ชั้นปฐมสมาชิกมีสิทธิในการออกเสียงเท่าเทียมกัน(สมาชิกหนึ่งคนหนึ่งเสียง) สำหรับสหกรณ์ในระดับอื่นๆ ก็ดำเนินการตามแนวทางประชาธิปไตยเช่นเดียวกัน

3. การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก (Member Economic Participation)

สมาชิก มีส่วนร่วมในการลงทุน (ถือหุ้น) ในสหกรณ์ของตนเองอย่างเสมอภาคกัน และมีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้เงินทุนของสหกรณ์ตามแนวทางประชาธิปไตย ทุนของสหกรณ์อย่างน้อยๆ ส่วนหนึ่งต้องเป็นทรัพย์สินส่วนรวมของสหกรณ์โดยปกติสมาชิกจะได้รับผลตอบแทน (ถ้ามี) ในอัตราที่จำกัดตามเงินลงทุน (หุ้น) ที่กำหนดเป็นเงื่อนไขของการเข้าเป็นสมาชิก สมาชิกสามารถจัดสรรเงินส่วนเกินของสหกรณ์เพื่อวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งหรือทุกอย่างตามข้อบังคับดังนี้ คือ

3.1 เพื่อการพัฒนาสหกรณ์โดยอาจกันไว้เป็นทุนสำรองซึ่งอย่างน้อยๆ จะต้องมีส่วนหนึ่งที่นำมาแบ่งปันกันไม่ได้

3.2 เพื่อตอบแทนแก่สมาชิกตามสัดส่วนของปริมาณธุรกิจที่สมาชิกได้ทำกับสหกรณ์

3.3 เพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่มวลสมาชิกเห็นชอบ

4. การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ (Autonomy and Independence)

สหกรณ์ เป็นองค์การที่พึ่งพาตนเองและปกครองตนเอง โดยการควบคุมของมวลสมาชิก หากสหกรณ์จะต้องมีข้อตกลงผูกพันกับองค์การอื่นใดซึ่งรวมถึงหน่วยงานของรัฐบาลด้วยหรือจะต้องเพิ่มเงินลงทุนโดยอาศัยแหล่งเงินทุนจากภายนอกสหกรณ์ สหกรณ์จะต้องกระทำการดังกล่าวภายใต้

³⁴ ส่วนทะเบียนและข้อบังคับสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์กรมส่งเสริมสหกรณ์, คำแนะนำการจัดตั้งสหกรณ์ สำหรับประชาชนและผู้สนใจจะจัดตั้งสหกรณ์ (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2551), 14-15.

เงื่อนงำที่มั่นใจได้ว่ามวลสมาชิกจะยังคงดำรงไว้ซึ่งอำนาจในการควบคุมสหกรณ์ ตามแนวทางประชาธิปไตย และสหกรณ์ยังคงดำรงความเป็นอิสระ

5. การศึกษา ฝึกอบรม และสารสนเทศ (Education, Training and Information)

สหกรณ์พึงให้การศึกษและการฝึกอบรมแก่สมาชิก ผู้แทนสมาชิกที่ได้รับการเลือกตั้ง ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้สามารถมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาสหกรณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและพึงได้ข่าวสารแก่สาธารณชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนและบรรดาผู้นำทางความคิดในเรื่องคุณลักษณะและคุณประโยชน์ของสหกรณ์

6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์ (Cooperation among Cooperatives)

สหกรณ์จะสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ขบวนการสหกรณ์ได้ โดยร่วมมือกันในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ 1) โดยความร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์เป็นหลักการเดียวกันกับการร่วมมือระหว่างบุคคลธรรมดาในการจัดตั้งสหกรณ์ ซึ่งก่อให้เกิดการประหยัด มีอำนาจต่อรองสูงขึ้น และนำไปสู่การรับสมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพ 2) การร่วมมือระหว่างสหกรณ์อาจทำได้ทั้งแนวนอนและแนวตั้ง ในแนวนอนสหกรณ์ทุกสหกรณ์ไม่ว่าประเภทเดียวกันหรือไม่ สามารถร่วมมือกันได้ในทุกระดับ เพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิกและขบวนการสหกรณ์ ในแนวตั้งสหกรณ์ท้องถิ่นประเภทเดียวกันควรรวมตัวกันทางธุรกิจเป็นชุมนุมสหกรณ์ ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ และระดับประเทศ และสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับ ทุกสหกรณ์ ควรรวมตัวกันเป็นองค์การสหกรณ์สูงสุด (Apex Organization) เพื่อขยายความร่วมมือกัน 3) วัตถุประสงค์สำคัญของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ คือ เพื่อให้สหกรณ์สามารถอำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจ และสังคมแก่สมาชิกอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

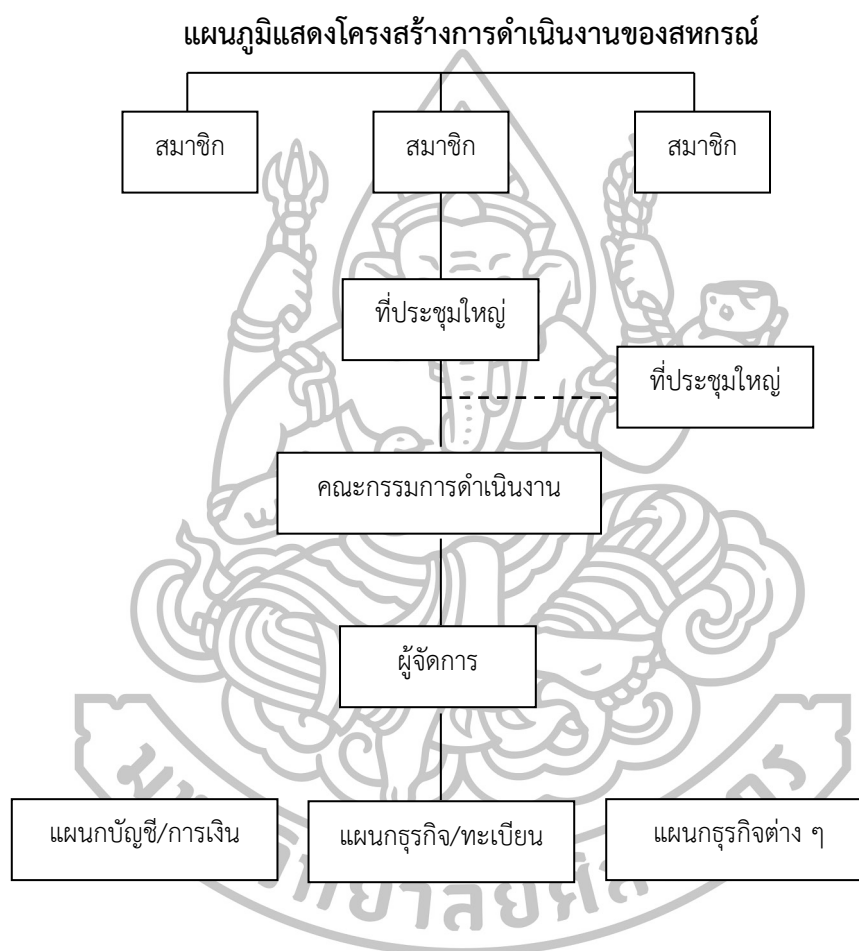
7. การเอื้ออาทรต่อชุมชน (Concern for Community)

สหกรณ์พึงดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญยั่งยืนตามนโยบายที่มวลสมาชิกเห็นชอบ สหกรณ์เป็นองค์การทางเศรษฐกิจและสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ เพราะฉะนั้น การดำเนินงานของสหกรณ์ต้องการเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งหมายความว่า เป็นการพัฒนาที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่สนองความใฝ่ฝันของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาส ความสามารถ และอนาคตของคนรุ่นหลัง

โครงสร้างของสหกรณ์

โครงสร้างของสหกรณ์ ตั้งอยู่บนรากฐานประชาธิปไตย สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของสหกรณ์ แต่ทุกคนไม่สามารถร่วมบริหารกิจการของสหกรณ์ได้ จึงต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการเป็นการเป็นผู้บริหารงานแทน ซึ่งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 กำหนดให้มีคณะกรรมการดำเนินการไม่เกิน 15 คน มีอำนาจหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการทั้งปวง

เพื่อให้กิจการสหกรณ์ดำเนินการอย่างกว้างขวาง และให้บริการแก่สมาชิกอย่างทั่วถึง คณะกรรมการดำเนินการควรจัดจ้างผู้จัดการที่มีความรู้ความสามารถดำเนินธุรกิจแทน และผู้จัดการอาจจัดจ้างเจ้าหน้าที่โดยความเป็นชอบของคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อช่วยเหลือกิจการสหกรณ์ด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงงบประมาณและการประหยัดเป็นสำคัญ³⁵



ที่มา: ส่วนทะเบียนและข้อบังคับสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์กรมส่งเสริมสหกรณ์, คำแนะนำการจัดตั้งสหกรณ์ สำหรับประชาชนและผู้สนใจจะจัดตั้งสหกรณ์ (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2551), 5.

³⁵ ส่วนทะเบียนและข้อบังคับสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์กรมส่งเสริมสหกรณ์, คำแนะนำการจัดตั้งสหกรณ์ สำหรับประชาชนและผู้สนใจจะจัดตั้งสหกรณ์ (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2551), 5.

องค์ประกอบการบริหารจัดการและการดำเนินงานของสหกรณ์

เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์แล้ว สหกรณ์มีฐานะเป็นนิติบุคคลโดยสมบูรณ์สามารถบริหารจัดการองค์กรได้ตามที่กำหนดในข้อบังคับและกฎหมาย มีคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้แทนสหกรณ์ใช้อำนาจหน้าที่บริหารจัดการภายในองค์กร

สหกรณ์ดำเนินกิจการภายใต้กรอบแห่งกฎหมายทั้งปวง แต่ต้องไม่ขัดกับข้อบังคับสหกรณ์และพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 ซึ่งกำหนดให้สหกรณ์มีอำนาจกระทำการตามวัตถุประสงค์ดังนี้³⁶

1. ดำเนินธุรกิจการผลิต การค้า การบริการ อุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ของสมาชิก
2. รับฝากเงินประเภทออมทรัพย์ หรือประเภทประจำจากสมาชิก หรือสหกรณ์อื่นได้ ตามระเบียบสหกรณ์
3. จัดให้ได้มา หรือจำหน่ายไป ซึ่งกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินโดยหลักแห่งนิติกรรม และสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
4. ให้กู้ ให้สินเชื่อ ให้ยืม ให้เช่า ให้เช่าซื้อ รับจำนอง หรือรับจำนำ ซึ่งทรัพย์สินแก่สมาชิก หรือของสมาชิก
5. ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงินได้ตามระเบียบของสหกรณ์
6. ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่สมาชิก
7. ขอหรือรับความช่วยเหลือจากทางราชการ หน่วยงานของต่างประเทศ หรือบุคคลอื่น
8. ดำเนินการอย่างอื่นที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

ประโยชน์ของสหกรณ์

จากการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ทำให้ส่งผลให้ได้รับประโยชน์จากสหกรณ์ ดังต่อไปนี้³⁷

1. การรวมกันเป็นสหกรณ์ ทำให้มีผลในการต่อรองทั้งในด้านการซื้อและการขายสินค้าที่สมาชิกผลิตได้และฝึกคนให้รู้จักการพึ่งตนเอง
2. ทำให้ชุมชนมีความสามัคคี ประองตอง อันจะนำความเจริญมาสู่ประเทศชาติได้ สหกรณ์ส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการอยู่ร่วมกันโดยสันติ การสหกรณ์เป็นวิธีการที่อุ้มชูผู้ที่ยากจนให้มีฐานะดีขึ้นโดยมิได้ทำลายคนมั่งมี จึงมีลักษณะเป็นสันตินิยมหรือส่งเสริมสันติภาพ
3. สหกรณ์เป็นแหล่งจัดหาเงินทุนมาให้สมาชิกกู้ยืมไปลงทุนในการประกอบอาชีพหลัก

³⁶ ส่วนทะเบียนและข้อบังคับสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์กรมส่งเสริมสหกรณ์, คำแนะนำการจัดตั้งสหกรณ์ สำหรับประชาชนและผู้สนใจจะจัดตั้งสหกรณ์ (กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2551), 5.

³⁷ เล่มเดียวกัน, 4.

4. สหกรณ์ช่วยส่งเสริมความรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่สมาชิก เช่น แนะนำให้สมาชิกรู้จักพัฒนาการผลิตด้วยวิธีการเกษตรสมัยใหม่ จำหน่ายผลผลิตให้ได้ในราคาสูงขึ้น เป็นต้น

5. ส่งเสริมความเสมอภาคกันและเป็นประชาธิปไตย โดยให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในการออกเสียงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์

6. สหกรณ์ฝึกคนให้มีความรู้ ประสบการณ์ รู้จักการประหยัดทรัพย์และสนับสนุนด้านเงินทุน การผลิตควบคุมการใช้เงินทุนให้เป็นไปตามแผน รวมกันซื้อปัจจัยการผลิตและร่วมกันขายผลผลิตผล ทำให้คนในชุมชนนั้น ๆ มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สหกรณ์ในโรงเรียน

ความเป็นมาในการจัดสหกรณ์ในโรงเรียน หน่วยงานการศึกษาที่มีหน้าที่จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 (ฉบับปรับปรุง 2545) เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2551

สหกรณ์ที่นิยมจัดตั้งในโรงเรียน ได้แก่ สหกรณ์ร้านค้า เนื่องจากครูและนักเรียนในโรงเรียนมีความต้องการใช้สอยสินค้าประเภทอุปกรณ์การเรียน หนังสือเรียน ชุดนักเรียน อาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น สหกรณ์จะจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคายุติธรรม เนื่องจากการซื้อสินค้าในปริมาณมากจะทำให้สินค้ามีราคาถูกลง การดำเนินงานของสหกรณ์จะคำนึงถึงประโยชน์ของสมาชิกมากกว่าการดำเนินการเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด การจัดตั้งสหกรณ์ในโรงเรียนต้องดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. จัดประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสหกรณ์ระหว่างครูนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

2. ศึกษารูปแบบของสหกรณ์ที่ดำเนินการจัดตั้งให้ชัดเจน โดยอาจศึกษาจากสหกรณ์ต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น และประสบความสำเร็จมาแล้ว

3. แต่งตั้งคณะกรรมการและจัดประชาสัมพันธ์ให้บุคคลในโรงเรียนได้ทราบพร้อมทั้งออกกฎระเบียบและข้อบังคับเพื่อให้สมาชิกสหกรณ์ปฏิบัติตาม

4. รวบรวมหุ้นและทุนในการดำเนินการ โดยเปิดรับสมาชิกที่สนใจ

5. จัดเตรียมอาคารสถานที่และอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

6. ประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาแก้ไขกฎระเบียบและข้อบังคับ พร้อมทั้งร่วมกันคัดเลือกคณะกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ดำเนินการ เพื่อร่วมดำเนินการในสหกรณ์

นงนุช สวัสดิ์ผล กล่าวถึงสหกรณ์ในโรงเรียนว่าส่วนใหญ่จะเป็นสหกรณ์ร้านค้า ซึ่งมีวิธีการจัดตั้งดังนี้³⁸

1. การเลือกคนทำงาน ควรมีไม่น้อยกว่า 10 คน เรียกว่า คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและดำเนินการต่างๆ ในการจัดตั้งร้านสหกรณ์และการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์
2. การเลือกรวบรวมสมาชิก ในระยะเริ่มแรกควรให้ได้สมาชิกประมาณ 300 – 400คน หรือรวบรวมให้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน (สมาชิกยิ่งมากยิ่งดี) และสมาชิกควรเข้าใจหลักการและวิธีการของสหกรณ์
3. การระดมทุนดำเนินการ ได้แก่ หุ้นที่เก็บจากสมาชิก โดยกำหนดมูลค่าหุ้น ไม่ควรต่ำกว่า 30 บาท คนหนึ่งซื้อหลายหุ้นได้แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของหุ้นทั้งหมด
4. การกำหนดสถานที่ตั้ง ควรเลือกสถานที่ที่สมาชิกสามารถมาติดต่อได้สะดวก
5. การประมาณเงินที่ใช้ในการลงทุน ควรประมาณการไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆ เช่น ค่าตกแต่งร้าน ค่าวัสดุ และอุปกรณ์ ค่าสมุดบัญชี ค่าเอกสาร เป็นต้น
6. การประมาณการรายรับและรายจ่าย โดยต้องประมาณการว่าในเดือนหนึ่งๆหรือปีหนึ่งๆ ร้านสหกรณ์ควรขายสินค้าได้จำนวนเท่าไร มีกำไรการค้าร้อยละเท่าไร ต้องซื้ออะไรบ้าง ปริมาณเท่าไร และคิดเป็นเงินเท่าไร
7. การเลือกผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการค้ามีความซื่อสัตย์ เอาใจใส่ในงาน และต้องมีความเข้าใจในหลักการสหกรณ์เป็นอย่างดี
8. การประชุม ควรมีการประชุมร่วมกันทั้งคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์และสมาชิก โดยจัดประชุมตามความเหมาะสม

สหกรณ์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประวัติความเป็นมา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปทรงเยี่ยมราษฎรในชนบทห่างไกลและทุรกันดารทั่วประเทศมาตั้งแต่ยังเยาว์พระชันษา ได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ทำให้ทรงทราบปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความยากจน ความขาดแคลนอาหารและปัจจัยต่างๆ การขาดบริการสาธารณสุขและการศึกษา จึงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะทรงช่วยเหลือเด็ก เยาวชน และประชาชนที่ด้อยโอกาสในถิ่นทุรกันดารเหล่านี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเริ่มงานพัฒนาในปีพุทธศักราช 2523 โดยทรงทดลองทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดอาหารและพัฒนาภาวะ

³⁸ นงนุช สวัสดิ์ผล, MODEAN สังคมศึกษา ป.5 (กรุงเทพฯ: แม็ก, 2554), 101.

โภชนาการและสุขภาพของเด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร หลังจากนั้นได้ทรงขยายงานพัฒนาในด้านอื่นๆ อีกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนให้ดีขึ้น พร้อมทั้งขยายพื้นที่การดำเนินงานมากขึ้นด้วยโดยโปรดเกล้าฯ ให้ “สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ³⁹

ประวัติกิจกรรมสหกรณ์ตามพระราชดำริในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนมาตั้งแต่ พ.ศ.2523 ในพื้นที่จังหวัดต่างๆ ทรงใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้ได้รับโอกาส และเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตนเองโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนต่อมาใน พ.ศ.2534 โปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินงานโครงการส่งเสริมสหกรณ์ในโรงเรียนขึ้นมีลักษณะเป็นสหกรณ์นักเรียนซึ่งจะให้บริการแก่สมาชิกสหกรณ์ และชาวบ้านได้อันจะส่งผลต่อชุมชนในอนาคต สำหรับกิจกรรมสำคัญของโครงการส่งเสริมสหกรณ์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีประกอบด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสหกรณ์ ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์สหกรณ์ หลักการสหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ วิธีการทำธุรกิจแบบสหกรณ์ ระบบประชาธิปไตย และระบบบัญชีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมสหกรณ์ภาคปฏิบัติสำหรับนักเรียนได้ปฏิบัติจริง ได้แก่ กิจกรรมร้านค้า กิจกรรมออมทรัพย์ และกิจกรรมส่งเสริมการผลิต ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอีกทั้งให้มีการประชุมเพื่อเรียนรู้การจัดการเลือกตั้งการบันทึกการประชุมการทำธุรกิจอย่างง่ายรวมทั้งการทำบัญชีต่างๆ ด้วย⁴⁰

โรงเรียนตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในกรุงเทพมหานครมีทั้งหมดจำนวน 28 โรงเรียนซึ่งอยู่ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานครพื้นที่ 1 จำนวน 11 โรงเรียน และอยู่ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานครพื้นที่ 2 จำนวน 17 โรงเรียน โดยเริ่มโครงการตั้งแต่ปี พ.ศ.2552 โดยเป็นโรงเรียนที่จัดอยู่ภายใต้กำกับดูแลของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 26 โรงเรียน

³⁹ สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, โครงการพัฒนาตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp14/Projects.htm>

⁴⁰ กองราชเลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, โครงการตามพระราชดำริฯ, เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.sirindhorn.net/HRH-projects.php>

แนวทางในการดำเนินงานโครงการพัฒนา

แนวทางการดำเนินงาน จะเริ่มในสถานศึกษาก่อน ถ้าท้องถิ่นใดยังไม่มีสถานศึกษาก็จะเข้าไปรวมกลุ่มเด็กในพื้นที่ แล้วจัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหรือโรงเรียน แล้วทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผ่านกระบวนการทางการศึกษา หลังจากนั้นจึงขยายการพัฒนาไปสู่ชุมชน โดยยึดหลักการดำเนินงาน ดังนี้

1. การพึ่งพาตนเอง โดยเน้นให้ทุกคนได้ช่วยเหลือตนเองก่อนเป็นอันดับแรก เช่น การให้เมล็ดพันธุ์พืชผัก พันธุ์สัตว์ เพื่อผลิตอาหารไว้บริโภคเอง แทนที่จะให้อาหารโดยตรง สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ต่อไป

2. การมีส่วนร่วม เน้นให้ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการทำโครงการได้มีส่วนในการช่วยคิดช่วยทำ เช่น การที่ผู้ปกครองและเด็ก ต้องร่วมกันวางแผนและทำการผลิตทางการเกษตร จัดเวรในการประกอบอาหารกลางวัน ซึ่งมีผลทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ได้เรียนรู้และเข้าใจในกิจกรรมที่ทำอยู่

3. การพัฒนาแบบองค์รวมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาในทุกๆ ด้านไปพร้อมๆ กัน นอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายจะต้องได้รับความรู้จากกิจกรรมที่ทำ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตต่อไปได้ เช่น โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนอาหารมีการดำเนินกิจกรรมให้ความรู้ด้านเกษตรกรรมและกลุ่มเป้าหมายได้ปฏิบัติจริงทั้งการปลูกและประกอบอาหาร นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกหลักสูตรสหกรณ์ในการผลิต เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มผลิตและจำหน่ายผลผลิตที่เหลือ ผลที่ได้นอกจากจะมีอาหารรับประทานแล้ว ยังเกิดการรวมกลุ่มกันทำงาน และมีรายได้เสริม

4. พัฒนาระบบประสานงานความร่วมมือจากทุกส่วน ในการช่วยเหลือ จากภาครัฐบาลและภาคเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ มีการจัดทำแผนงานหลักของโครงการทุกๆ ระยะ 5 ปี เพื่อให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางทำให้งานต่างๆ มีความก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. พัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยมีการอบรม การประชุมสัมมนา การศึกษาดูงาน เพื่อให้ความรู้และเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปฏิบัติงานโครงการเป็นประจำ รวมทั้งมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงความก้าวหน้าของโครงการ และสามารถนำไปปรับปรุงการดำเนินงานได้

6. ยึดหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมการพัฒนาต่างๆ จะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้

แนวทางการดำเนินงานในถิ่นทุรกันดาร

การดำเนินงานโครงการพัฒนาตามพระราชดำริในถิ่นทุรกันดาร ยึดหลักการอนุรักษ์วิถีชีวิต วัฒนธรรมนิยม ประเพณี และวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น โดยแบ่งการพัฒนาออกเป็น 6 ด้านใหญ่ๆ คือ

1. ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน
2. ด้านงานนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ฯ และทุนพระราชทานเพื่อการศึกษา
3. ด้านการพัฒนาอาชีพ
4. ด้านการพัฒนาพื้นที่แบบบูรณาการ
5. ด้านพระราชทานพระราชานุเคราะห์
6. ด้านความร่วมมือระดับนานาชาติ

ปัจจุบันการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ดำเนินในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน จำนวน 196 โรงเรียน ประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 202 โรงเรียน ศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” และศูนย์การเรียนชุมชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 278 ศูนย์ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 16 โรงเรียน ประถมศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 12 โรงเรียน ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะ จำนวน 27 ศูนย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 52 โรงเรียน⁴¹

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เด็กนักเรียนรู้และฝึกทักษะ “รวมกันชื่อ-รวมกันชาย” ด้วยวิธีการสหกรณ์ตามหลักการสหกรณ์
2. ส่งเสริมให้มีกิจกรรมสหกรณ์ภาคปฏิบัติสำหรับนักเรียนได้ปฏิบัติจริงได้แก่กิจกรรมร้านค้ากิจกรรมออมทรัพย์และกิจกรรมส่งเสริมการผลิตซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะ
3. เด็กนักเรียนได้เรียนรู้หลักประชาธิปไตยโดยให้มีการประชุมเพื่อเรียนรู้การจัดการเลือกตั้ง การบันทึกรายงานการประชุมซึ่งเป็นการฝึกจดบันทึกย่อความสรุปความที่สำคัญ
4. การฝึกฝนการจดจำด้วยการบันทึกบัญชีสหกรณ์นักเรียน

⁴¹ สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, โครงการพัฒนาตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp14/Projects.htm>

การดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

1. แนะนำส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนในโรงเรียน 4 กิจกรรม (ร้านค้า การผลิต การออม สวัสดิการ การศึกษา)
2. แนะนำส่งเสริมให้มีการจัดประชุมใหญ่ประชุมกรรมการและการจัดบันทึกรายงานการประชุม
3. แนะนำส่งเสริมการบันทึกบัญชีของกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนในโรงเรียน
4. จัดทัศนศึกษาเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักเรียนและครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมสหกรณ์
5. จัดประกวดการจดบันทึกรายงานการประชุมและการบันทึกบัญชีกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
6. จัดพิธีมอบโล่รางวัลเงินรางวัลและเกียรติบัตร
7. สนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้าง/ปรับปรุงอาคารกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

ประเภทกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

การดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีกิจกรรมสหกรณ์อยู่ 4 ประเภท คือ กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมร้านค้า กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร และกิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ โดยมีรายละเอียดแต่ละกิจกรรมและแนวทางดำเนินการในแต่ละกิจกรรม ดังนี้⁴²

1. กิจกรรมออมทรัพย์

กิจกรรมออมทรัพย์ คือ กิจกรรมที่มุ่งให้นักเรียนประหยัดเก็บออมทรัพย์ร่วมกันในโรงเรียน เพื่อเสริมความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ และเป็นการฝึกให้นักเรียนมีนิสัยในการออม

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมออมทรัพย์

1. ประชุมสมาชิกสหกรณ์นักเรียนทั้งหมดชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมออมทรัพย์
2. ประชุมคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์นักเรียนพิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติในการรับออมทรัพย์จากสมาชิกตลอดจน วิธีการเก็บรักษาเงินสด และการนำไปลงทุนในกิจกรรมต่างๆของสหกรณ์
3. แต่งตั้งพนักงานสหกรณ์ผู้มีหน้าที่รับฝากเงินจากสมาชิกลงบัญชี ตรวจสอบออกสมุดฝากเงินให้สมาชิก

⁴² กองราชเลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, **โครงการตามพระราชดำริฯ**, เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2557, เข้าถึงได้จาก <http://www.sirindhorn.net /HRH-projects.php>

4. เปิดรับฝากเงินออมทรัพย์จากสมาชิกโดยสมัครใจอาจจะเป็นวันละ 1 บาท หรือ สัปดาห์ละ 3 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกำลังเงินฝากของนักเรียนเป็นสำคัญ

ประโยชน์ของกิจกรรมออมทรัพย์

1. ฝึกนิสัยให้ประหยัดอดออมไม่ฟุ่มเฟือย
2. ฝึกให้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันอย่างมีแบบแผน
3. ฝึกให้ควบคุมตนเองโดยการออกข้อกำหนดกฎเกณฑ์กติกามาใช้ร่วมกัน
4. ฝึกให้มีวินัย
5. เกิดทักษะว่าเงินออมนั้นสามารถเอาไปลงทุนทำประโยชน์ให้เพิ่มพูนได้

กิจกรรมออมทรัพย์ เป็นกิจกรรมหนึ่งของสหกรณ์นักเรียนซึ่งดำเนินการโดยตัวนักเรียนเอง ด้วยความสมัครใจ และตามความสนใจของนักเรียนเพื่อเป็นการสร้างนิสัยการประหยัดสะสมทรัพย์ ของนักเรียน

2. กิจกรรมร้านค้า

กิจกรรมร้านค้า คือ กิจกรรมที่มุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนในการจัดซื้อสิ่งของที่ นักเรียนมีความต้องการร่วมกัน และให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในการค้าขายโดยวิธีการสหกรณ์

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมร้านค้า

1. ประชุมสมาชิกสหกรณ์นักเรียนทั้งหมดชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมร้านค้า
2. ประชุมคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์นักเรียนพิจารณากำหนดแนวทาง ปฏิบัติในการให้บริการซื้อขายสินค้ากับสมาชิกการสั่งซื้อสินค้าการเก็บรักษาการขายสินค้าและการ ตรวจสอบนับสินค้า
3. คัดเลือกสมาชิกแต่งตั้งเป็นพนักงานสหกรณ์ทำหน้าที่ผู้จัดการพนักงานขายพนักงาน บัญชีและพนักงานอื่นๆตามความเหมาะสม
4. เปิดบริการขายสินค้ากับสมาชิกและบุคคลทั่วไป

ประโยชน์ของกิจกรรมร้านค้า

1. ซื้อสินค้ามีคุณภาพในราคายุติธรรม
2. ฝึกให้มึทักษะในการซื้อ-ขายสินค้าการเลือกสินค้าและแหล่งของสินค้า
3. ฝึกให้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบและแบบแผน
4. ฝึกให้ควบคุมตนเองโดยการออกข้อกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาขึ้นใช้ร่วมกัน
5. ฝึกให้มีความรับผิดชอบและฝึกการตัดสินใจ

กิจกรรมร้านค้า เป็นกิจกรรมหนึ่งของสหกรณ์นักเรียน ซึ่งดำเนินการโดยตัวนักเรียนเอง ด้วยความสมัครใจ และตามความสนใจของนักเรียนเพื่อฝึกทักษะในการซื้อ-ขายสินค้า และการทำงานร่วมกันแบบสหกรณ์

3. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร

กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร คือ กิจกรรมที่มุ่งนักเรียนทำการเกษตรร่วมกันในโรงเรียน เพื่อเสริมความเข้าใจเรื่องสหกรณ์และเป็นการฝึกให้มีทักษะในการเกษตรเช่นการเลี้ยงไก่การทำแปลงผักสวนครัวและการเพาะกล้าไม้เพื่อจำหน่ายร่วมกัน

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร

1. ประชุมสมาชิกสหกรณ์นักเรียนทั้งหมดชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร
 2. ประชุมคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์นักเรียนพิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมกลุ่มเกษตรของสมาชิก
 3. รวมกลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจและต้องการเข้ากลุ่มเกษตรกรต่างๆ เช่น กลุ่มปลูกผัก กลุ่มเลี้ยงไก่กลุ่มเพาะกล้าไม้
 4. ประชุมกลุ่มเกษตรต่างๆเป็นรายกลุ่มเพื่อเลือกประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และพิจารณากำหนดแผนงานการผลิตของกลุ่มเสนอให้สหกรณ์นักเรียนพิจารณาเพื่อรับการสนับสนุนต่อไป
 5. ดำเนินการผลิตตามแผนงานที่กำหนด
- ประโยชน์ของกิจกรรมส่งเสริมการเกษตร
1. ฝึกให้มีทักษะในการทำการเกษตรได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำการเกษตรและฝึกนิสัยขยันหมั่นเพียร
 2. ฝึกให้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันแบบสหกรณ์
 3. ฝึกให้ควบคุมกันเองโดยการออกข้อกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาขึ้นใช้ร่วมกัน
 4. ฝึกให้มีการวางแผนการผลิตบันทึกการปฏิบัติกิจกรรม
 5. ฝึกให้คิดค่าวัสดุค่าแรงงานและประมาณราคาผลผลิต

กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร เป็นกิจกรรมหนึ่งของสหกรณ์นักเรียนซึ่งดำเนินการด้วยความสมัครใจ และความต้องการของนักเรียนเองทั้งนี้เป็นการสร้างนิสัยขยันหมั่นเพียรและเสริมสร้างทักษะในการเกษตรของนักเรียน

4. กิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ

กิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ คือ กิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันจัดขึ้นเพื่อให้บริการแก่นักเรียนเป็นส่วนรวม เป็นการสร้างนิสัยการให้บริการเอื้อเฟื้อ และแบ่งปันกัน ตลอดจนรับผิดชอบร่วมกัน เช่น การจัดบริการมุมหนังสืออ่านเล่น การให้บริการยืมของเล่น อุปกรณ์กีฬา และอุปกรณ์การเรียนต่างๆ ตลอดจนการร่วมกันจัดแสดงภาพ และข้อความรู้แก่นักเรียนเป็นส่วนรวม

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ

1. ประชุมสมาชิกสหกรณ์นักเรียนทั้งหมดชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ
 2. ประชุมคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์นักเรียนพิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ
 3. รวมกลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจและต้องการจัดทำกิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ
 4. ประชุมกลุ่มกิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการเพื่อเลือกประธานกลุ่มเลขานุการกลุ่มแล้วร่วมกันกำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อให้บริการในเรื่องต่างๆตามที่ประชุมกำหนด
 5. มอบหมายงานแบ่งงานกันทำตามที่ได้ตกลงกัน
- ประโยชน์ของกิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ
1. ฝึกให้มีนิสัยเอื้อเฟื้อแบ่งปันกันเสียสละและทำตัวเป็นผู้ให้บริการ
 2. ฝึกให้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันแบบสหกรณ์
 3. ฝึกให้ควบคุมตนเองโดยการออกข้อกำหนดกฎเกณฑ์และกติกาขึ้นใช้ร่วมกัน
 4. ฝึกให้มีการวางแผนในการทำงานและบันทึกการปฏิบัติงาน

กิจกรรมการศึกษาและสวัสดิการ เป็นกิจกรรมหนึ่งของสหกรณ์นักเรียนซึ่งดำเนินการโดยสมัครใจ และความต้องการมีส่วนร่วมของนักเรียนเองทั้งนี้เป็นการสร้างนิสัยการเสียสละแบ่งปันและเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน

เจ้าหน้าที่ดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

เพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมในโครงการสหกรณ์นักเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงได้มีแนวทางดำเนินงานตามกิจกรรมสหกรณ์ตามพระราชดำริมี ดังนี้

1. พนักงานสหกรณ์นักเรียน

การดำเนินงานของสหกรณ์นักเรียนคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้วางแผน และกำหนดนโยบายส่วนการปฏิบัติงาน ประจำเป็นหน้าที่ของพนักงานสหกรณ์ ซึ่งจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานของสหกรณ์ประสบผลสำเร็จ

2. หน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานสหกรณ์นักเรียน

พนักงานสหกรณ์นักเรียน คือ สมาชิกสหกรณ์นักเรียนผู้ได้รับการคัดเลือกให้มาทำหน้าที่ให้บริการแก่ สมาชิกเป็นส่วนรวมด้วยความรู้ ความสามารถ และความซื่อสัตย์ สุจริต

ผู้จัดการ คือ สมาชิกที่กรรมการที่คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาเห็นว่ามีคุณสมบัติ ซื่อสัตย์ สุจริต มีความรู้ความสามารถและมีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ผู้จัดการของสหกรณ์โดยมีทำหน้าที่ต่างๆ ดังนี้

1. ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสหกรณ์นักเรียนในการให้บริการประจำวัน

2. ดูแลเรื่องการเงินและการบัญชีประจำวัน
3. ส่งเสริมให้สมาชิกใช้บริการจากสหกรณ์
4. รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการดำเนินการทราบเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

5. ศึกษาและเสนอแนะคณะกรรมการดำเนินการเกี่ยวกับการวางนโยบายและปฏิบัติตามนโยบายที่วางไว้

6. รักษาผลประโยชน์ของสมาชิกในการมาทำงานร่วมกับสหกรณ์

พนักงานขาย คือ สมาชิกหรือสมาชิกที่เป็นกรรมการที่คณะกรรมการดำเนินการและที่ปรึกษาพิจารณาคัดเลือกมาทำหน้าที่บันทึกรายการต่างๆ เกี่ยวกับการขายสินค้าและทำหน้าที่อื่นๆ ดังนี้

1. รับสินค้าและตรวจนับสินค้าให้ถูกต้อง
2. ขายสินค้าตามราคาที่กำหนด
3. บันทึกการขาย (จำนวนสินค้าจำนวนเงินหมายเลขสมาชิก) และรับเงินค่าสินค้า

4. เมื่อเสร็จการขายในแต่ละวันแล้วต้องนำใบขายมาลงในทะเบียนคุมสินค้าหน้าร้านเพื่อตัดยอดคงเหลือให้เป็นปัจจุบัน

5. ตรวจใบขายสดและใบทะเบียนคุมสินค้าหน้าร้านให้ถูกต้องส่งให้พนักงานบัญชี
6. ส่งมอบเงินสดการขายสินค้าแต่ละวันให้ผู้จัดการ

พนักงานบัญชี คือ สมาชิก หรือสมาชิก ที่เป็นกรรมการที่คณะกรรมการดำเนินการและที่ปรึกษาพิจารณาคัดเลือกให้มาทำหน้าที่ลงบัญชีต่างๆ และสรุปยอดบัญชีในแต่ละวันโดยทำหน้าที่ดังนี้

1. ลงทะเบียนคุมค่างานของสมาชิกเป็นรายคน
2. ตรวจใบขายสินค้าในทะเบียนคุมสินค้าจากพนักงานฝ่ายขายแต่ละแผนกให้ถูกต้องก่อนที่จะลงบัญชี

3. ลงบัญชีในสมุดสรุปเงินสดประจำวัน

พนักงานอื่นๆ คือ สมาชิก หรือสมาชิกที่เป็นกรรมการที่คณะกรรมการดำเนินการและที่ปรึกษาพิจารณาคัดเลือกให้รับผิดชอบกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่พิจารณาเห็นสมควร

การดำเนินการของสหกรณ์จะประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องมีการแบ่งงานมอบหมายงานในแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อให้รู้ บทบาท และหน้าที่ ความรับผิดชอบ ของตนตลอดจนประสานงานร่วมมือกันทำงาน

เกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน

ในการประเมินโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ใช้เกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน โดยมีกระบวนการประเมินตามหลักเกณฑ์การประกวดประเมินด้านปัจจัยกระบวนการ และผลผลิต รวม 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน

1. นักเรียนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์

2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการสหกรณ์

3. นักเรียนมีทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์

ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

1. การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในโรงเรียน

2. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อ / เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้การสหกรณ์

3. การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน

4. การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์

ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ

1. การบริหารคุณภาพงานการสหกรณ์ในโรงเรียน

2. การบริหารงานทั่วไป

3. ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน

ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์

1. ความสำเร็จของการสหกรณ์ในโรงเรียน

2. ความดีเด่นของการสหกรณ์ในโรงเรียน

ตารางที่ 1 แนวทางการประเมินตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน ประเมินด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต

ด้านที่	รายการประเมิน	วิธีการประเมินและแหล่งข้อมูล
ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน	1.1 นักเรียนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ 1.2 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการสหกรณ์ 1.3 นักเรียนมีทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์	1. พิจารณาจากหลักฐานและผลงานที่ปรากฏ 2. สังเกตและสัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคล และรายกลุ่ม 3. สังเกตพฤติกรรมนักเรียน 4. สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน	2.1 การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในโรงเรียน 2.2 การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อ/เทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้การสหกรณ์ 2.3 การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน 2.4 การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	1. พิจารณาจากหลักฐาน ผลงานและร่องรอยการปฏิบัติงาน 2. สัมภาษณ์ผู้บริหารครู ผู้ปกครองบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 3. สังเกตการจัดกิจกรรมในห้องเรียน 4. สังเกตบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 5. สังเกตพฤติกรรมนักเรียน

ตารางที่ 1 แนวทางการประเมินตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน ประเมินด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต (ต่อ)

ด้านที่	รายการประเมิน	วิธีการประเมินและแหล่งข้อมูล
ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ	3.1 การบริหารคุณภาพงาน การสหกรณ์ในโรงเรียน 3.2 การบริหารงานทั่วไป 3.3 ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบ งานสหกรณ์ในโรงเรียน	1. พิจารณาจากหลักฐานและ ร่องรอยการปฏิบัติงาน 2. สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรที่ เกี่ยวข้อง 3. สังเกตสภาพตามที่ปรากฏ 4. สสำรวจ ร่องรอยการ ให้บริการ
ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความ ดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การ สหกรณ์	4.1 ความสำเร็จของการ สหกรณ์ในโรงเรียน 4.2 ความดีเด่นของการสหกรณ์ ในโรงเรียน	1. พิจารณาจากหลักฐานและ ผลงานที่ปรากฏ 2. สังเกตและสัมภาษณ์ นักเรียนเป็นรายบุคคลและราย กลุ่ม 3. สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและบุคลากร เกี่ยวข้อง

รายการประเมินและวิธีการประเมิน

การประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน มีรายการประเมิน 4 ด้าน แต่ละด้านมี คำอธิบาย หัวข้อพิจารณา แนวทางการให้ระดับคุณภาพ วิธีการประเมินและแหล่งข้อมูล ดังนี้

ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน

1. นักเรียนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์

นักเรียนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการ สหกรณ์ หมายถึง การที่นักเรียนเป็นคนมีน้ำใจ แสดงออกทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมด้วยความ เชื่อมั่นว่ามีชีวิตที่ดี มีสันติสุข ได้ต้องช่วยตนเอง ต้องร่วมมือช่วยเหลือกัน ดำเนินชีวิตตามหลักการ และวิธีการสหกรณ์ โดยมีหัวข้อพิจารณา ดังนี้ 1) นักเรียนมีความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ และพัฒนาตนเอง 2) นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ดี มีความรับผิดชอบ 3) นักเรียนตระหนักใน คุณค่าของการพึ่งพาตนเอง การพึ่งพากัน 4) นักเรียนมีจิตสำนึกในระเบียบวินัย และทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ดี 5) นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่มีเหตุผล เคารพกติกา ยึดหลักประชาธิปไตย

2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการสหกรณ์

นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการสหกรณ์ หมายถึง นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ วิธีการ และการดำเนินงานของสหกรณ์นักเรียน มีผลการเรียนเรื่อง การสหกรณ์อยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนมีความสามารถด้านการงานอย่างเป็นระบบ และแก้ปัญหาได้ อย่างสมเหตุสมผล รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการสหกรณ์ในโรงเรียน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม โดยมีหัวข้อพิจารณา ดังนี้ 1) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ อุดมการณ์สหกรณ์ 2) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักการสหกรณ์ 3) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ วิธีการสหกรณ์ 4) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความเป็นประชาธิปไตยในสหกรณ์ 5) นักเรียนมี ความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน 6) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจต คติที่ดีในเรื่องการสหกรณ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

3. นักเรียนมีทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์

นักเรียนมีทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ หมายถึง นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ วิธีการ และการดำเนินงานของ สหกรณ์นักเรียน จนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามบทบาทได้ดี ตลอดจนนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้และใช้อย่างต่อเนื่อง โดยมีหัวข้อพิจารณา ดังนี้ 1) คณะกรรมการ สหกรณ์นักเรียนมีระบบการทำงานที่ดี ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ 2) คณะกรรมการสหกรณ์ นักเรียนจัดให้มีการประชุมที่ดี เลขานุการบันทึกรายงานประชุมถูกต้องครบถ้วน 3) คณะกรรมการ สหกรณ์นักเรียน/สมาชิกสหกรณ์นักเรียนที่ได้รับมอบหมายบันทึกบัญชี ถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน 4) สมาชิกสหกรณ์นักเรียนมีความสุขกับการร่วมกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน 5) นักเรียนมี ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการสหกรณ์เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม 6) นักเรียนมีพฤติกรรม การทำงานที่ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม 7) นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ

วิธีการประเมินและแหล่งข้อมูล ด้านที่ 1

1. สัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มรวมทั้งสัมภาษณ์ครูบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2. สังเกตสภาพการใช้ทรัพยากรภายในสถานศึกษาเช่นการประหยัดน้ำ – ไฟ การใช้สิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ การดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบ ๆ สถานศึกษา

3. สสำรวจข้อมูลการดำเนินงานจากแผนงาน/โครงการผลงานภาพถ่ายกิจกรรมโล่รางวัล เกียรติบัตรวุฒิบัตรผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา

4. ตรวจสอบหรือสำรวจหลักฐานเอกสารผลงานของนักเรียน เช่น โครงการรายงานผลการ เข้าร่วมกิจกรรม เกียรติบัตรรางวัลต่าง ๆ

5. พิจารณาจากแบบทดสอบแบบประเมินพฤติกรรม แบบสังเกตพฤติกรรม

6. สภาพจริงที่ปรากฏ

ด้านที่ 2 งานวิชาการ และกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

1. การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในโรงเรียน

การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในโรงเรียน หมายถึง มีการวิเคราะห์และพัฒนาสาระการเรียนรู้ การสหกรณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ติดตามผลการใช้ นำผลการ ประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้อการสหกรณ์ในโรงเรียน มีสาระและกิจกรรมการเรียนรู้อการ สหกรณ์ที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทและสภาพของชุมชน สังคม และท้องถิ่นบูรณาการสหกรณ์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และหรือภูมิปัญญาและมีวัตถุประสงค์ประเมินผลอย่างเป็นระบบโดยมีหัว ข้อพิจารณา ดังนี้ 1) หน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ตามหลักสูตรสถานศึกษา 2) การ จัดการเรียนการสอนที่สอนหรือบูรณาการการสหกรณ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และหรือภูมิ ปัญญา 3) การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนการสหกรณ์

2. การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อ/เทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้การ สหกรณ์

การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อ/เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อการ สหกรณ์ หมายถึง การที่โรงเรียนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาและผลิตสื่อ/เทคโนโลยีเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้สหกรณ์ระหว่างสถานศึกษากับครู รวมทั้งผู้ปกครองหรือชุมชน มีการใช้และพัฒนา สื่อในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งมีการขยายผลการใช้สื่อที่มีคุณภาพและเผยแพร่แก่ผู้สนใจโดย มีหัวข้อพิจารณา ดังนี้ 1) การจัดหาหรือการผลิตสื่อ/เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้การสหกรณ์ระหว่าง สถานศึกษากับครูผู้สอนและผู้ปกครองหรือชุมชน 2) การใช้และพัฒนาสื่อในการจัดการเรียนการ สอนการสหกรณ์ 3) การใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้การสหกรณ์

3. การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนมี การจัดกิจกรรมสหกรณ์ที่ส่งเสริมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออก ตามความถนัด

ความสนใจ หรือความต้องการของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะตามอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ โดยมีผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม โดยมีหัวข้อพิจารณา ดังนี้ 1) มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ประเภทการออม 2) มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ประเภทร้านค้า 3) มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ประเภทการผลิต 4) มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ประเภทสวัสดิการ 5) ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการสหกรณ์ในโรงเรียน

4. การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์

การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ หมายถึง การที่โรงเรียน มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ที่ส่งเสริมสังคมการเรียนรู้ของนักเรียน ของโรงเรียน ส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียน ของชุมชน โดยเป็นการแก้ปัญหา หรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมให้เป็น แหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยมีหัวข้อพิจารณา ดังนี้ 1) สหกรณ์นักเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดจิตอาสาต่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม 2) สหกรณ์นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือ พัฒนาโรงเรียน 3) สหกรณ์นักเรียนเป็นแหล่งวิทยากรให้ความรู้และบริการชุมชน

วิธีการประเมินและแหล่งข้อมูล ด้านที่ 2

1. พิจารณาจากหลักฐานเช่น หน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ โครงการ/ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องงานการสหกรณ์ในโรงเรียนแบบฝึกหัดแบบทดสอบผลงานของนักเรียนและการ รายงานผลการดำเนินงานต่างๆ
2. พิจารณาหลักฐานสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ เช่น ทะเบียนการพัฒนา/ผลิตสื่อ โครงการผลิตสื่อฯ ที่ผลิตได้รายงานการใช้และการเผยแพร่สื่อ ฯลฯ
3. สัมภาษณ์นักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มรวมทั้งสัมภาษณ์ครูบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
4. สสำรวจข้อมูลการดำเนินงานจากแผนงาน/โครงการผลงานภาพถ่ายกิจกรรมโล่รางวัล เกียรติบัตรวุฒิบัตรผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา
5. พิจารณาจากแบบทดสอบแบบประเมินพฤติกรรม แบบสังเกตพฤติกรรม
6. สภาพจริงที่ปรากฏ
7. สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ

1. การบริหารคุณภาพงานการสหกรณ์ในโรงเรียน

การบริหารคุณภาพงานการสหกรณ์ในโรงเรียน หมายถึง มีกระบวนการบริหารการจัดการ การศึกษา งานการสหกรณ์ในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ บังเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายของการสหกรณ์ในโรงเรียน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง มีรูปแบบบริหารที่มุ่ง ผลสัมฤทธิ์ของงาน และมีการรายงานผล โดยมีหัวข้อพิจารณา ดังนี้ 1) มีนโยบายจัดการเรียนรู้การ สหกรณ์ในโรงเรียนและบูรณาการในแผนปฏิบัติการประจำปีโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม 2) มีแผนงาน/

โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมการบูรณาการการสหกรณ์สู่การเรียนการสอน 3) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน 4) มีการจัดระบบการติดตาม ประเมิน และพัฒนางาน ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ

2. การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไป หมายถึง สถานศึกษามีการบริหารงบประมาณเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการสหกรณ์อย่างเหมาะสมและเพียงพอ มุ่งเน้นผลงานคือคุณภาพนักเรียนเป็นสำคัญ ให้การสนับสนุนสถานที่วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่องานการสหกรณ์ในโรงเรียน และจัดสถานที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเหมาะสมทั้งเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยมีหัวข้อพิจารณา ดังนี้ 1) มีการสนับสนุนงบประมาณต่องานการสหกรณ์ในโรงเรียน 2) มีการสนับสนุนสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่องานการสหกรณ์ในโรงเรียน

3. ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน

ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน หมายถึง เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ งานการสหกรณ์ในโรงเรียน สามารถนำความรู้ความเข้าใจมาส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง มุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน อุทิศตนในการพัฒนานักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี โดยมีหัวข้อพิจารณา ดังนี้ 1) ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสหกรณ์ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 2) ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อุทิศเวลาที่มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี

วิธีการประเมินและแหล่งข้อมูล ด้านที่ 3

1. พิจารณาหลักฐานที่ปรากฏ เช่น แผนพัฒนา/แผนปฏิบัติการประจำปี โครงการ/กิจกรรมต่างๆ บันทึกการประชุมรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ฯลฯ
2. สัมภาษณ์/สอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่นผู้บริหารครูนักเรียน ผู้ปกครองชุมชน ฯลฯ
3. ตรวจสอบการดำเนินงานจากแผนงาน / โครงการผลงานภาพถ่ายกิจกรรมโล่รางวัลเกียรติบัตรวุฒิบัตรผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา
4. สัมภาษณ์บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ในฐานะผู้รับบริการ
5. สังเกตสภาพจริงที่ปรากฏในโรงเรียน

ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์

ภาพความสำเร็จ/ความดีเด่นของการสหกรณ์ในโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมีคุณลักษณะที่ยึดหลักของการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือ การดำเนินโครงการ/กิจกรรมการสหกรณ์ดีเด่นของโรงเรียนเป็นโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการจนบรรลุผลสำเร็จเกิดความภูมิใจส่งผลถึงคุณภาพนักเรียนใช้หลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเน้นการทำงานร่วมกันเกิดประโยชน์ในวงกว้างทุก

ฝ่ายที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจยึดเป้าหมายความสำเร็จของงานร่วมกัน โดยมีหัวข้อพิจารณา ดังนี้ 1) ความสำเร็จของการสหกรณ์ในโรงเรียน 2) ความดีเด่นของการสหกรณ์ในโรงเรียน

วิธีการประเมินและแหล่งข้อมูล ด้านที่ 4

1. พิจารณาหลักฐานที่ปรากฏ เช่น แผนพัฒนา/แผนปฏิบัติการประจำปี โครงการ / กิจกรรมต่างๆ บันทึกการประชุมรายงานสรุปการดำเนินงาน ฯลฯ
2. สัมภาษณ์สอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้องเช่นผู้บริหารครูนักเรียน ผู้ปกครองผู้นำ /ผู้แทนชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาผู้แทนองค์กรที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ
3. ตรวจสอบการดำเนินงานจากแผนงาน/โครงการผลงานภาพถ่ายกิจกรรมโล่รางวัล เกียรติบัตรวุฒิบัตรผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา
4. สัมภาษณ์บุคลากรฝ่ายต่างๆ ในฐานะผู้รับบริการ
5. สังเกตพฤติกรรมหรือสภาพจริงที่ปรากฏ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ความหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก⁴³

มัณฑนา สังฆะภุชฌ์ และวราพรธณ น้อยสุวรรณ กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ของอนาคต ประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ คือ⁴⁴

1. คุณลักษณะด้านปัญญา ได้แก่เป็นผู้รู้จักเหตุและผล มีวิจาร์ณญาณในการแยกแยะผิดชอบ ชั่วดี คุณและโทษ รู้จักสิ่งที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำบนพื้นฐานความเป็นจริง รู้จักแก้ปัญหาได้อย่างชาญฉลาดปราศจากอคติรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ อย่างรวดเร็วและหลากหลาย รู้คุณค่าของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย รู้จักเลือกวิถีทางการและ

⁴³ กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล, การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2548), 2.

⁴⁴ มัณฑนา สังฆะภุชฌ์ และวราพรธณ น้อยสุวรรณ, ทิศทางการศึกษาไทยในอนาคตใน 100 ปี กระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2543), 48.

วัฒนธรรมภายนอก ท่ามกลางความสับสน วุ่นวาย และสภาพการแข่งขันของสังคมไทยในยุค เศรษฐกิจยุคใหม่

2. คุณลักษณะด้านจิตใจ ได้แก่ มีความละเอียดต่อการกระทำผิดประพฤติปฏิบัติในความถูกต้อง

3. คุณลักษณะด้านสังคม ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์ซึ่งกันและกันโดยไม่เห็นแก่ตัว ตระหนักและปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น สังคมและมวลมนุษยชาติแก้ปัญหาโดยสันติวิธี เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย มีจิตสำนึกมุ่งมั่นที่จะพัฒนา และมีความพร้อมที่จะร่วมมือกันอย่างสร้างสรรค์ในสังคมให้มีสันติสุข มีจิตสำนึกรู้จักใช้ อนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สมพงษ์ จิตระดับ ได้กล่าวถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังนี้⁴⁵

1. เชื้อมั่นในตนเองแบบสากล แต่อ่อนน้อมถ่อมตนแบบวัฒนธรรมไทย
2. มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย
3. รู้จักสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และจิตสำนึกสาธารณะในการเมืองระบอบประชาธิปไตย
4. ดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง การรู้จักพึ่งพาตนเองได้ มีแนวทางมัชฌิมาปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายตามแนวพระพุทธศาสนา
5. การเป็นผู้ประกอบการ ในธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ได้มีทักษะการจัดการและบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. การรู้จักคุณค่าของตนเอง ยอมรับในความแตกต่างแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนและเกิดประโยชน์สุขแก่ทุกฝ่าย
7. ตั้งใจทำงานด้วยความอดทน ขยันหมั่นเพียร รู้จักอดออม มัธยัสถ์การมีวินัยและควบคุมตนเองได้
8. การเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข รู้จักปรับตัวในกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างสมดุลแบบยืดและรู้เท่าทัน
9. การมีทักษะชีวิตในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีภูมิต้านทานของจิตใจเข้มแข็งจนสามารถปฏิเสธกับภัยอันตรายต่าง ๆ ที่กระตุ้นยั่วให้หลงผิดได้
10. มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ดำรงรักษาหลักทอสานต่อวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองได้

⁴⁵ สมพงษ์ จิตระดับ, *ทางเลือกสังคมไทยในอนาคต* (กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), 23.

สรุปความว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน คือ การพัฒนาการอย่างเหมาะสมกับวัย ที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนทั้งด้าน คุณธรรม จริยธรรม พฤติกรรมเหมาะสม มีความเป็นไทย

ความเป็นมาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานซึ่งกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ และปฏิบัติได้ไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ซึ่งจะประกอบด้วยความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปแล้วนอกจาก จะมีความรู้ความสามารถตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด แล้วจะนำไปสู่การมีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการด้วย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดนั้นต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาผ่านการจัดการเรียน การสอนการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะต่างๆ จนตกผลึกเป็นลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียนการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องใช้ข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมซึ่งใช้เวลาในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมเพื่อนำมาประเมินและตัดสินใจ

การดำเนินการวัดและการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์⁴⁶

การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้และการประเมินผู้เรียน เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ตามที่สถานศึกษากำหนดทุกระดับการศึกษา เมื่อสถานศึกษาแต่งตั้ง คณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แล้ว ครูที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนควรจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นิยาม ตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อพิจารณาว่าตัวชี้วัดนั้นครอบคลุมและ สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของวิชา งาน กิจกรรมที่รับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนว่าจะดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยวิธีดังต่อไปนี้ คือ 1) บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ 2) จัดในกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน 3) จัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4) ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของสถานศึกษา

⁴⁶ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 3.

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนก่อนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 5 สร้างหรือเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม / สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่เลือก
ดำเนินการตามขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนดไว้และประเมินเป็นระยะๆ
ผู้เรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ให้ปรับปรุงพัฒนา แล้วประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ขั้นตอนที่ 7 รายงานผลการพัฒนาต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

แผนภาพที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับครู



ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 4.

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับสังคมอารมณ์ ความรู้สึกที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งเกิดจากการจัดการเรียนรู้ให้แก่ ผู้เรียน ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ รวมทั้งการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโครงการ/กิจกรรมอื่นๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นทั้งนี้สถานศึกษาสามารถเลือกใช้ แนวคิดทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้อย่างหลากหลาย ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้⁴⁷

ทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของเพียเจต์⁴⁸

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมได้สรุปว่า สติปัญญา หรือความสามารถในการรู้คิด เป็นพื้นฐานของการมีคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากผู้มีความรู้คิดสูงมักเป็นผู้ที่สามารถคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณ และสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับสาเหตุ และผลของการกระทำได้นักวิชาการทางจิตวิทยาที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางการรู้การคิดคือ Jean Piaget ได้เสนอพัฒนาการทางการรู้การคิดไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. ขั้นระยะการเคลื่อนไหวสัมผัส (the sensor motor stage) เป็นช่วงของเด็กแรกเกิดถึงอายุ 2 ขวบจะมีพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับความคงที่ของวัตถุโดยจะเริ่มรับรู้วัตถุที่หายไปจากสายตาของตนยังคงเป็นวัตถุเดิมและไม่ได้หายไปไหน เช่น เมื่อเอากระดาษมาคั่นของเล่นที่เด็กกำลังเล่นอยู่เด็กจะปิดกระดาษ เพื่อหาของเล่นแสดงว่าเด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับการคงอยู่ของวัตถุในช่วงนี้จะเกิดกระบวนการ 2 ประเภท คือ 1) การดูดซึม (assimilation) เป็นการรับรู้เข้าสู่โครงสร้างเดิมและเข้าสู่ระบบเดิมเป็นการปรับสภาพแวดล้อมให้เข้ากับการรู้คิดของตน 2) การปรับเปลี่ยน (accommodation) เป็นการปรับความคิดหรือปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่เกิดการยอมรับประสบการณ์ใหม่กระบวนการทั้งสองจะทำให้บุคคลเกิดความสมดุล (equilibration)

2. ขั้นก่อนปฏิบัติการ (the preoperational stage) เป็นช่วงของเด็กอายุ 2-7 ขวบโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน 1) ส่วนแรกปรากฏในเด็กอายุ 2-4 ขวบเด็กจะมีพัฒนาการทางสรีระมากขึ้นและสามารถสำรวจสภาพแวดล้อมได้มากขึ้นเรียนรู้คำและพฤติกรรมใหม่ๆแต่มีความคิดและพฤติกรรมที่เด่น คือ ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (egocentric) เด็กเชื่อว่าสิ่งที่ตนเห็นตนเข้าใจนั้นคนอื่น ๆ ก็ให้เห็นและเข้าใจอย่างที่ตนเห็นและตนเข้าใจ ในช่วงนี้เด็กจะมีการเลียนแบบผู้ปกครองมาก ไม่ว่าจะเป็

⁴⁷ กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล, การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2548), 2.

⁴⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, 2552), 7.

คำพูด ท่าทาง กิริยา มารยาท และพฤติกรรม ในช่วงกระบวนการ assimilation เป็นกระบวนการที่ใช้มาก โดยเมื่อเด็กเล่นเด็กจะเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบข้างมากขึ้นรวมทั้ง กระบวนการ accommodation เช่น การเลียนแบบจะช่วยพัฒนาสติปัญญาของเด็กจากการเรียนรู้ทางสังคม 2) ส่วนที่ปรากฏเด็กอายุ 4-7 ขวบเป็นขั้นความคิดแบบอัตสัมฤทธิ์ (initiative thought) เด็กจะลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจากการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมเด็กอาจยังแยกไม่ออกระหว่างความเพ้อฝันหรือนิทานกับความเป็นจริงช่วงนี้พัฒนาการทางความคิดริเริ่มมีมากขึ้น

3. ขั้นปฏิบัติการแบบรูปธรรม (the stage of concrete-operational) ปรากฏในเด็กอายุ 5-10 ปี มีความคิดที่จัดเป็นระบบมากขึ้น สามารถคิดทวนกลับ และมีสิ่งก้ำในเชิงของมวลสาร ปริมาตรและน้ำหนัก

4. ขั้นปฏิบัติการแบบระบบ (the stage of formal-operational) เป็นความสามารถในการคิดแบบสมมติ และการคิดเป็นเหตุ เป็นผลโดยมีลักษณะระบบคิดเป็น 3 ประเภท คือ 1) การสร้างการทวนกลับความคิดเกี่ยวกับความจริงกับความเป็นไปได้ (thinking in possibilities) ผู้มีความสามารถในการคิดขั้นนี้จะสามารถคิดสลับไปมาระหว่างความจริงกับความเป็นไปได้ซึ่งเป็นความคิดสมมติผู้ที่มีพัฒนาการในขั้นนี้จะสามารถคิดในเชิงนามธรรมได้ 2) ความคิดแบบตั้งสมมติฐานจากหลักที่กว้างกว่า (hypothetical deductive thinking) ผู้ที่คิดในเชิงนามธรรมได้จะสามารถตั้งสมมติฐานได้แล้วตรวจสอบสมมติฐานด้วยการวิจัย 3) การคิดถึงการคิด (thinking about thinking) ผู้ที่คิดในขั้นนามธรรมแบบระบบขั้นนี้จะสามารถคิดถึงความหมายความสำคัญคิดวิเคราะห์และหาสาเหตุประกอบการคิดหรือการจินตนาการของตนเองซึ่งเป็นการสำรวจความคิดและการวิจารณ์ตนเองได้⁴⁹

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์กยึดถือทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้คิดของเพียเจต์ (Piaget) เป็นหลักในการวัดพัฒนาการทางจริยธรรม และถือว่าพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลของพัฒนาการทางปัญญาซึ่งพิศเพลิน เขียวหวาน และคณะ สรุปได้ดังนี้ เด็กวัยแรกเกิดถึง 3 ขวบ มีสติปัญญาและความคิดอยู่ในขั้นต่ำเกินกว่าที่จะเข้าใจความถูกต้องของการกระทำเมื่อพวกเขาเข้าสู่ระยะที่ 2 คืออายุตั้งแต่ 2-7 ปี เริ่มที่จะเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำเมื่อเข้าสู่ระยะที่ 3 คือตั้งแต่อายุ 7-12 ปีเด็กสามารถคิดตามหลักเหตุผลได้แต่จำกัดอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่ป็นรูปธรรมเช่นจัดประเภทให้เป็นระบบได้และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะต่างๆของสิ่งที่ป็นรูปธรรมได้เมื่อความคิดของเด็กใน

⁴⁹ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทยและต่างประเทศ (กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2551), 15-18.

ระยะที่ 2 และ 3 ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตของการนึกคิดเอาเองและการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม ความคิดเกี่ยวกับความถูก-ผิดจึงจำกัดอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่เป็นรูปธรรมเท่านั้นไม่สามารถเข้าใจ กฎเกณฑ์ของสังคมอย่างเป็นระบบโคลเบอร์ก จึงจัดให้อยู่ในระดับที่ 1 คือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (preconvention level) ผู้ที่สามารถคิดในเชิงเหตุผลนามธรรมได้เป็นผู้ที่มีอายุประมาณ 12 ปีขึ้นไป สามารถเข้าใจบทบาทของบุคคลและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆในสังคมอย่างเป็นระบบจะ ตัดสินความถูกผิดของการกระทำของบุคคลต่างๆตามกฎเกณฑ์ของสังคมไทยความเข้าใจเกี่ยวกับ ความถูกผิดในทำนองนี้จัดอยู่ในระดับที่ 2 คือ ระดับกฎเกณฑ์สังคม (conventional morality) สำหรับผู้ที่สามารถคิดเชิงตรรกะ ได้เป็นอย่างดีอาจจะพัฒนาการรับรู้ของตนเองในระดับที่สูงขึ้นไป อีกร้อยอยู่ในระดับที่ 3 คือ ระดับสูงกว่ากฎเกณฑ์สังคม (post conventional morality) ซึ่งสามารถ ตัดสินความถูกต้องเหมาะสมตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมแล้วไตร่ตรองด้วยตนเองว่าถูกต้องผู้ที่ สามารถตัดสินความถูกต้องของการกระทำในระดับสูงนี้ต้องอาศัยปัญญาความคิดระดับสูง และเป็น ผู้ที่ช่างคิดช่างสังเกตผู้ที่วิพากษ์กฎเกณฑ์ต่างๆ ได้ต้องใช้เวลามากกว่าหลายปีจากเริ่มวัยรุ่นจนกระทั่ง อายุอย่างน้อย 20 ปี จึงจะทำได้ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ซึ่งแบ่งระดับ พัฒนาการออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ก่อนกฎเกณฑ์สังคมระดับที่ 2 กฎเกณฑ์สังคม และระดับ ที่ 3 สูงกว่ากฎเกณฑ์สังคมในแต่ละระดับโคลเบอร์ก ยังแบ่งพัฒนาการออกเป็น 2 ชั้นรวมเป็น 6 ชั้น เรียงตามลำดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ก่อนกฎเกณฑ์สังคม (preconvention level)

ขั้นที่ 1 การลงโทษและการเชื่อฟัง (punishment – obedience orientation)

1. สิ่งที่ถูกประกอบด้วยต้องเชื่อฟังไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่มีการลงโทษและไม่ทำความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน

2. เหตุผลเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ

ขั้นที่ 2 เอกบุคลลนิยมการตอบสนองความต้องการและการชำระแลกเปลี่ยน

(instrumental relativist orientation)

1. สิ่งที่ถูกประกอบด้วยทำตามกฎเกณฑ์เพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเองในปัจจุบันทุกคนทำในสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของตนและความยุติธรรมในการชำระแลกเปลี่ยน

2. เหตุผลการตอบสนองความต้องการของตนจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้อื่นด้วย

ระดับที่ 2 กฎเกณฑ์สังคม (conventional morality)

ขั้นที่ 3 ความคาดหวังทางสังคมความสัมพันธ์และการคล้อยตาม (good boy – nice girl orientation)

1. สิ่งที่ถูกประกอบด้วยกระทำในสิ่งที่สังคมคาดหวังมีความปรารถนาดีและอาหารต่อผู้อื่นและความไว้วางใจความรักดีความเคารพและความกตัญญู

2. เหตุผลต้องการเป็นคนดีในทรศนะของตนและของบุคคลต่างๆ ในสังคมและต้องการรักษากฎเกณฑ์ต่างๆทางสังคมเพื่อรักษาพฤติกรรมดีงามต่างๆให้คงอยู่

ขั้นที่ 4 ระบบสังคมและมโนธรรม (law and order orientation)

1. สิ่งที่ถูกประกอบด้วยการปฏิบัติตามหน้าที่ของตนกฎหมายต้องเป็นกฎหมายยกเว้นในกรณีขัดกับหน้าที่ทางสังคมอื่นๆ และการบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมกลุ่มหรือสถาบัน

2. เหตุผลเพื่อให้สถาบันต่างๆของสังคมดำรงอยู่ต่อไปและรักษาระบบสังคมให้คงอยู่ไม่พังทลาย

ระดับที่ 3 สูงกว่ากฎเกณฑ์สังคม หรือตามหลักการ (post conventional morality or principled level)

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคม หรืออรรถประโยชน์ และสิทธิส่วนบุคคล (social contract orientation)

1. สิ่งที่ถูกประกอบด้วยการเข้าใจว่าบุคคลในสังคมต่างมีค่านิยม และความเห็นต่างกัน การเข้าใจกฎเกณฑ์ต่างๆ ในสังคมว่าเกิดจากการตกลงกันของบุคคลในสังคม และการปฏิบัติตามสัญญาสังคม

2. เหตุผลประกอบด้วยเพื่อประโยชน์ และเพื่อพิทักษ์สิทธิของทุกคนในสังคมและความรู้สึกผูกพันต่อสัญญาสังคมกับบุคคลต่างๆ

ขั้นที่ 6 หลักการจริยธรรมสากล (ethical principle orientation)

1. สิ่งที่ถูกประกอบด้วยทำตามหลักการทางจริยธรรมที่ตนเองเลือกเองกฎหมายและสัญญาสังคมที่ถูกต้องควรเป็นไปตามหลักการเหล่านี้เมื่อกฎหมายขัดกับหลักการเหล่านี้จะต้องทำตามหลักการและหลักการที่ถูกต้องคือหลักการสากลเกี่ยวกับความยุติธรรมซึ่งได้แก่ความเสมอภาคในสิทธิของมนุษย์และการเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์

2. เหตุผลหลักการจริยธรรมสากลเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามหลักเหตุผลการเกิดจริยธรรมตามทรศนะของโคลเบิร์กนั้น จริยธรรม หรือความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้อง มิได้เกิดจากการเรียนรู้ มิได้เกิดจากสังคมแวดล้อมแต่เกิดจาก การคิดไตร่ตรองตามเหตุผลของแต่ละบุคคลพัฒนาการของจริยธรรมเป็นผลของการสังเกต และการคิดไตร่ตรองของบุคคล ผู้ที่ไม่ชอบสังเกตหรือไม่ชอบที่จะคิดไตร่ตรอง พัฒนาการทางจริยธรรมก็ไม่เกิด แม้ว่าพัฒนาการทางปัญญาได้เข้าสู่ขั้นสูงแล้วก็ตามซึ่งโคลเบิร์กเชื่อว่า พัฒนาการเกิดเป็นขั้นๆ จากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งตามลำดับอย่างแน่นอนตายตัว (invariant) ดังนั้น จริยธรรมจึงพัฒนาเป็นขั้นๆจากขั้นต่ำกว่าไปสู่ขั้นสูงกว่าที่ละขั้นไม่มีการข้ามขั้น

ไม่มีการสลับชั้นและไม่ว่าบุคคลจะเติบโตในสังคมใดหรือนับถือศาสนาใดย่อมมีลำดับขั้นการพัฒนาของจริยธรรมที่เหมือนกันเรียกชื่อว่าทฤษฎีพัฒนาการเชิงโครงสร้าง (structural development theory) และทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา (cognitive development theory)⁵⁰

ทฤษฎีทางด้านจิตพิสัยของแครธวอลและคณะ

แครธวอล และคณะ (Krathwohl, Bloom and Masia) อ้างถึงในโดยกลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผลได้ลำดับการเกิดลักษณะนิสัยของบุคคลเป็น 5 ขั้นตอนอธิบายโดยกลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล ดังนี้

1. ขั้นรับรู้ (receiving) เป็นการพัฒนาขั้นแรกสุดขั้นนี้บุคคลจะมีความรู้สึกรับรู้ต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบต่อประสาทสัมผัสของเขาซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นย่อยคือ 1) ขั้นรู้ตัวได้แก่การสังเกตรับรู้ความแตกต่างของสิ่งเร้า 2) ขั้นตั้งใจรับได้แก่การมีความตั้งใจฝักใฝ่ต่อสิ่งเร้าเฉพาะอย่างเริ่มสะสมความรู้หรือประสบการณ์ในสิ่งเร้าเฉพาะอย่างนั้นแล้วจึงยอมรับและขั้นที่ 3) ขั้นการเลือกสรรสิ่งที่รับรู้ได้แก่การเลือกรับเฉพาะอย่าง เช่น สนใจอ่านเฉพาะบางเรื่องสนใจตอบคำถามเฉพาะบางคำถาม

2. ขั้นตอบสนอง (responding) เป็นการพัฒนาการที่สูงขึ้นมาอีกขั้นหนึ่งในขั้นนี้บุคคลไม่เพียงรับรู้สิ่งเร้าเท่านั้นแต่จะเริ่มมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า 3 ลักษณะคือ 1) ขั้นเต็มใจตอบสนองเป็นการยินยอมปฏิบัติตามหลักการหรือกฎเกณฑ์และยอมรับในสิ่งที่รับรู้มา 2) ขั้นตั้งใจตอบสนองเป็นขั้นที่บุคคลเริ่มอาสาที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการกับผู้อื่นและอาจมีการพยายามหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติในสิ่งที่ขัดกับสิ่งที่ตนรับรู้มา 3) ขั้นพอใจตอบสนองเป็นขั้นที่บุคคลจะเกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกของผู้อื่นที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับสิ่งที่รับรู้มาเป็นการเลือกตอบสนองต่อสิ่งเร้า

3. ขั้นเห็นคุณค่า (valuing) เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มเห็นคุณประโยชน์ของสิ่งที่รับรู้และสิ่งที่ตอบสนอง แล้วเขาเริ่มยอมรับสิ่งที่ได้รับรู้มาว่าสิ่งใดมีความหมายต่อเขา และสิ่งใดไม่มีค่าไม่มี ความหมายต่อเขา เขาจะแสดงออกด้วยพฤติกรรมต่างๆ ตามขั้นตอนการพัฒนาย่อย คือ 1) การยอมรับค่านิยม ได้แก่ พยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ในสิ่งเร้านั้นๆ พยายามปฏิบัติตามบ่อยครั้งเข้า 2) การแสดงความนิยมในค่านิยม ได้แก่ การเข้าช่วยเหลือสนับสนุนร่วมมือในกิจกรรมที่ส่งเสริมสิ่งที่เห็นด้วย 3) การเข้าร่วมงาน ได้แก่ การเข้าไปร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่เขาเห็นคุณค่าและปฏิเสธคัดค้านโต้แย้งหรือขัดขวางการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่เขาไม่เห็นคุณค่า

4. ขั้นจัดระบบ (organizing) เมื่อบุคคลพัฒนาคุณลักษณะมาถึงขั้นนี้เขาจะพยายามปรับตัวเองให้เข้ากับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เขายอมรับ และจะพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยม (value) ที่เขาเห็นคุณค่าหลายๆอย่างพร้อมๆกันพยายามจัดลำดับค่านิยมเหล่านั้นและปรับตัวให้เข้า

⁵⁰พิศเพลินเชียวหวานและคณะ, เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรการวัดประเมินผล

กับสิ่งต่างๆ ที่เขายอมรับนั้นขั้นนี้ประกอบด้วยชั้นย่อย 2 ชั้น คือ 1) ชั้นสร้างความเข้าใจในค่านิยม เขาจะแสดงออกโดยการเข้าร่วมกลุ่มอภิปรายร่วมสร้างแนวคิดเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ 2) ชั้นสร้างระบบค่านิยมเขาจะพยายามชั่งน้ำหนักค่านิยมต่างๆ เขายอมรับจัดลำดับค่านิยมเหล่านั้นสร้างแผนสร้างกฎเกณฑ์ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เขายอมรับและระบบที่เขาสร้างขึ้นแล้วนำไปใช้กับตัวเองหรือพยายามชักชวนให้ผู้อื่นยอมรับกับระบบนั้น

5. ชั้นเกิดกิจนิสัย (characterizing) เป็นพัฒนาการที่ต่อจากชั้นจัดระบบ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นของการวางตัว หรือการยอมรับสิ่งที่บุคคลเห็นคุณค่ามาเป็นลักษณะเฉพาะตัวกล่าวคือ เมื่อการจัดระบบสำหรับตัวเองเข้ารูปเข้ารอยแล้วบุคคลก็จะยึดถือระบบที่จัดนั้นเป็นของตนเองแล้วปฏิบัติหรือยึดถือต่อไป จนเกิดเป็นการแสดงออกโดยอัตโนมัติหมายความว่า เมื่อใดก็ตามที่เขาอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้าเขาก็จะตอบสนองในรูปแบบที่คงเส้นคงวาจนจัดได้ว่าเป็นลักษณะประจำตัวของเขาในที่สุดขั้นเกิดลักษณะนิสัยสามารถแบ่งเป็นชั้นย่อย 2 ชั้น คือ 1) ชั้นสร้างข้อสรุปได้แก่การพยายามปรับปรุงระบบจนอยู่ในขั้นสมบูรณ์ในตัวตามแนว หรือระบบที่ตนเองต้องการ 2) ชั้นกิจนิสัย ได้แก่ การแสดงออกอย่างสม่ำเสมอจนได้รับการยอมรับจากวงกว้างหรือหมู่คณะว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเขาซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงการเกิดคุณลักษณะเฉพาะนั้นๆ ของบุคคลแล้ว⁵¹

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้กล่าวว่า เป็นทฤษฎีที่เสนอจิตลักษณะ 8 ประการที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีคนเก่ง และมีสุขของคนไทยซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วนได้แก่ ราก ลำต้น ดอก และผลของต้นไม้ ส่วนแรก คือ ราก แทนจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการได้แก่ 1) สุขภาพจิตหมายถึงความวิตกกังวลตื่นเต้นไม่สบายใจของบุคคลอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ 2) ความเฉลียวฉลาดหรือสติปัญญา หมายถึง การรู้การคิดในขั้นรูปธรรมหลายด้านและการคิดในขั้นนามธรรมซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางการรู้การคิดของ Piaget 3) ประสบการณ์ทางสังคม หมายถึง การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ และสามารถคาดการณ์หรือทำนายความรู้สึกของคนอื่น ส่วนที่สอง คือ ลำต้น เป็นผลจากจิตลักษณะพื้นฐานที่รากประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการได้แก่ 1) ทศนคติค่านิยมและคุณธรรมที่ศนคติ หมายถึง การเห็นประโยชน์และโทษของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คุณส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คุณส่วนใหญ่เห็นว่าดีงามส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น ความกตัญญู ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความพอใจไม่พอใจต่อสิ่งนั้น และพร้อมที่จะมีพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น 2)

⁵¹ กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล, การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2548), 4-6.

เหตุผลเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว หรือพวกพ้องซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg 3) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่าสิ่งที่กระทำลงไปในปัจจุบันนั้นจะส่งผลอย่างไรในปริมาณเท่าใดต่อใครตลอดจนความสามารถในการอดทนได้รอได้ และสามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวานได้ 4) ความเชื่ออำนาจในตนความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังได้รับอยู่เกิดจากการกระทำของตนเองมิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ ความบังเอิญหรือการควบคุมของคนอื่นเป็นความรู้สึกในการทำนายได้ควบคุมได้ของบุคคลซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี locus of control ของ Rotter (1966) 5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (1963) ส่วนที่สามคือส่วนของดอกและผลเป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและเก่งซึ่งแสดงพฤติกรรมทำความดีละเว้นความชั่ว เป็นพฤติกรรมของคนดีสามารถแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. พฤติกรรมของคนดีประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่

1.1 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ทำร้ายหรือทำลายตนเองเช่นการดูแลสุขภาพของตนเองการบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ไม่ดื่มเหล้าไม่สูบบุหรี่ไม่ติดยาเสพติดไม่เล่นการพนัน เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมที่ไม่ทำร้ายทำลายหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น พฤติกรรมสุภาพบุรุษ ไม่ก้าวร้าว ขับขี่รถอย่างมีมารยาท ซื่อสัตย์ เป็นต้น

2. พฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลักได้แก่พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมการเรียนการทำงาน พฤติกรรมการปกครองของหัวหน้าและเคารพกฎหมาย กัลยาณมิตร การอาสาช่วยเหลือกิจกรรมต่างๆ ของสังคม เป็นต้น⁵²

ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ ระบุจิตลักษณะ 8 ประการสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสำหรับผู้สนใจที่จะสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ควรศึกษาให้เข้าใจก่อนการพัฒนาผู้เรียนดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาและการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

⁵² ดวงเดือน พันธุนาวิน, **ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ: การวิจัยและพัฒนาบุคคล** (กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2548) อ้างถึงในศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม), การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศและต่างประเทศ (กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด, 2551), 19-21.

สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยยึดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดไว้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทยและ 8) มีจิตสาธารณะ สถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างชัดเจนโดยพิจารณาจากนิยามตัวชี้วัด พฤติกรรมบ่งชี้ และเกณฑ์การให้คะแนนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติอารังไว้ซึ่งความเป็นชาติไทยศรัทธายึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้ที่รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติมีความสามัคคีปรองดอง ภูมิใจเชิดชูความเป็นชาติไทยปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือและแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ตัวชี้วัด

1. เป็นพลเมืองดีของชาติ
2. อารังไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย
3. ศรัทธายึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักศาสนา
4. เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. เป็นพลเมืองดีของชาติ	1.1 ยืนตรงเคารพธงชาติร้องเพลงชาติและอธิบาย ความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง 1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ 1.3 มีความสามัคคีปรองดอง
2. ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย	2.1 เข้าร่วมส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ชาติไทยปรองดองที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและ สังคม 2.2 หวงแหนปกป้องยกย่องความเป็นชาติไทย
3. ศรัทธายึดมั่นและปฏิบัติตนตาม หลักของศาสนา	3.1 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ 3.2 ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ 3.3 เป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน
4. เคารพเทิดทูนสถาบัน พระมหากษัตริย์	4.1 เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับ สถาบันพระมหากษัตริย์ 4.2 แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ พระมหากษัตริย์ 4.3 แสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 6.

ซื่อสัตย์ สุจริต

ซื่อสัตย์ สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้องประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเอง และผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต คือ ผู้ที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจ และยึดหลักความจริงความถูกต้องในการดำเนินชีวิตมีความละเอียด และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

ตัวชี้วัด

1. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้ง ทางกาย วาจา ใจ
2. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้ง ทางกาย วาจา ใจ

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านความซื่อสัตย์ สุจริต

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	1.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง 1.2 ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้องละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด 1.3 ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา
2. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	2.1 ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง 2.2 ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง 2.3 ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 14.

มีวินัย

มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลงกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับของครอบครัวโรงเรียนและสังคม ผู้ที่มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามข้อตกลงกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับของครอบครัวโรงเรียนและสังคมเป็นปกติวิสัยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

ตัวชี้วัด

1. ปฏิบัติตามข้อตกลงกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับของครอบครัวโรงเรียนและสังคม

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมีวินัย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ปฏิบัติตามข้อตกลงกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับของครอบครัวโรงเรียน และสังคม	1.1 ปฏิบัติตามข้อตกลงกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับของครอบครัวโรงเรียนและสังคมไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น 1.2 ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 19.

ใฝ่เรียนรู้

ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน ผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมบันทึกความรู้วิเคราะห์สรุปเป็นองค์ความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดเผยแพร่ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตัวชี้วัด

1. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
2. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมสรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการใฝ่เรียนรู้

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	1.1 ตั้งใจเรียน 1.2 เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ 1.3 สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ
2. แสวงหาความรู้จากทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียนด้วยการ เลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมสรุป เป็นองค์ความรู้และสามารถ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	2.1 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์สื่อ เทคโนโลยีต่างๆแหล่งเรียนรู้ทางภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม 2.2 บันทึกความรู้วิเคราะห์ตรวจสอบจากสิ่งที่เรียนรู้สรุปเป็น องค์ความรู้ 2.3 แลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ และนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 19.

อยู่อย่างพอเพียง

อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผลรอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้ที่ อยู่อย่างพอเพียง คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวังอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ มีการวางแผนป้องกันความ เสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัด

1. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณมีเหตุผลรอบคอบมีคุณธรรม
2. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตารางที่ 6 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้าน การอยู่อย่างพอเพียง

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผลรอบคอบมีคุณธรรม	1.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเองเช่นเงินสิ่งของเครื่องใช้ฯลฯอย่างประหยัดคุ้มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดีรวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม 1.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัดคุ้มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี 1.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบมีเหตุผล 1.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้อื่นเดือดร้อนพร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด
2. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	2.1 วางแผนการเรียนการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ข้อมูลข่าวสาร 2.2 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, **แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 27.

มุ่งมั่นในการทำงาน

มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การทำงานด้วยความเพียรพยายามอดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงานคือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายามทุ่มเทกำลังกายกำลังใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน

ตัวชี้วัด

1. ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน
2. ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ตารางที่ 7 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมุ่งมั่นในการทำงาน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน	1.1 เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 1.2 ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ 1.3 ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเอง
2. ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	2.1 ทุ่มเททำงานอดทนไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน 2.2 พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จ 2.3 ชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 32.

รักความเป็นไทย

รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจเห็นคุณค่าร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียม ประเพณีศิลปะ และวัฒนธรรมใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม ผู้ที่รักความเป็นไทย คือ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจเห็นคุณค่าซึ่งมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบทอดเผยแพร่งภูมิปัญญาไทยขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปะ และวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูต่เวทีใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม

ตัวชี้วัด

1. ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมไทยและมีความกตัญญูต่เวที
2. เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

ตารางที่ 8 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการรักความเป็นไทย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณีศิลปวัฒนธรรมไทยและมีความกตัญญูต่เวที	1.1 แต่งกายและมีมารยาทงดงามแบบไทยมีสัมมาคารวะ กตัญญูต่เวทีต่อผู้มีพระคุณ 1.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีศิลปะและวัฒนธรรมไทย 1.3 ชักชวนแนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย
2. เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	2.1 ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม 2.2 ชักชวนแนะนำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง
3. อนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย	3.1 นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต 3.2 ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย 3.3 แนะนำมีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 37.

มีจิตสาธารณะ

มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจกระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้ และช่วยเหลือผู้อื่นแบ่งปันความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนร่วมเข้าใจเห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อนอาสาช่วยเหลือสังคมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยร่างกายสติปัญญาลงมือปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ตัวชี้วัด

1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและสังคม

ตารางที่ 9 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านการมีจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	1.1 ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครองครูทำงานด้วยความเต็มใจ 1.2 อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกายกำลังใจและกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน 1.3 แบ่งปันสิ่งของทรัพย์สินและอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและสังคม	2.1 ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 2.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและสังคม 2.3 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 45.

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

แนวทางการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับสถานศึกษา การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์สถานศึกษาควรดำเนินการโดยคณะกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาอาจเป็นชุดเดียวกับคณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกรณีสถานศึกษาขนาดเล็กอาจจะให้ครูผู้สอนครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาทั้งนี้ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาและประเมินโดยวิธีการดังนี้

1. ศึกษานิยามความหมายและพฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ
2. วิเคราะห์หัวข้อวัด และพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละคุณลักษณะ
3. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนรายบุคคลก่อนการพัฒนาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้เรียน
4. สร้างหรือเลือกเครื่องมือในการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
5. กำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนา
6. ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางที่กำหนดไว้และประเมินผู้เรียนเป็นระยะๆอย่างต่อเนื่องเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า
7. ดำเนินการประเมินผู้เรียนหลังการพัฒนาและสรุปผลการประเมิน 1.8 รายงานผลการพัฒนาต่อผู้บริหารสถานศึกษา⁵³ ดังแผนภูมิที่ 3

แนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ประการ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลโลกในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และชุมชน ต้องร่วมมือกันปลูกฝังคุณลักษณะอันพึง

⁵³ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 5.

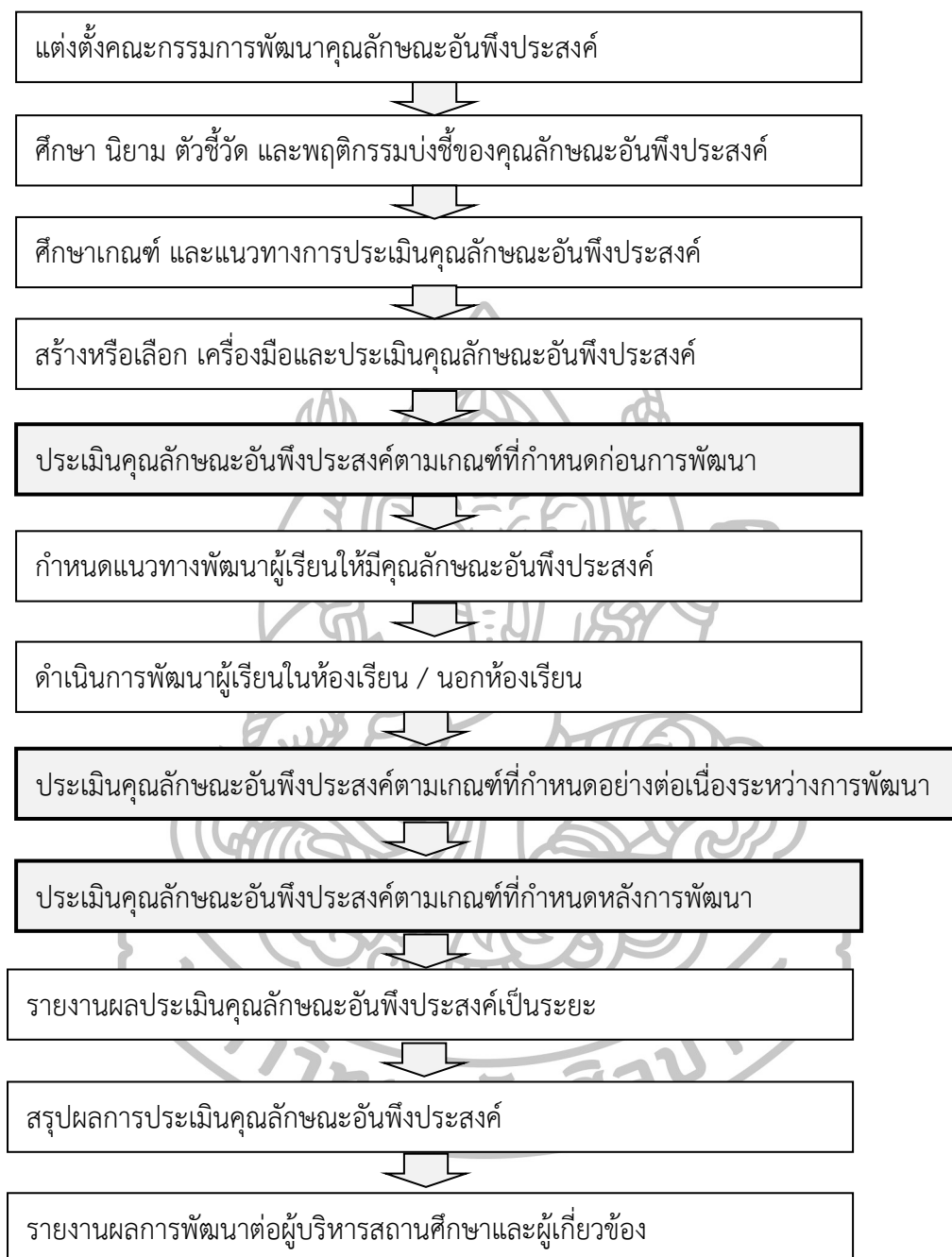
ประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จึงต้องพิจารณาถึงกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษากำหนดให้ จัดขึ้นแล้วส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งอาจดำเนินการพัฒนาด้วยวิธีการต่างๆ ดังต่อไปนี้ เช่น 1) บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ 2) จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) จัดโครงการเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 4) ปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน

แนวปฏิบัติในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นสามารถพัฒนาได้โดยการ นำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ ที่วิเคราะห์ไว้ไปบูรณาการในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโครงการต่างๆ และกิจวัตรประจำวันของผู้เรียน

การวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. การดำเนินการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา การดำเนินการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา จะบรรลุผลได้นั้นจะต้องอาศัยการบริหาร จัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายดำเนินการพัฒนาทั้งในและนอกห้องเรียนโดยมอบหมายภารกิจ ในการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในห้องเรียนให้ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบโดยสอดแทรกการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในช่วงของการเรียน การสอนกิจกรรมโครงการหรือในโอกาสอื่นๆ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการหลายรูปแบบสถานศึกษา สามารถเลือกนำไปใช้ได้ตามความเหมาะสม ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาที่มีความพร้อมในด้านทรัพยากรต่างๆ ค่อนข้างสูงถึงสูงมาก และเหมาะสมสำหรับสถานศึกษาที่ต้องการเน้นด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ความเป็นเลิศ โดยมีนโยบายที่จะให้บุคลากร และครูทุกคนได้มีส่วนร่วม ในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทุกข้อตามที่สถานศึกษากำหนดโดยจะมี คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา เป็นองค์คณะบุคคลใน สถานศึกษาที่คอยช่วยเหลือคณะครู ในกรณีที่พบว่านักเรียนบางคนมีปัญหาที่ซับซ้อน และไม่สามารถจะพัฒนาด้วยกระบวนการธรรมดาได้มีความจำเป็นต้องทำกรณีศึกษา คณะกรรมการชุดนี้ จะทำงานร่วมกับครูประจำชั้น หรือครูที่ปรึกษา หรือครูคนอื่นที่สนใจ จะทำกรณีศึกษาร่วมกัน นอกจากนี้อาจนำสภานักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วย โดย สถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของสภานักเรียนถึงวิธีการที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนด้วยกิจกรรม เสริมซึ่งจะเน้นการพัฒนาและตรวจสอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทุกประการตลอดเวลาทั้งนี้ สถานศึกษาอาจมีเป้าหมายว่านักเรียนร้อยละ 90 ขึ้นไปจะต้องมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ใน ระดับ “ดี” เป็นอย่างน้อย



แผนภูมิที่ 3 แนวทางการดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 ที่มา : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม
 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
 การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 5.

การประเมินรูปแบบนี้ดำเนินการดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาทำความเข้าใจกับคณะครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รายวิชาครูที่ปรึกษา ครูผู้ดูแลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกันพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทุกคุณลักษณะและร่วมกำหนดตัวชี้วัดหรือพฤติกรรมบ่งชี้หรือพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละคุณลักษณะตามที่คณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับธรรมชาติของวัยและวุฒิภาวะของนักเรียน

2. กำหนดวิธีการประเมินเกณฑ์และเครื่องมือคำอธิบายคุณลักษณะที่สถานศึกษาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

3. กำหนดระดับของพฤติกรรมที่บ่งชี้ ว่าพฤติกรรมนักเรียนอยู่ในระดับ “เสี่ยง” กล่าวคือ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนด้วยวิธีปกติอาจไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุตามเกณฑ์ได้มีความจำเป็นที่ครูที่ปรึกษาหรือครูผู้สอนร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาต้องใช้กระบวนการอื่นเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหาโดยทำกรณีศึกษา

4. เมื่อสิ้นภาคเรียนสิ้นปีการศึกษา ครูผู้สอนส่งผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทุกคนที่รับผิดชอบให้คณะกรรมการของสถานศึกษา โดยมีครูวัดผลเป็นเลขานุการ

5. ครูวัดผลดำเนินการประมวลผลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

6. นำเสนอผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพิจารณาอนุมัติ

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียนที่มีความพร้อมปานกลาง กล่าวคือมีจำนวนบุคลากรครูที่ครบชั้นเรียน มีครูพิเศษบ้าง แต่ไม่มากนักครูคนหนึ่งอาจต้องเป็นทั้งผู้สอนและทำงานส่งเสริมรวมทั้งรับผิดชอบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอื่นๆ ด้วยสถานศึกษาประเภทดังกล่าวสามารถเลือกใช้รูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รูปแบบนี้โดยการเลือกคุณลักษณะอันพึงประสงค์เฉพาะข้อที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับมาตรฐานหรือตัวชี้วัดในกลุ่มสาระนั้นๆ ที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบเพื่อบูรณาการจัดทำแผนการเรียนรู้และแผนการพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์ในข้อนั้นๆ ด้วยในคราวเดียวกันการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก็ดำเนินการประเมินร่วมกับตัวชี้วัดในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยสถานศึกษาคาดหวังว่าเมื่อได้ดำเนินการในภาพรวมแล้วการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะครบทุกข้อตามที่สถานศึกษากำหนดโดยดำเนินการดังนี้

1. คณะกรรมการการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา ร่วมกับครูผู้สอนร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐาน และตัวชี้วัดเนื้อหาในกลุ่มสาระวิชาและพิจารณาเลือก คุณลักษณะอันพึงประสงค์ว่ามีข้อใดบ้างที่สอดคล้องกับธรรมชาติวิชาที่ครูแต่ละคนรับผิดชอบรวมทั้ง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

2. ครูผู้สอนนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่คัดเลือกไว้ไปบูรณาการกับตัวชี้วัดของกลุ่ม สาระการเรียนรู้ดำเนินการพัฒนาและประเมินร่วมกัน

3. ครูผู้สอนส่งผลการประเมินให้ครูวัดผลเพื่อ ดำเนินการสรุปผลการประเมินและ นำเสนอผู้บริหารเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นหรือครบชั้นพอดี แต่ครูคนหนึ่งต้องทำหลายหน้าที่อีกทั้งความพร้อมของทรัพยากรด้านอื่น ๆ มีน้อยดังนั้นการ ดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำ ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินด้วยซึ่งจะทำให้ผล การประเมินมีความเที่ยงตรงมากขึ้นการพัฒนา และการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม รูปแบบนี้ครูประจำชั้น และหรือครูประจำวิชา ร่วมกันพัฒนาและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนทุกคนทุกประการโดยดำเนินการ ดังนี้

1. ครูประจำชั้นและหรือครูประจำวิชาซึ่งรับผิดชอบการสอนมากกว่าหนึ่งชั้นหรือหนึ่ง กลุ่มสาระใช้การบูรณาการทุกกลุ่มสาระและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เข้าด้วยกันร่วมกันพัฒนาและ ประเมินโดยอาจใช้การสังเกตพฤติกรรมตามสภาพจริงเปิดโอกาสให้ชุมชนได้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองผู้นำ ชุมชนปราชญ์ชาวบ้านร่วมประเมินด้วย ทั้งนี้กรณีที่มีนักเรียนบางคนไม่ผ่านการประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ข้อใดครูร่วมกับชุมชนดำเนินการพัฒนาจนกระทั่งทั้งสองฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่า นักเรียนมีคุณสมบัติตามเกณฑ์แล้วจึงให้ผ่านการประเมิน

2. ครูประจำชั้นและหรือครูประจำวิชา ร่วมกันสรุปผลการประเมินและนำเสนอ ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่ออนุมัติต่อไป

2. แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนั้นสถานศึกษาสามารถนำคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ 8 ประการที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดขึ้น รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานศึกษาอาจกำหนดขึ้นเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ของสถานศึกษาสภาพปัญหาความต้องการหรือความจำเป็นของชุมชนมาพัฒนาผู้เรียนตลอดปี การศึกษาทั้งนี้ครูผู้สอนสามารถดำเนินการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในชั้นเรียน ได้ ดังนี้

1. ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดทั้ง 8 ประการมาศึกษานิยามตัวชี้วัดพฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อพิจารณาว่าพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดครอบคลุมตัวชี้วัดและนิยามของคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิด กับผู้เรียนหรือไม่ซึ่งผู้สอนอาจเพิ่มเติมหรือปรับได้ตามความเหมาะสม

2. วิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้เมื่อทำความเข้าใจกับนิยามตัวชี้วัดและ พฤติกรรมบ่งชี้แล้วครูผู้สอนควรวิเคราะห์พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้เพื่อให้เห็นพฤติกรรมที่ จะสามารถวัดและประเมินได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. เลือกรูปแบบของเครื่องมือวัด เครื่องมือวัดและประเมิน ที่นิยมใช้ในสถานศึกษาเนื่องจาก ใช้ได้ง่ายและสะดวก ได้แก่ (1) แบบสังเกต (observation) (2) แบบสัมภาษณ์ (interview) (3) แบบ ตรวจสอบรายการ (check list) (4) แบบมาตราประมาณค่า (rating scale) (5) แบบวัดสถานการณ์ (situation) (6) แบบบันทึกพฤติกรรม (anecdotal records) และ(7) แบบรายงานพฤติกรรม ตนเอง (self report) ในการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นควรใช้เครื่องมือและ วิธีการวัดที่หลากหลายข้อมูลจึงจะน่าเชื่อถือดังนั้นครูผู้สอนจึงควรเลือกเครื่องมือวัดและประเมินให้ เหมาะสมกับพฤติกรรมบ่งชี้พฤติกรรมสำคัญว่าควรจะใช้เครื่องมือชนิดใด

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือประเมินถ้าต้องการสร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือ ครูผู้สอนอาจนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องของพฤติกรรมที่จะ ประเมินกับตัวชี้วัดและความถูกต้องในการใช้ภาษาแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง I.O.C (Index Objective Concurrent)

5. การออกแบบการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เมื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับ คุณลักษณะอันพึงประสงค์เครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินและวิธีการหาคุณภาพของ เครื่องมือแล้วครูผู้สอนสามารถออกแบบการวัดและประเมินผลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในชั้นเรียน ได้ ดังนี้ 1) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตัวชี้วัดพฤติกรรมบ่งชี้ที่จะประเมิน 2) วิเคราะห์ พฤติกรรมสำคัญจากพฤติกรรมบ่งชี้ที่จะประเมิน 3) เลือกใช้วิธีการเครื่องมือให้เหมาะสมกับ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะประเมินและ 4) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน (scoring rubrics)

6. การสร้างเครื่องมือประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์การสร้างเครื่องมือประเมิน คุณลักษณะควรคำนึงถึงการเขียนข้อความหรือรายการที่จะวัดว่ามีความชัดเจนและเป็นพฤติกรรม รายการที่ครอบคลุมตัวชี้วัด โดยให้พิจารณาพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนดไว้แล้วในคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ถ้าเป็นข้อความที่แสดงพฤติกรรมสำคัญ และยังไม่สามารถประเมินได้ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์ เป็นพฤติกรรมสำคัญย่อยๆ เช่น คุณลักษณะการมีวินัยพฤติกรรมบ่งชี้มี 2 ข้อ คือ (1) ปฏิบัติตาม ข้อตกลงกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับของครอบครัวโรงเรียนและสังคม (2) ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติ กิจกรรมต่างๆในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงานเมื่อพิจารณาจากตัวบ่งชี้จะพบว่าบาง

พฤติกรรมไม่สามารถดูรายละเอียดและประเมินได้ดังนั้นจะต้องวิเคราะห์พฤติกรรมดังกล่าวให้เป็นพฤติกรรมที่สังเกตและวัดได้ดังนี้ 1) จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป้าหมาย 2) แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน 3) มีมารยาทในการเข้าประชุม 4) เข้าแถวซื้ออาหารตามลำดับ 5) ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้ 6) ทำกิจวัตรของตนตามเวลา 7) ไปโรงเรียนทันเวลา 8) เมื่อถึงชั่วโมงเรียนเข้าเรียนตามเวลา 9) ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดและ 10) เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมายเมื่อกำหนดข้อความหรือรายการที่จะวัดแล้วก็สามารถนำไปไว้ในเครื่องมือประเมินได้

7. การสร้างเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะต้องกำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนเหมาะสมเพราะเกณฑ์การประเมินเป็นแนวทางในการให้คะแนนที่ประกอบด้วยเกณฑ์ด้านต่างๆเพื่อใช้ประเมินค่าผลการประพฤติปฏิบัติของผู้เรียน เกณฑ์เหล่านี้คือสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนควรประพฤติจนกลายเป็นลักษณะนิสัยได้เกณฑ์การประเมินมี 2 ลักษณะ คือ 1) เกณฑ์การประเมินแบบภาพรวม (holistic rubrics) คือแนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาจากภาพรวมการปฏิบัติโดยจะมีคำอธิบายลักษณะของการปฏิบัติในแต่ละระดับได้อย่างชัดเจน 2) เกณฑ์การประเมินแบบแยกประเด็น (analytic rubrics) คือ แนวทางการให้คะแนนโดยพิจารณาแต่ละส่วนของการปฏิบัติซึ่งแต่ละส่วนจะต้องกำหนดคำอธิบายลักษณะของการปฏิบัติในส่วนนั้นๆไว้อย่างชัดเจน

8. การสรุปผลการประเมินการวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น มีความละเอียดอ่อนเพราะเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดในตัวผู้เรียนการวัดและประเมินผล จึงต้องคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเมื่อได้รับการพัฒนาเป็นระยะหรือเมื่อสิ้นปีการศึกษาดังนั้นเพื่อให้มีแนวทางการสรุปผลการประเมินที่ชัดเจนเป็นธรรมสำหรับผู้เรียนจึงขอเสนอแนวทางการกำหนดเกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินในแต่ละขั้นตอน ดังนี้ 1) เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละคุณลักษณะ 2) เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินแต่ละคุณลักษณะในกรณีที่ผู้สอนประเมินคนเดียว 3) เกณฑ์พิจารณาสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากคณะกรรมการทุกคนในแต่ละคุณลักษณะ 4) เกณฑ์พิจารณาตัดสินผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปีรายภาคของผู้เรียนรายบุคคล 5) เกณฑ์พิจารณา

สรุปผลการประเมินรวมทุกคุณลักษณะอันพึงประสงค์แต่ละระดับการศึกษา

การรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายแนวทางเช่นบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจัดเป็นโครงการ หรือกิจกรรมหรือปลูกฝังโดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษาแล้วคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถานศึกษาหรือผู้ที่รับผิดชอบต้องดำเนินการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การจบการศึกษาทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นเกณฑ์กลางการจบการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ซึ่งกำหนดไว้ว่าผู้เรียนทุกระดับจะต้องมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนดในการวัด และประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 นั้นต้องตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐาน 2 ประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาและเพื่อตัดสินผลการเรียน ข้อมูลการประเมินจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซึ่งถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น เมื่อมีการประเมินผลผู้เรียนในด้านต่างๆ ตามที่หลักสูตรกำหนดจึงจำเป็นต้องมีการรายงานผลให้ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาผู้เรียนได้รับทราบผลของการประเมินด้วยการรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีจุดมุ่งหมายเพื่อแจ้งคุณภาพของผู้เรียนในส่วนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตลอดจนใช้เป็นข้อมูลของสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายวางแผนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนการดำเนินการครอบคลุมเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบในการรายงานผู้รับผิดชอบในการรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาโดยมีครูวัดผลเป็นผู้ตรวจสอบและประมวลผลข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคน
2. กลุ่มเป้าหมายในการรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนควรแจ้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้ผู้เรียนครูที่ปรึกษาครูประจำชั้นครูผู้สอนครูวัดผลครูฝ่ายวิชาการนายทะเบียนครูแนะแนวคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการคณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาผู้ปกครอง หรืออาจเป็นบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. ระยะเวลาในการรายงานการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการ-ประเมินอย่างต่อเนื่องอาจเป็นรายสัปดาห์ รายเดือน รายภาค และรายปี ส่วนการรายงานผลการ-ประเมินควรสรุปและรายงานให้กลุ่มเป้าหมายทราบเป็นระยะๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
4. แบบรายงานผลการประเมินผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รายงานผลควรดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเวลาหนึ่งแล้วนำผลมาวิเคราะห์แปลผลเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้องโดยบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสรุปผลให้ครบถ้วนในกรณีที่ผู้เรียนคนใดควรจะได้รับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต้องบันทึกไว้

แนวทางการบันทึกผลการประเมินจากตัวอย่างแบบรายงานผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (แบบที่ 2) มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. นำผลการประเมินที่สรุปจากคณะกรรมการประเมินมาบันทึกลงในแต่ละภาคเรียนของแต่ละปีการศึกษา

2. ในช่องสรุปของแต่ละปีการศึกษาให้นำผลการประเมินที่แสดงพัฒนาการสุดท้ายนั้นคือผลจากภาคเรียนที่ 2 บันทึกลงในช่องสรุปในปีการศึกษานั้นๆ

3. เมื่อเสร็จสิ้นการบันทึกในแต่ละปีการศึกษาให้นำผลในช่องสรุปไปบันทึกลงในแบบบันทึกการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของแต่ละระดับชั้นคือระดับประถมศึกษา (แบบที่ 3.1) มัธยมศึกษาตอนต้น (แบบที่ 3.2) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (แบบที่ 3.3)

4. การพิจารณาตัดสินผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของแต่ละระดับการศึกษา เช่นระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีแนวดำเนินการ ดังนี้

- 1) คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์พิจารณาผลการตัดสินในแต่ละชั้นปีถ้าผลการประเมินในปีสุดท้ายได้ระดับใดให้ถือว่าผู้เรียนได้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับนั้นเช่นเด็กชายตีมีคุณธรรมได้รับการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของชั้นปีที่ 6 ได้ระดับดีเยี่ยมการสรุปผลในระดับประถมศึกษาคือได้ระดับดีเยี่ยม 2) ถ้ามีกรณีที่ผลการประเมินในปีก่อนๆได้ระดับดีหรือดีเยี่ยมแต่ปีสุดท้ายของระดับการศึกษาได้ระดับผ่านให้คณะกรรมการประเมินคุณลักษณะใช้ดุลพินิจอย่างรอบคอบและเป็นไปตามสภาพจริงโดยนำข้อมูลจากประวัติที่ผ่านมาประกอบการพิจารณาว่าจะให้ระดับใด

5. นำผลการประเมินปีสุดท้ายของแต่ละระดับชั้นไปบันทึกลงใน ปพ.1⁵⁴

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การจัดการศึกษาในกรุงเทพมหานคร

ความเป็นมาในการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร

การจัดการศึกษาในกรุงเทพมหานคร จัดตั้งครั้งแรกเมื่อปี 2427 ในรูปแบบของโรงเรียนราชภัฏที่วัดมหรณพาราม ต่อมาในปี พ.ศ. 2430 มีการขยายการจัดการศึกษาโดยจัดตั้งองค์การบริหารจัดการศึกษาธิการและเป็นกระทรวงธรรมการเมื่อ ปี พ.ศ.2435 ในปี พ.ศ. 2441 ได้มีโครงการศึกษาเกิดขึ้น โดยแบ่งความรับผิดชอบให้กรมการศึกษาธิการจัดการศึกษาในกรุงเทพมหานคร และให้กระทรวงมหาดไทยจัดการศึกษาในหัวเมืองร่วมกันพระสงฆ์ ภายหลังได้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปถึงระดับตำบลระหว่างปี พ.ศ.2454 ถึง พ.ศ. 2475 มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา 3 กระทรวง

⁵⁴ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551), 5.

1. กระทรวงนครบาล รับผิดชอบที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในส่วนกลาง
2. กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบที่จัดการศึกษาในส่วนภูมิภาค
3. กระทรวงธรรมการ ทำหน้าที่ประสานงานในการจัดการศึกษาในส่วนภูมิภาค

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2515 ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 โดยการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองนครหลวงกรุงเทพธนบุรี องค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เทศบาลนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ตลอดจนสุขาภิบาลต่าง ๆ ในนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นหน่วยการปกครองเดียวกัน คือ กรุงเทพมหานคร รวมถึงการรับโอนการจัดการศึกษาจากหน่วยงานที่อยู่รวมกัน⁵⁵

ระบบการบริหารการศึกษากรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทหนึ่งคือการจัดการศึกษาให้กับเยาวชนในท้องถิ่น โดยระบบการบริหารการศึกษากรุงเทพมหานคร มีสายการบังคับบัญชาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษา ดังนี้

1. สำนักงานการศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากรม มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานด้านการศึกษา โดยมีส่วนราชการ ประกอบด้วย สำนักงานเลขาธิการ กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง กองพัฒนาข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา และหน่วยศึกษานิเทศก์
2. กลุ่มเขต (โซน) เป็นการรวมเขตที่มีสภาพท้องถิ่น สภาพการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจใกล้เคียงจัดเป็นกลุ่มเขต และมีโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครกระจายอยู่ทุกเขตจำนวน 12 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มรัตนโกสินทร์ เป็นกลุ่มอนุรักษ์เมืองเก่า ศูนย์กลางการบริหารราชการและแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ประกอบด้วย เขตกรุงเทพมหานครชั้นใน ได้แก่ เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตดุสิต และเขตสัมพันธวงศ์

กลุ่มลุมพินี หรือ กลุ่มCBD (Central Business District) เป็นศูนย์กลางธุรกิจและการพาณิชย์กรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของอาคารสำนักงานที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เขตบางรัก เขตปทุมวัน เขตวัฒนา และเขตสาทร จึงควรรักษาศักยภาพดังกล่าวมาพัฒนาให้เป็นเขตธุรกิจเต็มรูปแบบเหมือนบางประเทศในเอเชียและยุโรป

กลุ่มวิภาวดี เป็นเขตเศรษฐกิจ แหล่งจ้างงาน ศูนย์คมนาคม ย่านการค้าและบริการที่สำคัญ ประกอบด้วย เขตจตุจักร เขตบางซื่อ เขตราชเทวี เขตพญาไท และเขตห้วยขวาง

⁵⁵ ศึกษานิเทศก์, สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, คู่มือการบริหารจัดการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร: การบริหารงานทั่วไป (กรุงเทพฯ: สำนักงานการศึกษา, 2551), 1.

กลุ่มเจ้าพระยา เป็นเขตเศรษฐกิจใหม่ รองรับการพัฒนาตามแนววงแหวนอุตสาหกรรมประกอบด้วย เขตยานนาวา เขตคลองเตย เขตบางคอแหลม เขตพระโขนง และเขตบางนา

กลุ่มธนบุรี เป็นเขตอนุรักษ์เมืองเก่า แหล่งวิถีชีวิตชุมชนดั้งเดิม ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปกรรม ประกอบด้วย เขตบางพลัด เขตคลองสาร เขตธนบุรี เขตบางกอกน้อย และเขตบางกอกใหญ่

กลุ่มตากสิน เป็นเขตเศรษฐกิจ แหล่งจ้างงาน รองรับศูนย์กลางคมนาคมกรุงเทพมหานครด้านใต้ ประกอบด้วย เขตภาษีเจริญ เขตจอมทอง และเขตราษฎร์บูรณะ

กลุ่มพระนครเหนือ เป็นเขตที่อยู่อาศัย รองรับการพัฒนาของเมืองด้านเหนือ ประกอบด้วย เขตหลักสี่ เขตดอนเมือง เขตบางเขน เขตลาดพร้าว และเขตสายไหม

กลุ่มบูรพา เป็นเขตที่อยู่อาศัย รองรับการพัฒนาของเมืองด้านใต้ ประกอบด้วย เขตบางกะปิ เขตคันนายาว เขตวังทองหลาง เขตบึงกุ่ม เขตสะพานสูง และเขตสวนหลวง

กลุ่มสุวินทวงศ์ เป็นเขตเกษตรกรรม ที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมดี ประกอบด้วย เขตหนองจอก และเขตคลองสามวา

กลุ่มศรีนครินทร์ เป็นศูนย์ชุมชนชานเมือง และเป็นพื้นที่พัฒนาใหม่เพื่อรองรับสนามบินสุวรรณภูมิ ประกอบด้วย เขตลาดกระบัง เขตมีนบุรี และเขตประเวศ

กลุ่มมหาสวัสดิ์ เป็นเขตที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมดี ผสมผสานเขตเกษตรกรรม ประกอบด้วย เขตตลิ่งชัน เขตทวีวัฒนา เขตบางแค และเขตหนองแขม

กลุ่มสนามชัย เป็นเขตเกษตรกรรม ที่อยู่อาศัย และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ประกอบด้วย เขตบางขุนเทียน เขตบางบอน และเขตทุ่งครุ

3. สำนักงานเขต ทั้ง 50 เขต สำนักงานเขตโดยฝ่ายการศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณและธุรการทั่วไป การเงินและพัสดุ การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 งานกิจการนักเรียน การบริหารบุคคล การนิเทศและตรวจเยี่ยมโรงเรียน งานสนับสนุนวิชาการและการประสานงานวิชาการ ดำเนินงานศูนย์วิชาการเขตและปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

4. โรงเรียน เป็นหน่วยปฏิบัติการในการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นปฐมวัย และขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพตามที่พึงประสงค์ ซึ่งขณะนี้ มีจำนวนทั้งหมด 436 โรงเรียน

นอกจากนี้ กรุงเทพมหานครยังมีองค์การที่จัดตั้งภายในเพื่อเสริมระบบการจัดการศึกษาตามสภาพท้องถิ่น เพื่อให้ผลิตนักเรียนที่ตอบสนองต่อท้องถิ่นและความต้องการชุมชนได้อย่างเหมาะสมหลายองค์กร ได้แก่

5. ศูนย์วิชาการเขต เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในการระดมทรัพยากรบุคคลภายในสำนักงานเขตมารับผิดชอบพัฒนาการศึกษาและรับผิดชอบกิจกรรมทางการศึกษาในระดับเขต

แบ่งเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายพัฒนาการเรียนการสอน ฝ่ายวิจัยและประเมินผล และฝ่ายกิจกรรมโดยมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน

6. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามนัยมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง จึงกำหนดให้มีผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ได้ออกกำหนดให้หมายถึงสมาชิกสภาเขต) ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน

7. เครือข่ายโรงเรียน (School Cluster) เป็นการรวมกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันจำนวน 4 – 5 โรงเรียน เป็น 1 เครือข่าย มีทั้งหมด 80 เครือข่าย โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายจะร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาในกลุ่ม โดยร่วมกันพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่า⁵⁶

บทบาทหน้าที่ด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร มีฐานะเป็นทั้งนครหลวงของประเทศไทยและเป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีระเบียบการปกครองตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร รองรับโครงสร้างของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สภากรุงเทพมหานครและฝ่ายบริหาร ได้แก่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนมีหน้าที่จัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็นเขต และแต่ละเขตแบ่งออกเป็นแขวง

บทบาทหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดนโยบาย ดูแลมาตรฐาน กำกับติดตามดูแลสนับสนุนทรัพยากร ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ดำเนินการจัดการศึกษาหลายระดับและหลายรูปแบบ ดังนี้ 1) การจัดในรูปศูนย์เลี้ยงดูเด็กหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาชุมชน ซึ่งดำเนินงานในลักษณะของการให้ความสนับสนุนชุมชนที่เป็นดำเนินการและสำนักอนามัย ซึ่งเปิดสถานเลี้ยงเด็กกลางวัน และให้การสนับสนุนบ้านเลี้ยงเด็ก 2) การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา อยู่ในความรับผิดชอบของ

⁵⁶หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, โรงเรียนกรุงเทพมหานคร, SMART SCHOOL (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2549), 5-7.

สำนักการศึกษาและสำนักงานเขต 3) การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยแพทยศาสตร์ และวิทยาลัยการอาชีวศึกษาในความรับผิดชอบของสำนักการแพทย์ 4) การจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียน ได้แก่ การฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นในโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร และจัดให้แก่กลุ่มสนใจตามความเหมาะสม ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักพัฒนาชุมชน

หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานของกรุงเทพมหานคร มี ดังนี้

สำนักการศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่ากรม มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการศึกษาโดยน่านโยบายด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานครทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ให้สำนักงานเขตและโรงเรียน ดำเนินการ สำนักการศึกษาแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 7 หน่วยงาน คือ สำนักงานเลขานุการ กองการเจ้าหน้าที่ กองคลัง หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานยุทธศาสตร์ กองเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนกองพัฒนาข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร

บทบาทหน้าที่ของสำนักการศึกษา รับผิดชอบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการ จัดทำและพัฒนาแผนการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จัดการศึกษาในระบบอย่างมีคุณภาพส่งเสริม มาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ เป็นศูนย์กลางเครือข่ายการเรียนรู้ด้านการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานเขต มีผู้อำนวยการเขตเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการสามัญ ข้าราชการครูและ ลูกจ้างกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบการปฏิบัติราชการภายในเขต เป็นหน่วยงานที่น่านโยบายของ กรุงเทพมหานครมาปฏิบัติให้เกิดผลโดยตรงต่อประชาชน ประกอบด้วย 11 ฝ่าย คือ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายโยธา ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล ฝ่ายรายได้ ฝ่ายรักษาความสะอาดและ สวนสาธารณะ ฝ่ายการคลัง ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม ฝ่ายการศึกษาและโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน มีดังนี้

1. กำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปี
2. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. บริหารงานตามที่ได้รับมอบหมายด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป
5. สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. จัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา

7. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง⁵⁷

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ฉัตรวดี สิมมาลา ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการสารสนเทศงานสหกรณ์โรงเรียน โรงเรียนวัดราชโกษา สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศงานสหกรณ์โรงเรียน และเพื่อประเมินความเหมาะสมของระบบสารสนเทศงานสหกรณ์ โรงเรียนวัดราชโกษา สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การพัฒนาระบบสารสนเทศงานสหกรณ์โรงเรียน โรงเรียนวัดราชโกษา สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร สามารถนำไปใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ประมวลผลข้อมูล สืบค้นข้อมูล และการจัดทำรายงานได้ถูกต้องและตรงตามที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และออกแบบระบบใหม่

2. ความคิดเห็นของผู้ใช้ที่มีต่อระบบสารสนเทศงานสหกรณ์โรงเรียน โรงเรียนวัดราชโกษา สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่ามีความเหมาะสมใน ความสมบูรณ์ของข้อมูล เป็นลำดับแรก ($X=4.77$) รองลงมาคือ ด้านความสอดคล้องต่อความต้องการของผู้ใช้ระบบ ($X=4.77$) ด้านความถูกต้องของข้อมูล ($X=4.74$) ด้านความสะดวกรวดเร็ว ($X=4.71$) ตามลำดับ ซึ่งทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด⁵⁸

กิตติกา ศรีโบราณ ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการส่งเสริมสหกรณ์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดเลย สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้รูปแบบซีปปี้ (CIPP) ประเมินงาน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context) 2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) 3) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) 4) ด้านผลการผลิต (Product) ด้วยการสนทนากลุ่มและแบบทดสอบ นำผลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ พบว่า

1. ความเห็นด้านบริบท (Context) ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบาย แผนพัฒนาของกองบัญชาการ ตามทัศนะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

⁵⁷ หน่วยงานนิเทศก์, สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, คู่มือการบริหารจัดการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร: การบริหารงานทั่วไป (กรุงเทพฯ: สำนักการศึกษา, 2551), 1-5.

⁵⁸ ฉัตรวดี สิมมาลา, “การพัฒนากระบวนการสารสนเทศงานสหกรณ์ในโรงเรียนวัดราชโกษา สำนักงานเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชา การศึกษาวิทยาศาสตร์(คอมพิวเตอร์) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า, 2554. บทคัดย่อ.

พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ห้องที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม

2. ความคิดเห็นด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้สอนโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ สมาชิกและคณะกรรมการให้ความสำคัญ ความร่วมมือ ความสนใจในการจัดกิจกรรม ส่วนตามทัศนะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความเพียงพอของผู้เก็บเอกสารและชั้นวางสินค้า

3. ความคิดเห็นด้านกระบวนการดำเนินการ (Process) ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้สอน โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากส่วนตามทัศนะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ได้แก่ จัดให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดการบริหารงานกิจกรรมสหกรณ์

4. ความคิดเห็นด้านผลผลิต (Product) ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบครูผู้สอนและนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผลการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์เป็นที่พึงพอใจของสมาชิก และมีผลกำไรเงินปันผลและเฉลี่ยคืน แก่สมาชิก และมีผลกำไรเงินปันผลและเฉลี่ยคืน แก่สมาชิก

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านเกณฑ์ 49 คน โดยผ่านเกณฑ์ในระดับพอใช้ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 26.31 รองลงมาผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับดีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 24.56 และผ่านเกณฑ์ในระดับดีมาก และปานกลาง จำนวนเท่ากัน คือ คิดเป็นร้อยละ 17.54 นักเรียนที่มีคะแนนความรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 14.04⁵⁹

โซติกา วรรณหงส์ ได้ศึกษาเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมสหกรณ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6)โรงเรียนบ้านค่าย ตำบลกะทูนเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาสโดย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนจำแนกตามสถานภาพ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุการเป็นสมาชิกสหกรณ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ผล

⁵⁹กิตติกา ศรีโบราณ. “การประเมินโครงการส่งเสริมสหกรณ์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดเลย สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้รูปแบบชิปปี้” (ระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2551), บทคัดย่อ.

การศึกษาพบว่า

โดยรวมนักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามสถานภาพที่ต่างกัน พบว่าโดยรวมนักเรียนที่มีสถานภาพต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน มีพฤติกรรมบางประการที่มีความแตกต่างกัน เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างอายุการเป็นสมาชิกกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม พบว่า โดยรวมอายุการเป็นสมาชิกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน ระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ และเมื่อศึกษารายด้าน พบว่า อายุการเป็นสมาชิกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนทุกด้าน ระดับความสัมพันธ์ตั้งแต่ค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง

สรุปได้ว่า กิจกรรมสหกรณ์มีส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม โดยนักเรียนทั้งหมดเห็นด้วยกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ เพราะได้รับประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้ และได้ซึมซับค่านิยมของการพึ่งพา ความรับผิดชอบตนเอง ความเสมอภาค ความสามัคคี เลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย ได้มีโอกาสฝึกอาชีพมีรายได้ สร้างเสริมลักษณะนิสัยการออม ตั้งมั่นอยู่ในจริยธรรม ซื่อสัตย์ รู้จักการเป็นเจ้าของร่วมกัน ได้ฝึกวิจิต การวางแผนการใช้จ่ายเงิน รู้จักการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ยอมรับและเคารพสิทธิของผู้อื่น กิจกรรม สหกรณ์ทำให้สมาชิกทุกคนมีความคิด หรือปฏิบัติตน โดยคำนึงส่วนรวมเป็นอันดับแรก กิจกรรมการออมทรัพย์ทำให้ได้ฝึกนิสัยประหยัด มัธยัสถ์ รู้จักใช้จ่ายแต่พอควร และหลักการควบคุมด้วยระบอบประชาธิปไตยเป็นตัวบังคับถึงความยุติธรรม โปร่งใส เหมาะสมกับการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน⁶⁰

โสพิณ ปั่นกาญจนโต ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนบ้านเหล่ากกหุ้งสว่างตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสอดคล้องของการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ ความสอดคล้องของการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ ของโรงเรียนบ้านเหล่ากกหุ้งสว่างกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนบ้านเหล่ากกหุ้งสว่าง พบว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์แบบครบวงจรประกอบด้วย กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมส่งเสริมการผลิต และกิจกรรมร้านค้า โดยใช้หนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2527 เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม โดยมีกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าเป็นแกนนำเพื่อให้กิจกรรมทั้ง 3 ด้านดำเนินการไปพร้อมๆ กัน ซึ่งโครงสร้างการบริหารกิจกรรมสหกรณ์ประกอบด้วยกรรมการที่ปรึกษา 2 คน และคณะกรรมการดำเนินการ 25 คน โดยแบ่งงานในหน้าที่เป็นคณะอนุกรรมการต่าง ๆ หลายคณะ มี

⁶⁰โชติกา วรณวงศ์. “การเข้าร่วมกิจกรรมสหกรณ์กับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6)โรงเรียนบ้านค่าย ตำบลกะทูนเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส” (ปริญามหาบัณฑิตสาขาสังคมสงเคราะห์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), บทคัดย่อ.

ผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรม คือ ผู้จัดการ 1 คน มีสมาชิกที่เป็นนักเรียนและได้รับการคัดเลือกให้ปฏิบัติงานประจำกิจกรรมร้านค้า 24 คน

ผลการศึกษาความสอดคล้องของการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนบ้านเหล่ากอกทุ่งสว่าง กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ภายใต้แนวคิดและความมีเหตุมีผลในการที่จะนำงานด้านสหกรณ์มาเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในชุมชน โดยอาศัยความรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนตามแนวทางและวิธีการสหกรณ์ที่สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ และได้รับความร่วมมือด้วยดีจากสมาชิกในชุมชน⁶¹

สุกัญญา คุ่มกลาง ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียนขามสะแกแสง อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาการดำเนินงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียนขามสะแกแสง อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า หลังการดำเนินงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียนขามสะแกแสง อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการ มีการแจกคู่มือ สำหรับสะสมยอดซื้อเพื่อได้เงินเฉลี่ยคืน การแบ่งสินค้าออกเป็นกลุ่มเพื่อสะดวกแก่การบริการ การจัดเรียงสินค้าเป็นหมวดหมู่ สะดุดตาเป็นระเบียบ สะอาดถูกสุขลักษณะ การจัดแบ่งหน้าที่แบ่งงานกันทำในการจัดกิจกรรมสหกรณ์การจัดเรียงสินค้าเป็นระเบียบสะดวกแก่การเลือกซื้อสินค้า การอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก และการจัดหาแหล่งซื้อสินค้ามาจำหน่าย ด้านการให้บริการสินค้านี้มีความสะอาดถูกสุขลักษณะมีคุณภาพมาตรฐาน สินค้ามีให้เลือกหลากหลาย เจ้าหน้าที่สหกรณ์มีบุคลิกภาพดีแต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีความสุภาพ ยิ้มแย้ม แจ่มใส การให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่มีความเพียงพอ ด้านความรับผิดชอบ นักเรียนมีความสำเร็จของงาน การปฏิบัติงานมีความต่อเนื่อง สม่าเสมอการปฏิบัติกรปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกิดจิตสำนึกที่ดี สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ⁶²

⁶¹โสพิน ปั้นกาญจนโต, “การศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนบ้านเหล่ากอกทุ่งสว่าง ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2550), บทคัดย่อ.

⁶²สุกัญญา คุ่มกลาง, “การดำเนินงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียนขามสะแกแสง อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา” (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553,) บทคัดย่อ.

อารี วัดสว่าง ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผล การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน ครูวิชาการและผู้ปกครองของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับดี ด้านปัจจัยการดำเนินงาน ด้านสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินการ และผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนตามความคิดเห็นของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดี

2. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้ปกครองของนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีความคิดเห็นว่าการจัดและไม่จัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเท่านั้น ส่วนผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ⁶³

อนงค์ จันใด ได้ศึกษาการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่กำหนดโดยโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และ เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านเหตุความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71) กำหนดเพื่อนำมาใช้ปลูกฝังให้กับนักเรียน ผลการวิจัยว่า

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่กำหนดโดยโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มี 21 คุณลักษณะ ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนด คือความรับผิดชอบต่อรองลงมา คือ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ และมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีตามลำดับ

2. เหตุผลความรับผิดชอบต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่าย ๆ กับนักเรียนในโรงเรียนทั่วไปมีระดับเหตุผลอยู่ในระดับก่อนเกณฑ์ขั้นยึดหลักการแสวงหา รางวัล ส่วนความรับผิดชอบต่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนำร่อง

⁶³อารี วัดสว่าง, “การศึกษาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2549), 87-90.

และโรงเรียนเครือข่ายๆ กับนักเรียนในโรงเรียนทั่วไป มีระดับเหตุผลอยู่ในระดับทำตามกฎเกณฑ์ขึ้น หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเหตุผลความรับผิดชอบโดยรวมและเหตุผลความรับผิดชอบเกี่ยวกับการ ปฏิบัติตามหน้าที่และกฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน เกี่ยวกับการทำตามที่ได้รับมอบหมาย เกี่ยวกับการทำตามที่ตนเอง ได้พูดหรือได้ให้คำมั่นสัญญาไว้และเกี่ยวกับการยอมรับผิดในสิ่งที่ตนเอง ได้พูดหรือได้กระทำลงไป สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนทั่วไป

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเหตุผลความรับผิดชอบโดยรวมและเหตุผลความรับผิดชอบเกี่ยวกับการ ปฏิบัติตามหน้าที่และกฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน เกี่ยวกับการทำตามที่ได้รับมอบหมาย เกี่ยวกับการทำตามที่ตนเองได้พูดหรือได้ให้คำมั่นสัญญาไว้และเกี่ยวกับการยอมรับผิดในสิ่งที่ตนเอง ได้พูดหรือได้กระทำลงไป สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนทั่วไป⁶⁴

รัตนพงษ์ ศรีจันดาริ ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนบ้านกระบวน จังหวัดขอนแก่น การศึกษาค้นคว้า ครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการดำเนินการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความ รับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระบวน ตำบลกระบวน อำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น ผล การศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบของนักเรียนต่อตนเอง ได้ดำเนินการแก้ไข้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมการ เยี่ยมบ้านกิจกรรมการคัดเลือกนักเรียนตัวอย่าง เป็นกลยุทธ์การจูงใจและการเสริมแรง นักเรียน กลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 93.3 มีการ เอาใจใส่ในด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ส่วนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 6.7 ยังต้องมึ การพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง และด้านความรับผิดชอบของนักเรียนตัวอย่าง เป็นกลยุทธ์การจูงใจ และการเสริมแรง กิจกรรมพบกันทุกวันอังคารเป็นกลยุทธ์การปลูกฝังค่านิยมที่ดี กลยุทธ์การนิเทศ ติดตาม พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาสามารถปรับเปลี่ยนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดี ขึ้น คิดเป็นร้อยละ 93.3 มีความรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดตามหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายจากครูร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน ๆ อย่างเต็มความสามารถจนสำเร็จและสนใจทำหน้าที่ เป็นเวรประจำวันทั้งในห้องเรียนและพื้นที่นอกห้องเรียนอย่างเต็มความสามารถโดยมีครูประจำชั้น

⁶⁴ อนงค์ จันใด, “การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร”(ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2550), 96-99.

คอยดูแลเป็นกำลังใจอย่างใกล้ชิดส่วนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 6.7 ยังต้องมีการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง⁶⁵

วันเพ็ญ เนตรประไพ ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ในสภาพความเป็นจริง และสภาพที่ผู้ปกครองคาดหวัง 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ 3) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) โรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งในส่วนของสภาพจริง และสภาพที่คาดหวัง โดยมี ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ในภาพรวมของสภาพจริง 3.829 โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ในภาพรวมของสภาพที่คาดหวัง 4.238

2. นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เรียงตามลำดับได้ดังนี้ คือ 1) ด้านใฝ่เรียนรู้ 2) ด้านอยู่อย่างพอเพียง 3) รักความเป็นไทย

3. การเปรียบเทียบผลประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวังพบว่า 1) จำแนกตามเพศในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองเพศหญิงมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงกว่าเพศชาย (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.11) 2) จำแนกตามอายุในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงที่สุด (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.307) 3) จำแนกตามระดับการศึกษาในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงที่สุด (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.152) 4) จำแนกตามอาชีพในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงที่สุด (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.256) 5) จำแนกตามรายได้ของผู้ปกครองในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองที่มี

⁶⁵รัตนพงษ์ ศรีจันดารี, “การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระบวน จังหวัดขอนแก่น” (การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551), 95-97.

รายได้ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาทมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงที่สุด (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.172) 6) จำแนกตามภูมิฐานะของผู้ปกครองในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองที่มีภูมิฐานะกรุงเทพมหานครมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงที่สุด (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.137)⁶⁶

งานวิจัยในต่างประเทศ

บราวน์ (Brown) ได้ศึกษาเรื่อง The Role of Cooperation in Alleviating Longtime Rural Poverty : A Case Study in Hancock County Georgia การสำรวจทำโดยหาความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนในชนบทกับนโยบายการช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์และการสหกรณ์ หลักการเปรียบเทียบ 2 สิ่งนี้ พบว่า⁶⁷ การสหกรณ์มีส่วนมากที่สุดที่ช่วยพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินแต่บางส่วนมาจากนโยบายช่วยและการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและบางส่วนมาจากนโยบายช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์

เกลนอน (Glennon) กรณีศึกษาพบว่าการศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจคำถามต่อไปนี้ 1) แนวคิดริเริ่มของลักษณะทางการศึกษาช่วยให้โรงเรียนมาโกวาสุมบูรณ์ได้อย่างไร 2) แนวคิดริเริ่มเหล่านี้จะมีผลต่อการช่วยลดการกระทำผิดวินัยของนักเรียนได้อย่างไร 3) แนวคิดริเริ่มเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์นักเรียนอย่างไร 4) แนวคิดริเริ่มเหล่านี้จะถูกนำไปพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนอย่างไร 5) โรงเรียนอื่นๆ จำนำเอาแนวคิดริเริ่มทางการศึกษาไปพัฒนาโรงเรียนของพวกเขาเองอย่างไร จากผลการศึกษาพบว่า แนวคิดริเริ่มเหล่านี้มีผลทางบวกต่อพฤติกรรมนักเรียนโรงเรียนมาโกวาแต่ไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์นักเรียน⁶⁸

⁶⁶วันเพ็ญ เนตรประไพ, “การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” (ปริญญามหาบัณฑิต สาขาพัฒนาศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553),บทคัดย่อ.

⁶⁷Nathaniel, Brow, “The Role of Cooperatives in Alleviating Long-term Rural Poverty: A Case Study in Hancock County Georgia” (Dissertation Abstracts International, 1978), Abstracts.

⁶⁸Glennon, David S, “A Case Study Analysis of a Character Education Program” (Dissection Abstracts International. 67(03): unpagged; February,2007), Abstracts.

ปาร์ก (Pack) ได้ทำการศึกษาเพื่อสำรวจวิธีการแทรกแซงการศึกษาที่ครูระดับประถมศึกษาใช้กับภาระงานด้านพฤติกรรมในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีพฤติกรรมอย่างเหมาะสมได้อย่างไรทั้งด้านการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงและด้านการปฏิบัติเพื่อแสดงปฏิกริยาในการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์ต่อตัวนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 6 คน และครูประจำชั้นจำนวน 5 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึก การสัมภาษณ์ แล้วนำมาตรวจสอบหาแบบแผนแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผลที่เกิดจากข้อมูลพบแนวคิดที่หลายประเภทคือบรรยากาศในโรงเรียน การจัดห้องเรียน การเน้นพฤติกรรมที่ผิดของนักเรียน ปัญหาพฤติกรรมเชิงวินัยนักเรียน ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมีความคิดสร้างสรรค์มากมีภาระผูกพันมาตรฐานที่ออกแบบไว้ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม⁶⁹

เสสเตอร์ลี (Satterlee) ได้ศึกษาเรื่องความไม่ซื่อสัตย์สุจริตทางด้านวิชาการของนักเรียนงานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเนื่องจากพบว่าขณะนี้ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีงานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงให้เห็นว่าเด็กนักเรียนได้มีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตและไม่ซื่อสัตย์ในห้องเรียนมากขึ้นทุกวัน เด็กนักเรียนเหล่านี้ยังคงใช้วิธีการที่ไม่ซื่อสัตย์ต่าง ๆ กัน เช่น ลอกการบ้านเพื่อน ลอกข้อสอบของเพื่อน ในระหว่างสอบ รวมถึงนำข้อสอบไปบอกเพื่อนที่จะสอบในรายวิชาเดียวกัน บรรดานักวิจัยได้พยายามค้นหาสาเหตุว่า เหตุใดนักเรียนจึงมีแนวโน้มที่จะไม่ซื่อสัตย์ ผลการวิจัยพบว่า มีหลายสาเหตุที่จูงใจให้นักเรียนประพฤติผิด เช่น กลัวความล้มเหลว ต้องการที่จะได้เกรดดี ๆ ได้รับความกดดันจากบุคคลรอบข้างให้ได้คะแนนดี ขาดความกระตือรือร้นในการแข่งขัน และประเมินค่าตนเองต่ำ นอกจากนี้งานวิจัยพบว่า ครูเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่ง ที่จะริเริ่มให้มีการเปลี่ยนแปลงในตัวเด็ก ซึ่งจะส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมไม่ซื่อสัตย์ในด้านการเรียนลดน้อยลง มีข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้ว่าผู้บริหารโรงเรียน และครูควรจะใช้ยุทธศาสตร์เหล่านี้ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนได้แก่ การมอบรางวัลแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี การพิจารณาชมเชยงานหรือการบ้าน ให้เหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละคน พยายามอย่าเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสทุจริตรวมทั้งการพิจารณาใช้มาตรการอย่างรอบคอบในการลงโทษเด็กนักเรียนที่ทุจริตด้านวิชาการ⁷⁰

⁶⁹Pack, Elaine, “Proactive Measures For Elementary Classroom Discipline” (Masters Abstracts International .39 (03): June, 2001) 645.

⁷⁰Satterlee, “Loving – kindness” (Meditation. Malaysia: Buddha Dharma Education Association Inc., 2000), 9.

สรุป

จากผลการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพ และผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ต้องประเมินโดยใช้เกณฑ์ประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้การสหกรณ์รางวัลพระราชทาน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ ผลการดำเนินงานกิจกรรมมีผลกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์อันดีของนักเรียน ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแกนกลาง 2551 มี 8 ประการได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทยและ 8) มีจิตสาธารณะ ประเพณีคือบรรยากาศในโรงเรียน การจัดห้องเรียน การเน้นพฤติกรรมที่ผิดของนักเรียนปัญหาพฤติกรรมเชิงประวัตินักเรียน ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมีความคิดสร้างสรรค์มากมีภาระผูกพันมาตรฐานที่ออกแบบไว้ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม



บทที่ 3

วิธีดำเนินงานการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน พนักงานสหกรณ์นักเรียน เป็นผู้ให้ข้อมูล ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินการวิจัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียด และขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัยเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามโครงการ โดยศึกษาเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ สารสนเทศ ปัญหางานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นำผลมาจัดทำงานวิจัยตามคำแนะนำ และความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอโครงการวิจัยต่อภาควิชา เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติโครงการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินตามโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำไปทดลองใช้ (try out) และปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยหาค่าเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (content validity) และความเชื่อมั่น (reliability) จากนั้นจึงนำไปเก็บข้อมูลจากประชากร และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ และแปลผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล

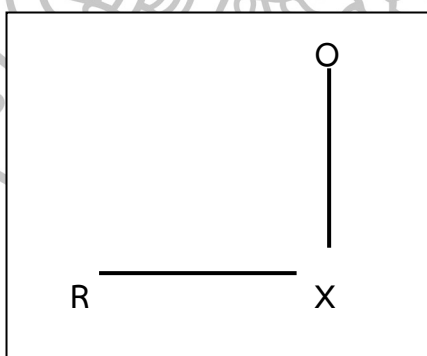
ขั้นตอนที่ 3 ขึ้นรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนการร่างรายงานผลการวิจัยเสนอต่อ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตาม ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ จัดทำรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยแผนแบบการวิจัย ตัวแปรที่นำมาศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมี รายละเอียด ดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยใน ลักษณะของการใช้กลุ่มตัวอย่างเดียวศึกษาภาวการณ์ไม่มีการทดลอง (the one shot , non experimental case study design) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้



- | | | |
|-------|-----------|---------------------------------|
| เมื่อ | R หมายถึง | กลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการสุ่ม |
| | X หมายถึง | ตัวแปรที่ศึกษา |
| | O หมายถึง | ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา |

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครที่ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพพระรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 26 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างและการเลือกตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพพระรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)⁷¹ ในการกำหนดขนาดตัวอย่างได้สถานศึกษาเป็นตัวอย่างจำนวน 24 โรงเรียนแล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

ผู้ให้ข้อมูล

ในแต่ละหน่วยประชากรคือ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพพระรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลแต่ละ 6 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ครูผู้สอน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน 1 คน และพนักงานสหกรณ์นักเรียน 2 คน รายละเอียดดังตารางที่ 3

⁷¹ พวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด) (กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543), 303.

ตารางที่ 10 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

พื้นที่เก็บข้อมูล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ผู้ให้ข้อมูล					
			ผู้อำนวยการสถานศึกษา	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	ครูผู้สอน	ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ ในโรงเรียน	พนักงานสหกรณ์นักเรียน	รวม
โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพ พระรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี	26	24	24	24	24	24	48	144

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานครพื้นที่ 1, ข้อมูลสาระสนเทศ /โครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนฯ, เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2557, เข้าถึงได้จาก http://webhost.cpd.go.th/area1/Plan_Project.html.

สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานครพื้นที่ 2, ข้อมูลสหกรณ์ / กลุ่มเกษตรกร, สหกรณ์ในโรงเรียน, เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2557, เข้าถึงได้จาก http://webhost.cpd.go.th/area2cpd/agencies_ssp2.html.

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐาน ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. **ตัวแปรพื้นฐาน** เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน
2. **ตัวแปรต้น (X_{tot})** ได้แก่ ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้สหกรณ์รางวัลพระราชทาน ประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร คือ

2.1 ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน (The student's quality) (X_1) หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการสหกรณ์ นักเรียนมีทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์

2.2 ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน (The academic affairs and performance outcome of cooperative activity) (X_2) หมายถึง การจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในโรงเรียน การผลิต การใช้ การพัฒนาสื่อ / เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้การสหกรณ์ การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน การจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์

2.3 ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ (The management) (X_3) หมายถึง การบริหารคุณภาพงานการสหกรณ์ในโรงเรียน การบริหารงานทั่วไป ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน

2.4 ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ (The successful of cooperative activity management) (X_4) หมายถึง ความสำเร็จของการสหกรณ์ในโรงเรียน และความดีเด่นของการสหกรณ์ในโรงเรียน

3. ตัวแปรตาม (Y_{tot}) เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (Love of nation, religion and king) (Y_1) หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะ เป็นพลเมืองดีของชาติ อารมณ์ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธายึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศาสนา เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

3.2 ซื่อสัตย์สุจริต (Honesty and integrity) (Y_2) หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเอง และต่อผู้อื่นทั้ง ทั้ง ทางกาย วาจา ใจ

3.3 มีวินัย (Self-discipline) (Y_3) หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะ ปฏิบัติตามข้อตกลงกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับของครอบครัวโรงเรียนและสังคม

3.4 ใฝ่เรียนรู้ (Avidity for learning) (Y_4) หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะ ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้ง ภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมสรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.5 อยู่อย่างพอเพียง (Observance of principles of Sufficiency Economy Philosophy in one's way of life) (Y_5) หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะดำเนินชีวิตอย่าง

พอประมาณมีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.6 มุ่งมั่นในการทำงาน (Dedication and commitment to work) (Y₆) หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงานทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

3.7 รักความเป็นไทย (Cherishing Thai-ness) (Y₇) หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมไทย และมีความกตัญญูต่เวที เห็นคุณค่า และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาไทย

3.8 มีจิตสาธารณะ (Public-mindedness) (Y₈) หมายถึง นักเรียนมีคุณลักษณะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ใช้เก็บข้อมูลจากตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 ตอนมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้สหกรณ์รางวัลพระราชทาน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สำหรับแบบสอบถามใน ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)⁷² โดยกำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง ระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร น้อยที่สุด ให้มีน้ำหนักคะแนนเท่ากับ 1

⁷²Rinnis Likert, อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2531), 114-115.

ระดับ 2 หมายถึง ระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่น้อย ให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับ 2

ระดับ 3 หมายถึง ระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ปานกลาง ให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับ 3

ระดับ 4 หมายถึง ระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มาก ให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับ 4

ระดับ 5 หมายถึง ระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มากที่สุด ให้น้ำหนักคะแนนเท่ากับ 5

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาและสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามขึ้น ตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วพัฒนาเครื่องมือภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 2 นำผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าว มาสร้างแบบสอบถาม แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่อง

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน 3 โรงเรียน รวมจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 30 ฉบับ

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาโดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) ⁷³ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) เท่ากับ 0.978

⁷³ Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing* (New York: Harper & Row Publisher, 1974), 161.

ขั้นที่ 5 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และได้ข้อมูลตามความจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อดำเนินการถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากสถานศึกษา
2. ผู้วิจัยนำหนังสือที่บัณฑิตวิทยาลัยออกให้ส่งไปยังแต่ละสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยขอให้แต่ละสถานศึกษาส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ และบางโรงเรียนผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามทั้งหมดกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ซึ่งมีความสมบูรณ์ครบทุกฉบับ
2. นำแบบสอบถามมาตรวจรวบรวมคะแนน
3. ลงรหัสข้อมูล นำไปคำนวณค่าสถิติ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
4. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation) นำผลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามขอบเขตของค่ามัธยฐานและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามแนวคิดของเบสต์ (Best)⁷⁴ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49 หมายถึง ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49 หมายถึง ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49 หมายถึง ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49 หมายถึง ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00 หมายถึง ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ มากที่สุด

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

⁷⁴ John W. Best, **Research in Education** (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall Inc,1970), 190.

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้แผนแบบวิจัย กลุ่มตัวอย่างเดียวศึกษาสภาพการณ์ ไม่มีการทดลอง (the one shot , non experimental case study design) ประชากร ได้แก่ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีแล้วเลือกตัวอย่าง ได้สถานศึกษา 24 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละ 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละ 1 คน ครูผู้สอนแต่ละ 1 คน ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน แต่ละ 1 คน และพนักงานสหกรณ์นักเรียนแต่ละ 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 144 คน **ตัวแปรต้น** ที่ศึกษาคือ ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยใช้เกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้สหกรณ์รางวัลพระราชทาน ได้แก่ ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ และด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ **ตัวแปรตาม** ที่ศึกษา คือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้ค่าสถิติต่อไปนี้ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 144 คน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน 23 โรงเรียน จำนวน 138 คิดเป็นร้อยละ 95.83 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย นำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ สถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ สถานภาพ และข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน และพนักงานสหกรณ์นักเรียน ในสังกัดโรงเรียนกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียนจำนวน 1 คน และพนักงานสหกรณ์นักเรียนจำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 138 คนการวิเคราะห์พิจารณาตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยหาความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 10

ตารางที่ 11 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=138)

ข้อ	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.	เพศ		
	1. ชาย	35	25.36
	2. หญิง	103	74.64
	รวม	138	100
2.	อายุ		
	1. 11 – 20 ปี	46	33.33
	2. 21 – 30 ปี	9	6.52
	3. 31 – 40 ปี	36	26.09
	4. 41 – 50 ปี	21	15.22
	5. 51 ปี ขึ้นไป	26	18.84
	รวม	138	100
3.	ระดับการศึกษา		
	1. ประถมศึกษา	38	27.54
	2. มัธยมศึกษา	8	5.60
	3. ปริญญาตรี	35	25.36
	4. ปริญญาโท	52	37.68
	5. ปริญญาเอก	5	3.62
	รวม	138	100
4.	ตำแหน่งหน้าที่		
	1. ผู้อำนวยการสถานศึกษา	23	16.67
	2. รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	23	16.67
	3. ครูผู้สอน	23	16.67
	4. ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน	23	16.67
	5. พนักงานสหกรณ์นักเรียน	46	33.32
	รวม	138	100

ตารางที่ 11 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n=138)

ข้อ	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5.	ประสบการณ์ในการทำงาน		
	1. 1 - 5 ปี	64	46.38
	2. 6 - 10 ปี	24	17.39
	3. 11 - 15 ปี	16	11.59
	4. 16 ปี ขึ้นไป	34	24.64
	รวม	138	100

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 74.64 เพศชาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 25.36 สำหรับอายุผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้ที่มีอายุ 11-20 ปี มากที่สุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมา 31 - 40 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 26.09 รองลงมา คือ อายุ 51 ปี ขึ้นไปจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 18.84 รองลงมา 41 - 50 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 15.22 และอายุน้อยที่สุด คือ 21 - 30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.52 สำหรับระดับการศึกษามีวุฒิมัธยมศึกษาในระดับปริญญาโท มากที่สุด จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 37.68 รองลงมา คือ วุฒิมัธยมศึกษา ระดับประถมศึกษา จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 27.54 รองลงมา คือ วุฒิมัศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 25.36 รองลงมา คือ วุฒิมัศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60 และระดับการศึกษาที่น้อยที่สุด คือ ระดับปริญญาเอกมีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.62 สำหรับตำแหน่งหน้าที่ พบว่า พนักงานสหกรณ์นักเรียนมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 33.32 และรองลงมา คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน มีจำนวนเท่ากัน คือ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ส่วนประสบการณ์ในการทำงานที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 46.38 รองลงมา คือ มีประสบการณ์การทำงาน 16 ปีขึ้นไป จำนวน 34 คิดเป็นร้อยละ 24.64 รองลงมา คือ มีประสบการณ์การทำงาน 6 - 10 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 17.39 และที่น้อยที่สุด คือ ประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.59

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้สหกรณ์รางวัลพระราชทานผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ตามที่ได้กำหนดไว้พบว่าผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อยู่ในระดับ มาก ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามเกณฑ์การประเมินโรงเรียนจัดการเรียนรู้สหกรณ์รางวัลพระราชทาน โดยภาพรวม

(n=23)

ผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน (X_1)	4.09	0.34	มาก
2.	ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน (X_2)	3.98	0.27	มาก
3.	ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ (X_3)	4.05	0.34	มาก
4.	ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ (X_4)	4.14	0.31	มาก
รวม (X_{tot})		4.06	0.27	มาก

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.06$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.27) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.31) ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.34) ด้าน

ที่ 3 การบริหารการจัดการ ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.34) และด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์
นักเรียน ($\bar{X} = 3.98$, S.D.=0.27)

ตารางที่ 13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์
นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน

(n=23)

ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน (X_1)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	นักเรียนมีความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ และพัฒนาตนเอง	4.05	0.53	มาก
2.	นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ดี มีความรับผิดชอบ	4.00	0.54	มาก
3.	นักเรียนตระหนักในคุณค่าของการพึ่งพาตนเอง การพึ่งพากัน	4.12	0.53	มาก
4.	นักเรียนมีจิตสำนึกในระเบียบวินัย และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี	4.10	0.56	มาก
5.	นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่มีเหตุผล เคารพกติกา ยึดหลักประชาธิปไตย	4.24	0.48	มาก
6.	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอุดมการณ์สหกรณ์	4.07	0.54	มาก
7.	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักการสหกรณ์	3.96	0.58	มาก
8.	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการสหกรณ์	3.94	0.59	มาก
9.	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความเป็นประชาธิปไตยในสหกรณ์	4.01	0.45	มาก
10.	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนในโรงเรียน	4.15	0.54	มาก
11.	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีในเรื่องการสหกรณ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.09	0.55	มาก
12.	คณะกรรมการสหกรณ์นักเรียนมีระบบการทำงานที่ดี ชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้	4.19	0.59	มาก
13.	คณะกรรมการสหกรณ์นักเรียนจัดให้มีการประชุมที่ดี เลขานุการบันทึก	4.09	0.59	มาก

ตารางที่ 13 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน

(n=23)

ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน (X_1)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
14.	โรงเรียนมอบหมายคณะกรรมการสหกรณ์นักเรียน/สมาชิกสหกรณ์บันทึกบัญชี /บัญชีถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน	4.12	0.57	มาก
15.	สมาชิกสหกรณ์นักเรียนมีความสุขกับการร่วมกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน	4.20	0.48	มาก
16.	นักเรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม	4.09	0.57	มาก
17.	นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานที่ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม	4.17	0.55	มาก
18.	นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ	3.96	0.56	มาก
รวม		4.09	0.34	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า ผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.09$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.34) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่มีเหตุผล เคารพกติกา ยึดหลักประชาธิปไตย ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.48) สมาชิกสหกรณ์นักเรียนมีความสุขกับการร่วมกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.48) คณะกรรมการสหกรณ์นักเรียนมีระบบการทำงานที่ดี ชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้ ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.59) นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานที่ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.55) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนในโรงเรียน ($\bar{X}=4.15$, S.D.=0.54) ส่วนข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุดคือ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการสหกรณ์ ($\bar{X}=3.94$, S.D.=0.59)

ตารางที่ 14 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์
นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 2 งานวิชาการ และกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
(n=23)

ด้านที่ 2 งานวิชาการ และกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน (X ₂)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	โรงเรียนจัดทำหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ตามหลักสูตรสถานศึกษา	4.00	0.57	มาก
2.	โรงเรียนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่สอน หรือ บูรณาการการสหกรณ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และหรือ ภูมิปัญญา	4.04	0.56	มาก
3.	โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอนการสหกรณ์	4.00	0.59	มาก
4.	โรงเรียนส่งเสริมการจัดหาหรือการผลิตสื่อ/เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้การสหกรณ์	3.93	0.54	มาก
5.	โรงเรียนส่งเสริมการใช้ และพัฒนาสื่อในการจัดการเรียนการสอนการสหกรณ์	4.12	0.46	มาก
6.	โรงเรียนส่งเสริมการใช้ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้การสหกรณ์	4.19	0.53	มาก
7.	มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทการออม	4.47	0.58	มาก
8.	มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทร้านค้า	4.18	0.44	มาก
9.	มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทการผลิต	3.86	0.58	มาก
10.	มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทสวัสดิการ	3.86	0.54	มาก
11.	ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการสหกรณ์นักเรียนในโรงเรียน	3.36	0.56	ปานกลาง
12.	สหกรณ์นักเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาต่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม	3.93	0.54	มาก
13.	สหกรณ์นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาโรงเรียน	4.04	0.52	มาก
14.	สหกรณ์นักเรียนแหล่งวิทยาการให้ความรู้และบริการชุมชน	3.84	0.58	มาก
รวม		3.99	0.27	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 2 งานวิชาการ และกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับ มาก ($\bar{X}=3.99$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.27) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน มี 13 ข้อ อยู่ในระดับ มาก และ 1 ข้ออยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงลำดับค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทการออม ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.58) โรงเรียนส่งเสริมการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้การสหกรณ์ ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.53) มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทร้านค้า ($\bar{X}=4.18$, S.D.=0.44) โรงเรียนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่สอนหรือบูรณาการการสหกรณ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และ หรือ ภูมิปัญญา ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.56) สหกรณ์นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.52) ส่วนข้อที่มีค่ามัธยเลขคณิต น้อยที่สุด คือ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการสหกรณ์นักเรียนในโรงเรียน ($\bar{X}=3.36$, S.D.=0.56)

ตารางที่ 15 ค่ามัธยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ

(n=23)

ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ (X_3)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	โรงเรียนมีนโยบายจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในโรงเรียนและบูรณาการในแผนปฏิบัติการประจำปีโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม	4.04	0.59	มาก
2.	โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมหรือบูรณาการสหกรณ์สู่การเรียนการสอน	4.02	0.56	มาก
3.	โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน	4.08	0.58	มาก
4.	โรงเรียนมีการจัดระบบการติดตาม ประเมิน และพัฒนางานดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ	4.02	0.55	มาก

ตารางที่ 15 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ (ต่อ)

(n=23)

ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ (X_3)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
5.	โรงเรียนมีการสนับสนุนงบประมาณต่องานการสหกรณ์ในโรงเรียน	4.07	0.53	มาก
6.	โรงเรียนมีการสนับสนุนสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่องานการสหกรณ์ในโรงเรียน	4.09	0.57	มาก
7.	ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน มีทักษะในการจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้การสหกรณ์ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ	4.31	0.48	มาก
8.	ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ อุทิศเวลา มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี	4.07	0.25	มาก
รวม		4.05	0.34	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.05$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย ($S.D.=0.34$) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน มีทักษะในการจัดทำกิจกรรมการเรียนรู้การสหกรณ์ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.31$, $S.D.=0.48$) โรงเรียนมีการสนับสนุนสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่องานการสหกรณ์ในโรงเรียน ($\bar{X}=4.09$, $S.D.=0.57$) โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ($\bar{X}=4.08$, $S.D.=0.58$) โรงเรียนมีการสนับสนุนงบประมาณต่องานการสหกรณ์ในโรงเรียน ($\bar{X}=4.07$, $S.D.=0.53$) ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ อุทิศเวลา มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X}=4.07$, $S.D.=0.25$) ส่วนข้อที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต น้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมหรือบูรณาการ

สหกรณ์ผู้การเรียนการสอน ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.56) โรงเรียนมีการจัดระบบการติดตาม ประเมิน และพัฒนางานดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.55)

ตารางที่ 16 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 4 ความสำเร็จ และความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้ การสหกรณ์

(n=23)

ด้านที่ 4 ความสำเร็จ และความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ (X_4)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	โรงเรียนมีความสำเร็จของการสหกรณ์ในโรงเรียน	4.38	0.49	มาก
2.	โรงเรียนมีความดีเด่นของการสหกรณ์ในโรงเรียน	3.89	0.48	มาก
รวม		4.14	0.31	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่า ผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 4 ความสำเร็จ / ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.14$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.31) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผลดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ อยู่ในระดับ มาก ทุกข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โรงเรียนมีความสำเร็จของการสหกรณ์ในโรงเรียน ($\bar{X}=4.38$, S.D.= 0.49) รองลงมา คือ โรงเรียนมีความดีเด่นของการสหกรณ์ในโรงเรียน ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.48)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครผู้วิจัย วิเคราะห์โดยใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากกลุ่มตัวอย่าง 23 โรงเรียนแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ตามที่กำหนดไว้ พบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ มาก ซึ่งสูงกว่าที่ตั้งสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

(n=23)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (Y_1)	4.39	0.45	มาก
2.	ซื่อสัตย์สุจริต (Y_2)	4.26	0.52	มาก
3.	มีวินัย (Y_3)	4.23	0.53	มาก
4.	ใฝ่เรียนรู้ (Y_4)	4.17	0.40	มาก
5.	อยู่อย่างพอเพียง (Y_5)	4.16	0.51	มาก
6.	มุ่งมั่นในการทำงาน (Y_6)	4.12	0.52	มาก
7.	รักความเป็นไทย (Y_7)	4.19	0.50	มาก
8.	มีจิตสาธารณะ (Y_8)	4.24	0.51	มาก
รวม (Y_{tot})		4.24	0.40	มาก

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.24$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมี การกระจายน้อย (S.D. =0.40) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมี ความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ มากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ($\bar{X}=4.39$, S.D. =0.45) ซื่อสัตย์ สุจริต ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.52) มีจิตสาธารณะ ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.51) มีวินัย ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.53) รักความเป็นไทย ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.52) ใฝ่เรียนรู้ ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.50) อยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.51) มุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.52)

ตารางที่ 18 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

(n=23)

คุณลักษณะในด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (Y ₁)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	นักเรียนแสดงตนเป็นพลเมืองดีของชาติ	4.31	0.53	มาก
2.	นักเรียนแสดงตนธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย	4.22	0.52	มาก
3.	นักเรียนมีความศรัทธา ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศาสนา	4.53	0.56	มากที่สุด
4.	นักเรียนเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์	4.51	0.58	มากที่สุด
รวม		4.39	0.45	มาก

จากตารางที่ 18 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.39$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.45) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ และระดับมาก 2 ข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ นักเรียนมีความศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักศาสนา ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.56) นักเรียนเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ($\bar{X}=4.51$, S.D.=0.58) นักเรียนแสดงตนเป็นพลเมืองดีของชาติ ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.53) นักเรียนแสดงตนธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ($\bar{X}=4.22$, S.D.=0.52)

ตารางที่ 19 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านซื่อสัตย์ สุจริต

(n=23)

คุณลักษณะในด้านซื่อสัตย์ สุจริต (Y ₂)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	นักเรียนประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	4.26	0.56	มาก
2.	นักเรียนประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	4.27	0.55	มาก
รวม		4.26	0.51	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านซื่อสัตย์ สุจริต โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.26$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.51) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระดับ มากทุกข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ นักเรียนประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้ง ทางกาย วาจา ใจ ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.55) นักเรียนประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้ง ทางกาย วาจา ใจ ($\bar{X}=4.26$, S.D.=0.56)

ตารางที่ 20 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครคุณ ลักษณะในด้านมีวินัย

(n=23)

คุณลักษณะในด้านมีวินัย (Y ₃)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	นักเรียนปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	4.23	0.53	มาก
รวม		4.23	0.53	มาก

จากตารางที่ 20 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านมีวินัย อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.23$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.53) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตมากที่สุด คือ นักเรียนปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.53)

ตารางที่ 21 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านใฝ่เรียนรู้

(n=23)

คุณลักษณะในด้านใฝ่เรียนรู้ (Y ₄)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	นักเรียนมีความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	4.23	0.54	มาก
2.	นักเรียนแสวงหาความรู้จากทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.11	0.46	มาก
รวม		4.17	0.40	มาก

จากตารางที่ 21 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านใฝ่เรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.17$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.40) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านใฝ่เรียนรู้ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ นักเรียนมีความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.23$, S.D.=0.54) นักเรียนแสวงหาความรู้จากทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.46)

ตารางที่ 22 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านอยู่อย่างพอเพียง

(n=23)

คุณลักษณะในด้านอยู่อย่างพอเพียง (Y ₅)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	นักเรียนดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผลรอบคอบมีคุณธรรม	4.14	0.59	มาก
2.	นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	4.17	0.54	มาก
รวม		4.16	0.52	มาก

จากตารางที่ 22 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านอยู่อย่างพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.16$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.52) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านอยู่อย่างพอเพียง อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.54) นักเรียนดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผลรอบคอบมีคุณธรรม ($\bar{X}=4.14$, S.D.=0.59)

ตารางที่ 23 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ
นักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านมุ่งมั่นในการทำงาน

(n=23)

คุณลักษณะในด้านมุ่งมั่นในการทำงาน (Y ₆)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	นักเรียนตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน	4.10	0.56	มาก
2.	นักเรียนทำงานด้วยความเพียรพยายาม และอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	4.13	0.54	มาก
รวม		4.12	0.52	มาก

จากตารางที่ 23 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านมุ่งมั่นในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.12$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.52) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านมุ่งมั่นในการทำงาน อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ นักเรียนทำงานด้วยความเพียรพยายาม และอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.54) นักเรียนตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ($\bar{X}=4.10$, S.D.=0.56)



ตารางที่ 24 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านรักความเป็นไทย

(n=23)

คุณลักษณะในด้านรักความเป็นไทย (Y ₇)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	นักเรียนเห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม	4.16	0.56	มาก
2.	นักเรียนอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย	4.22	0.58	มาก
รวม		4.19	0.51	มาก

จากตารางที่ 24 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านรักความเป็นไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.19$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.51) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านรักความเป็นไทยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ นักเรียนอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ($\bar{X}=4.22, S.D.=0.58$) นักเรียนเห็นคุณค่า และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ($\bar{X}=4.16, S.D.=0.56$)



ตารางที่ 25 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านมีจิตสาธารณะ

(n=23)

คุณลักษณะในด้านมีจิตสาธารณะ(Y_8)		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	4.19	0.56	มาก
2.	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและสังคม	4.28	0.57	มาก
รวม		4.24	0.51	มาก

จากตารางที่ 25 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านมีจิตสาธารณะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.24$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีการกระจายน้อย (S.D.=0.51) แสดงว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร คุณลักษณะในด้านมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและสังคม ($\bar{X}=4.28$, S.D.=0.56) นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.56)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยวิเคราะห์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) พบว่า มีความสัมพันธ์กันไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 26

ตารางที่ 26 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงาน
กิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y ₅)	(Y ₆)	(Y ₇)	(Y ₈)	(Y _{tot})
(X ₁)	.503**	.494**	.466**	.539**	.605**	.446**	.542**	.537**	.625**
(X ₂)	.494**	.583**	.509**	.555**	.587**	.456**	.672**	.597**	.668**
(X ₃)	.547**	.518**	.492**	.618**	.568**	.414**	.563**	.616**	.656**
(X ₄)	.159	.123	.048	.059	.013	.002	.062	-.033	.078
ภาพรวม (X _{tot})	.567**	.562**	.526**	.617**	.637**	.474**	.626**	.609**	.702**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (X_{tot}) กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (Y_{tot}) ในภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy}=0.702$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้อยตามกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในแต่ละด้าน (X₁ – X₄) กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้าน (Y₁ – Y₈) มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางทุกคู่ ยกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในด้านความสำเร็จและความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ (X₄) กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทุกด้าน (Y₁ – Y₈) ที่ไม่มีสหสัมพันธ์ใดๆ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ใช้สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 23 โรงเรียน เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน และพนักงานสหกรณ์นักเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวมทั้งสิ้น 138 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product - moment correlation coefficient) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระ

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ และด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่

ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 8 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ คุณลักษณะด้าน 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 8)

มีจิตสาธารณะ 3) มีวินัย 7) รักความเป็นไทย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง และ 6) มุ่งมั่นในการทำงาน

3. ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (X_{tot}) กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (Y_{tot}) ในภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy}=0.702$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้ายตามกัน

การอภิปรายผล

จากการผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่ 4 ความสำเร็จ/ความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ ด้านที่ 1 คุณภาพนักเรียน ด้านที่ 3 การบริหารการจัดการ และด้านที่ 2 งานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน เป็นผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักพึ่งตนเอง เน้นการมีส่วนร่วม โดยพัฒนาแบบองค์รวมผ่านกระบวนการเรียนรู้ และเน้นการพัฒนาในทุกๆ ด้านไปพร้อมๆ กัน พร้อมพัฒนาระบบประสานงาน ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน กระบวนการประเมินสหกรณ์ใช้เกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นำไปสู่ความสำเร็จและความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติกา ศรีโบราณ ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการส่งเสริมสหกรณ์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดเลย สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ปีการศึกษา 2551 จากผลการวิจัย พบว่า ผลการแสดงความคิดเห็นด้านผลผลิต ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบ ครูผู้สอน และนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยรวมได้ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์เป็นที่พึงพอใจของสมาชิกด้านคุณภาพนักเรียนเพราะนักเรียนมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ นั่นคือ มีความขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ และพัฒนาตนเอง ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ดี มีความรับผิดชอบ ตระหนักในคุณค่าของการพึ่งพาตนเอง การพึ่งพากัน มีจิตสำนึกในระเบียบวินัย และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีลักษณะนิสัยที่มีเหตุผล เคารพกติกา ยึดหลักประชาธิปไตย ทั้งยังมีความรู้ความเข้าใจการสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นมีความรู้ความเข้าใจอุดมการณ์สหกรณ์ หลักการสหกรณ์ วิธีการสหกรณ์ ความเป็นประชาธิปไตยในสหกรณ์ การดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน มีเจตคติที่ดีในเรื่องการสหกรณ์

สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน แล้วยังก่อให้เกิดทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับ
 อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ โดยมีระบบการทำงานที่ดี
 ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมทั้งนักเรียนยังมีการประชุมที่ดี มีการบันทึกการประชุม
 คณะกรรมการและสมาชิกทำบันทึกบัญชีถูกต้องครบถ้วนเป็นปัจจุบัน มีความสุขในการทำงานร่วม
 กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน สามารถใช้เทคโนโลยีการสหกรณ์เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม ทำงาน
 ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ
 โสพิณ ปันกาญจนโต ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนบ้านเหล่าหุ้ง
 สว่างตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อกิจกรรมสหกรณ์
 โรงเรียนบ้านเหล่ากหุ้งสว่าง พบว่า เป็นการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์แบบครบวงจรประกอบด้วย
 กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมส่งเสริมการผลิต และกิจกรรมร้านค้า โดยใช้หนังสือคู่มือการจัดกิจกรรม
 การเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2527 เพื่อให้เป็นแนวทางในการ
 ดำเนินกิจกรรม โดยมีกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าเป็นแกนนำเพื่อให้กิจกรรมทั้ง 3 ด้านดำเนินการไป
 พร้อม ๆ กัน ซึ่งโครงสร้างการบริหารกิจกรรมสหกรณ์ประกอบด้วยกรรมการที่ปรึกษา 2 คน และ
 คณะกรรมการดำเนินการ 25 คน โดยแบ่งงานในหน้าที่เป็นคณะอนุกรรมการต่าง ๆ หลายคณะ มี
 ผู้รับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรม คือ ผู้จัดการ 1 คน มีสมาชิกที่เป็นนักเรียนและได้รับการคัดเลือก
 ให้ปฏิบัติงานประจำกิจกรรมร้านค้า 24 คน ผลการศึกษาความสอดคล้องของการดำเนินกิจกรรม
 สหกรณ์ของโรงเรียนบ้านเหล่ากหุ้งสว่างกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ภายใต้แนวคิด
 และความมีเหตุมีผลในการที่จะนำงานด้านสหกรณ์มาเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจใน
 ชุมชน โดยอาศัยความรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนตามแนวทางและ
 วิธีการสหกรณ์ที่สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ และได้รับความร่วมมือด้วยดีจาก
 สมาชิกในชุมชนด้านการบริหารจัดการโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนมีการบริหาร
 คุณภาพงานการสหกรณ์ในโรงเรียน โดยมีนโยบายจัดการเรียนรู้การสหกรณ์และบูรณาการใน
 แผนปฏิบัติการประจำปีโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และนำสู่การเรียนการสอน รวมทั้งมีการจัดระบบ
 การติดตาม ประเมิน และพัฒนาดำเนินงานไปอย่างสม่ำเสมอ การบริหารงานทั่วไปทางโรงเรียนมี
 นโยบายสนับสนุนงบประมาณต่องานการสหกรณ์ในโรงเรียน อีกทั้งสนับสนุนสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่
 จำเป็นต่องานสหกรณ์ในโรงเรียน จัดการบุคลากร ครูผู้สอนหรือครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ใน
 โรงเรียน โดยครูที่ปฏิบัติหน้าที่จำเป็นต้องมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อการสหกรณ์ที่มุ่งเน้น
 นักเรียนเป็นสำคัญ และเป็นแบบอย่างด้านความรับผิดชอบ มีคุณธรรม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี
 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Corapico ศึกษาในเรื่อง “The Political Economic of Self-Help :
 Development Cooperatives in Yemen Arab Republic” ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการ
 บ้านเมือง ทั้งสาธารณูปโภคในประเทศสามารถพัฒนาได้เนื่องจากการใช้กระบวนการสหกรณ์ในการ
 บริหาร

2. จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 8 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ คุณลักษณะด้าน 1) รักษาติ ศาสตร์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์ สุจริต 8) มีจิตสาธารณะ 3) มีวินัย 7) รักความเป็นไทย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่ อย่างพอเพียง และ 6) มุ่งมั่นในการทำงาน ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากกรุงเทพมหานครได้จัดการศึกษา โดยพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียนควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน จึงส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดี โดย กรุงเทพมหานครมีมาตรฐานการศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การประเมินภายในอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โครงการสหกรณ์ นักเรียนตามแนวพระราชดำริ และหลักสูตรโตไปไม่โกง จึงส่งผลให้คุณลักษณะอันพึงประสงค์มีอยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์ จันใด ได้ศึกษาการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียนที่กำหนดโดยโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านเหตุความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71) กำหนดเพื่อเน้นและปลูกฝังให้กับนักเรียน ผลการวิจัยว่า 1. คุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของนักเรียนที่กำหนดโดยโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มี 21 คุณลักษณะ ซึ่งคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ที่โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนด คือความรับผิดชอบต่อรองลงมา คือ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ และมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีตามลำดับ 2. เหตุผลความรับผิดชอบต่อนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ๆ กับนักเรียนในโรงเรียนทั่วไปมีระดับ เหตุผลอยู่ในระดับก่อนเกณฑ์ขั้นยึดหลักการแสวงหารางวัล ส่วนความรับผิดชอบต่อนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย ๆ กับนักเรียนในโรงเรียนทั่วไป มีระดับ เหตุผลอยู่ในระดับทำตามกฎเกณฑ์ขั้นหลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ 3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเหตุผลความ รับผิดชอบต่อโดยรวมและเหตุผลความรับผิดชอบต่อเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และกฎระเบียบของ ห้องเรียนและโรงเรียน เกี่ยวกับการทำตามที่ได้รับมอบหมาย เกี่ยวกับการทำตามที่ตนเอง ได้พูดหรือ ได้ให้คำมั่นสัญญาไว้และเกี่ยวกับการยอมรับผิดในสิ่งที่ตนเองได้พูดหรือได้กระทำลงไป สูงกว่า นักเรียนในโรงเรียนทั่วไป 4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนเครือข่าย การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเหตุผลความรับผิดชอบต่อโดยรวมและเหตุผลความรับผิดชอบต่อ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามหน้าที่และกฎระเบียบของห้องเรียนและโรงเรียน เกี่ยวกับการทำตามที่ได้รับ มอบหมาย เกี่ยวกับการทำตามที่ตนเองได้พูดหรือได้ให้คำมั่นสัญญาไว้และเกี่ยวกับการยอมรับผิดใน สิ่งที่ตนเองได้พูดหรือได้กระทำลงไป สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ

รัตนพงษ์ ศรีจันทร์ ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนักเรียน โรงเรียนบ้านกระบวน จังหวัดขอนแก่น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการดำเนินการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระบวน ตำบลกระบวน อำเภอซำสูง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่าความรับผิดชอบของนักเรียนต่อตนเอง ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยใช้กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน กิจกรรมการคัดเลือกนักเรียนตัวอย่าง เป็นกลยุทธ์การจูงใจและการเสริมแรง นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 93.3 มีการเอาใจใส่ในด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ส่วนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 6.7 ยังต้องมีการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง และด้านความรับผิดชอบของนักเรียนตัวอย่าง เป็นกลยุทธ์การจูงใจและการเสริมแรง กิจกรรมพบกันทุกวันอังคารเป็นกลยุทธ์การปลูกฝังค่านิยมที่ดี กลยุทธ์การนิเทศติดตาม พบว่านักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาสามารถปรับเปลี่ยนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 93.3 มีความรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาดตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากครูร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน ๆ อย่างเต็มความสามารถจนสำเร็จและสนใจทำหน้าที่เป็นเวรประจำวันทั้งในห้องเรียนและพื้นที่นอกห้องเรียนอย่างเต็มความสามารถโดยมีครูประจำชั้นคอยดูแลเป็นกำลังใจอย่างใกล้ชิดส่วนนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 6.7 ยังต้องมีการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ เนตรประไพ ได้ศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมารีย์อุปถัมภ์ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งในส่วนของสภาพจริง และสภาพที่คาดหวัง 2. นักเรียนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เรียงตามลำดับได้ดังนี้ คือ 1) ด้านใฝ่เรียนรู้ 2) ด้านอยู่อย่างพอเพียง 3) รักความเป็นไทย 3. การเปรียบเทียบผลประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันกับสภาพที่คาดหวังพบว่า 1) จำแนกตามเพศในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองเพศหญิงมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงกว่าเพศชาย (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.11) 2) จำแนกตามอายุในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปีมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงสุด (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.307) 3) จำแนกตามระดับการศึกษาในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงสุด (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.152) 4) จำแนกตามอาชีพในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงสุด (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.256) 5) จำแนกตามรายได้ของผู้ปกครองในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้

ระหว่าง 30,001 – 40,000 บาทมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงที่สุด (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.172) 6) จำแนกตามภูมิฐานะของผู้ปกครองในภาพรวมพบว่า ผู้ปกครองที่มีภูมิฐานะกรุงเทพมหานครมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสูงที่สุด (ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.137)

3. จากผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (X_{tot}) กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร (Y_{tot}) ในภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy}=0.702$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในทางบวก หรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้อยตามกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในแต่ละด้าน ($X_1 - X_4$) กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในแต่ละด้าน ($Y_1 - Y_8$) มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางทุกคู่ ยกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในด้านความสำเร็จและความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ (X_4) กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในทุกด้าน ($Y_1 - Y_8$) ที่ไม่มีสหสัมพันธ์ใดๆ เนื่องจากผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในด้านความสำเร็จและความดีเด่นของการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ เป็นภาพความสำเร็จและความดีเด่นของการสหกรณ์ในโรงเรียนโดยยึดคุณลักษณะของการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือกันในการดำเนินโครงการและกิจกรรมการสหกรณ์ดีเด่นของโรงเรียน เป็นโครงการและกิจกรรมที่ดำเนินการจนบรรลุผลสำเร็จเกิดความภูมิใจส่งผลถึงคุณภาพนักเรียนใช้หลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเน้นการทำงานร่วมกันเกิดประโยชน์ในวงกว้างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจยึดเป้าหมายความสำเร็จของงานร่วมกันโดยพิจารณาจากความสำเร็จของการสหกรณ์ในโรงเรียนและความดีเด่นของการสหกรณ์ในโรงเรียน จึงไม่สัมพันธ์กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาที่กล่าวถึงคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเป็นหลัก ไม่ได้ยึดหลักความสำเร็จหรือความดีเด่นของโรงเรียนเป็นบรรทัดฐานในการประเมินนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการค้นพบการวิจัย การอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ควรส่งเสริม และสนับสนุน สถานศึกษาที่ดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้านงานวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน โดยโรงเรียนควรมีการมุ่งเน้นการวิเคราะห์และพัฒนาสาระการเรียนรู้การสหกรณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ โดยติดตามผลการใช้ นำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้การสหกรณ์ในโรงเรียน มีสาระและกิจกรรมการเรียนรู้การสหกรณ์ที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทและสภาพของชุมชน สังคม และท้องถิ่นบูรณาการสหกรณ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และหรือภูมิปัญญาและมีวัดผลประเมินผลอย่างเป็นระบบ

2. สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ควรส่งเสริม และสนับสนุน สถานศึกษาให้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มุ่งมั่นในการทำงาน ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน และทำงานด้วยความเพียรพยายาม และอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยในโอกาสต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรนำมาศึกษาในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษากิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเฉพาะด้านวิชาการและกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสหกรณ์นักเรียนในตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเฉพาะด้านคุณภาพนักเรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. **ประวัติและผลงานเกษตรกร สถาบันเกษตรกรสหกรณ์ดีเด่น แห่งชาติ ประจำปี 2552**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552.
- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552.
- กวี วรกวินและคณะ. **สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ป.5**. กรุงเทพฯ : บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2550.
- กิตติกา ศรีโบราณ. **การประเมินโครงการส่งเสริมสหกรณ์โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใน จังหวัดเลย สังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้ รูปแบบชิปปี้**. ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต.เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2551.
- กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล. **การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รับส่ง สินค้าและ พัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2548.
- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ. **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2546.
- กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์. **ภาวะเศรษฐกิจภาคสหกรณ์ไทย ปี 2552**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตะวันออก จำกัด (มหาชน), 2552.
- กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์. **ภาวะเศรษฐกิจภาคสหกรณ์ไทย ปี 2553**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตะวันออก จำกัด (มหาชน), 2553.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. **คู่มือ การสหกรณ์ใต้เบื้องพระยุคลบาท พระราชดำรัส และพระบรม ราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. **ประมวลระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับงานส่งเสริม สหกรณ์ เล่ม1**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2554.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. **คู่มือ การจดทะเบียนชุมนุมสหกรณ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550.

- กองราชเลขาการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี. โครงการตาม
พระราชดำริ ฯ. เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2557. เข้าถึงได้จาก <http://www.sirindhorn.net/HRHprojects.php>
- จันทร์ธานี สงวนนาม. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. นนทบุรี : บริษัทไทยร่วม
เกล้า จำกัด, 2553.
- จุฑาทิพย์ ภักธราวาทและคณะ. แนวทางพัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/องค์ประชาชนในพื้นที่จังหวัด.
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2549.
- ชาญชัย อาจินสมมาตร. สู่ทิศทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ก้าวใหม่, 2548.
————— สู่ทิศทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : K & P BOOKS, 2548.
- ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด. พระราชดำรัส “เกี่ยวกับสหกรณ์” .
เข้าถึงเมื่อ 7 กันยายน 2557. เข้าถึงได้จาก http://www.cultthai.coop/new/index.php/th/2013_05-29-04-28-49
- ธีรศักดิ์ อุ่นอารมณเลิศ. เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา. นครปฐม : โรง
พิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- ธร สุนทรายุทธ. การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
เนติกุลการพิมพ์ จำกัด, 2551.
- นนุช สวัสดิ์ผล. MODEAN สังคมศึกษา ป.5. กรุงเทพฯ : แม็ก, 2554.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยสำหรับครู. กรุงเทพฯ : สุริยสาส์น, 2553.
- ปราโมทย์ประสาทกุลและคณะ. รายงานการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและแนวโน้มบริหาร
เปลี่ยนแปลงสังคมโลกและสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ด้านประชากร. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์พริกหวานกราฟฟิค, 2551.
- มันทนา สังฆะกฤษณ์ และวราพรรณ น้อยสุวรรณ. ทิศทางการศึกษาไทยในอนาคตใน 100 ปี
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2543.
- รักพงษ์ ศรีจันทร์. การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความ
รับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนบ้านกระบวน จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยสารคาม, 2551.
- วัฒนา ก้อนเชื้อรัตน์. การเขียน รายงานทางวิชาการ 5 บท. กรุงเทพฯ : บริษัท เพ็ญฟ้า
จำกัด, 2551.
- วิทยา ปานนะบุตร. สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ: ไทย
พัฒนา, 2550.

- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. **คู่มือครูเศรษฐศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. กรุงเทพฯ : บริษัท
สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2554.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)พ.ศ.2545**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙**. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.,
ม.ป.ป.
- สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี. **โครงการพัฒนา
ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี**. เข้าถึงเมื่อ 7
กันยายน 2557.เข้าถึงได้จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp14/Projects.htm>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. **การพัฒนาคุณภาพการศึกษา : ระเบียบ
วาระแห่งชาติ (พ.ศ.2551-2555)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2551.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม
ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช
2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.
- สำนักงานเขตลาดกระบังกรุงเทพมหานคร. **แผนยุทธศาสตร์การศึกษาสำนักงานเขตลาดกระบัง
กรุงเทพมหานครพ.ศ.2554-2555**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. , 2555.
- สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. **คำแนะนำการ
จัดตั้งสหกรณ์สำหรับประชาชนและผู้สนใจจะจัดตั้งสหกรณ์**. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริม
สหกรณ์, 2551.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ และคณะ. **การวัดและประเมินผลการศึกษา เล่ม 2**. นนทบุรี : โรงพิมพ์ทรัพย์
การพิมพ์, 2554.
- ส่วนทะเบียนและข้อบังคับสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์กรมส่งเสริมสหกรณ์. **คู่มือ การจด
ทะเบียนสหกรณ์**. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., 2547.
- ส่วนทะเบียนและข้อบังคับสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์กรมส่งเสริมสหกรณ์. **คู่มือการจด
ทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับสหกรณ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด, 2547.
- ส่วนทะเบียนและข้อบังคับสำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์กรมส่งเสริมสหกรณ์. **คำแนะนำการ
จัดตั้งสหกรณ์สำหรับประชาชนและผู้สนใจจะจัดตั้งสหกรณ์**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.,
2551.

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์และคณะ. **สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม ป.6**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2548.

สมพงษ์ จิตระดับ. **ทางเลือกสังคมไทยในอนาคต**. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

อนงค์ จันโต. **การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัด**

กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2550.

อารี วัดสว่าง. **การศึกษาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด**

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. ปริญญาโท กศ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2549.

ภาษาต่างประเทศ

Brow Nathaniel. **The Role of Cooperatives in Alleviating Long-term Rural Poverty: A Case**

Carapico, Sheila Helen. **The Political Economy of Self – Help: Development Cooperatives in the Yemen Arab – Republic**. Dissertation Abstracts International, 1984.

Daniel Kat Z and Robert L. Kahn. **The Social Psychology of Organization**. 2nd. New York : John Wiley and Son, 1978.

Glennon, David S. **A Case Study Analysis of a Character Education Program**. Dissertation Abstracts International. February, 2007.

Pack, Elaine. **Proactive Measures for Elementary Classroom Discipline**. Masters Abstracts International. June, 2001.

Packel, Israel. **Law of Cooperatives**. 3^{ed}. New York: Mathew Bender, 1956.

Paul, Roy Ewell. **Cooperation: Today and Tomorrow** 2nd ed. Danville. Illinois: The Interstate.Inc, 1969.



ภาคผนวก





ที่ ศธ 0520.203.2 / ๕๖๐

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

15 มิถุนายน 2558

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดนาคปรก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 6 ฉบับ

ด้วย นางอัมพร ปรีเปรม รหัสนักศึกษา 55252361 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประสงค์ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขออนุญาตให้นักศึกษาทำการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่าน
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ .

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

งานธุรการ

โทรศัพท์ / โทรสาร 0 3421 9136

รายชื่อโรงเรียนที่ทดลองเครื่องมือ

รายชื่อโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่	ชื่อโรงเรียน	สังกัด/เขต
1	โรงเรียนวัดปลูกศรัทธา	เขตลาดกระบัง
2	โรงเรียนวัดศรีนวลธรรมวิมล	เขตหนองแขม

รายชื่อโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน

ที่	ชื่อโรงเรียน	สังกัด/เขต
1	โรงเรียนวัดอินทรวีหาร	เขตพระนคร
2	โรงเรียนผ่องพลอยอนุสรณ์	เขตบางนา
3	โรงเรียนศาลาคู้	เขตมีนบุรี





ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/พิเศษ



บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

24 สิงหาคม 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษา

ด้วยนางอัมพร ปรีเปรม นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร รองผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งผู้บริหาร รองผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ โพธิ์ทิธิธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3421-8788

รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

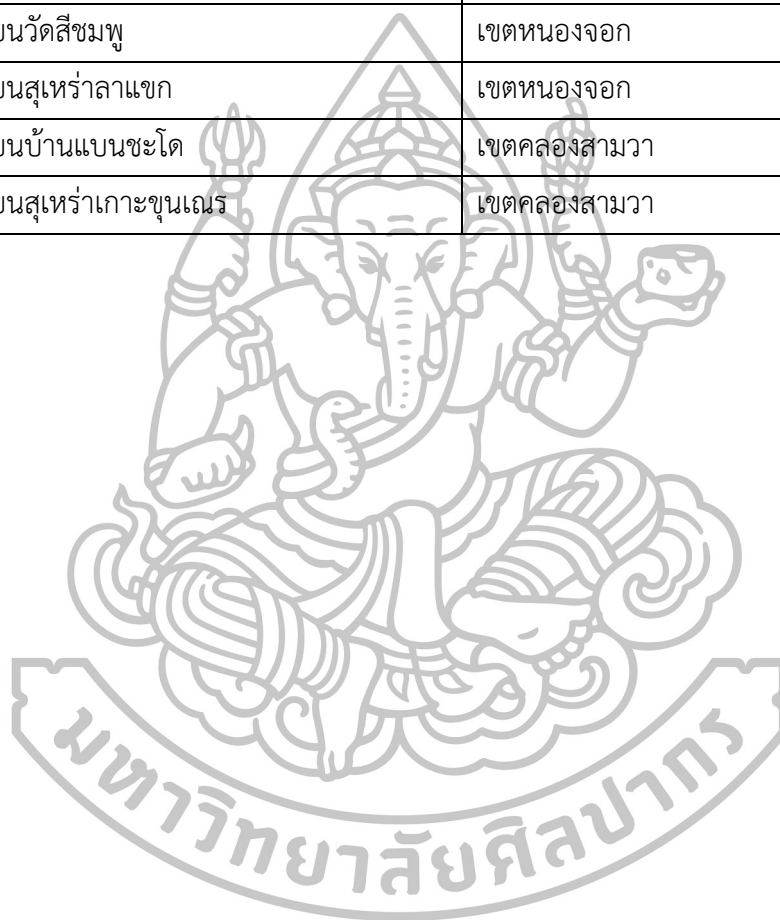
รายชื่อโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริม สหกรณ์กรุงเทพมหานครพื้นที่ 1

ที่	ชื่อโรงเรียน	สังกัด/เขต
1	โรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์	สำนักงานเขตบางขุนเทียน
2	โรงเรียนหมู่บ้านเกาะโพธิ์	สำนักเขตบางขุนเทียน
3	โรงเรียนพรหมราษฎร์รังสรรค์	สำนักงานเขตบางบอน
4	โรงเรียนปุณณवास	สำนักงานเขตทวีวัฒนา
5	โรงเรียนวัดปทุมวนารามในพระราชูปถัมภ์ ฯ	สำนักงานเขตปทุมวัน
6	โรงเรียนวัดอินทราวาส	สำนักงานเขตตลิ่งชัน
7	โรงเรียนคลองหนองใหญ่	สำนักงานเขตบางแค
8	โรงเรียนวัดสิตาราม	สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

รายชื่อโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่ดำเนินกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานส่งเสริม สหกรณ์กรุงเทพมหานครพื้นที่ 2

ที่	ชื่อโรงเรียน	สังกัด/เขต
1	โรงเรียนวิสุทธิศ	เขตดินแดง
2	โรงเรียนประชากรราษฎร์บำเพ็ญ	เขตห้วยขวาง
3	โรงเรียนลอยสายอนุสรณ์	เขตลาดพร้าว
4	โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1	เขตหลักสี่
5	โรงเรียนบำรุงรวิวรรณวิทยา	เขตดอนเมือง
6	โรงเรียนวัดเกาะสุวรรณราม	เขตสายไหม
7	โรงเรียนวัดบึงทองกลาง	เขตบางกะปิ
8	โรงเรียนประชาสวิตยา	เขตบึงกุ่ม
9	โรงเรียนเพ็ญพินอนุสรณ์	เขตบางนา

ที่	ชื่อโรงเรียน	สังกัด/เขต
10	โรงเรียนแก่นทองอุปถัมภ์	เขตประเวศ
11	โรงเรียนวัดทองสัมฤทธิ์	เขตมีนบุรี
12	โรงเรียนศิริวังวิทยาคาร	เขตหนองจอก
13	โรงเรียนวัดสีชมพู	เขตหนองจอก
14	โรงเรียนสุเหร่าลาแขก	เขตหนองจอก
15	โรงเรียนบ้านแบนชะโด	เขตคลองสามวา
16	โรงเรียนสุเหร่าเกาะขุนเณร	เขตคลองสามวา



ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย



แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
กับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ครูผู้สอน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน 1 คน และพนักงานสหกรณ์นักเรียน 2 คน

2. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

3. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน จำนวน 65 ข้อ

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีจำนวน 42 ข้อ

ตอนที่ 3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 17 ข้อ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี ในการตอบแบบสอบถามและโปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทั้งสามตอน กรุณาอย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่งเพราะคำตอบที่ได้จะไม่สมบูรณ์และไม่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ขอขอบคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นางอัมพร ปรีเปรม

นักศึกษานิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าเป็นผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์

นักเรียนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

1 หมายถึง ระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี น้อยที่สุด

2 หมายถึง ระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่น้อย

3 หมายถึง ระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ปานกลาง

4 หมายถึงระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มาก

5 หมายถึง ระดับผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มากที่สุด

ข้อ ที่	กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ	สภาพการปฏิบัติงานจริง					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
1	นักเรียนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เสียสละและ พัฒนาตนเอง						[] 07
2	นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ดี มีความ รับผิดชอบ						[] 08
3	นักเรียนตระหนักในคุณค่าของการพึ่งพาตนเอง การพึ่งพากัน						[] 09
4	นักเรียนมีจิตสำนึกในระเบียบวินัย และทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้ดี						[] 10
5	นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่มีเหตุผล เคารพกติกา ยึดหลักประชาธิปไตย						[] 11
6	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอุดมการณ์สหกรณ์						[] 12
7	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักการสหกรณ์						[] 13
8	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการสหกรณ์						[] 14

ข้อ ที่	กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ	สภาพการปฏิบัติงานจริง					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
9	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจความเป็น ประชาธิปไตยในสหกรณ์						[] 15
10	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงาน กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน						[] 16
11	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีใน เรื่องการสหกรณ์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน						[] 17
12	คณะกรรมการสหกรณ์นักเรียนมีระบบการ ทำงานที่ดี ชัดเจน โปร่งใสตรวจสอบได้						[] 18
13	คณะกรรมการสหกรณ์นักเรียนจัดให้มีการ ประชุมที่ดี เลขานุการบันทึก						[] 19
14	คณะกรรมการสหกรณ์นักเรียน/สมาชิกสหกรณ์ นักเรียนที่ได้รับมอบหมายบันทึกบัญชี ถูกต้อง ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน						[] 20
15	สมาชิกสหกรณ์นักเรียนมีความสุขกับการร่วม กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน						[] 21
16	นักเรียนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อ พัฒนาตนเองและสังคม						[] 22
17	นักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานที่ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม						[] 23
18	นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ						[] 24
19	หน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ ตามหลักสูตรสถานศึกษา						[] 25
20	การจัดการเรียนการสอนที่สอนหรือบูรณาการ การสหกรณ์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และ หรือภูมิปัญญา						[] 26
21	การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน การสหกรณ์						[] 27

ข้อ ที่	กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ	สภาพการปฏิบัติงานจริง					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
22	การจัดการหรือการผลิตสื่อ/เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้การสหกรณ์						[] 28
24	การใช้ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้การสหกรณ์						[] 30
25	มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทการออม						[] 31
26	มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทร้านค้า						[] 32
27	มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทการผลิต						[] 33
28	มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนประเภทสวัสดิการ						[] 34
29	ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการสหกรณ์นักเรียนในโรงเรียน						[] 35
30	สหกรณ์นักเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตอาสาต่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม						[] 36
31	สหกรณ์นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาโรงเรียน						[] 37
32	สหกรณ์นักเรียนแหล่งวิทยากรให้ความรู้และบริการชุมชน						[] 38
33	มีนโยบายจัดการเรียนรู้การสหกรณ์ในโรงเรียนและบูรณาการในแผนปฏิบัติการประจำปีโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม						[] 39
34	มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมหรือบูรณาการสหกรณ์สู่การเรียนการสอน						[] 40
35	มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์นักเรียน						[] 41
36	มีการจัดระบบการติดตาม ประเมิน และพัฒนาการดำเนินงานไปอย่างสม่ำเสมอ						[] 42

ข้อ ที่	กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ	สภาพการปฏิบัติงานจริง					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
37	มีการสนับสนุนงบประมาณต่องานการสหกรณ์ ในโรงเรียน						[] 43
38	มีการสนับสนุนสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อ งานการสหกรณ์ในโรงเรียน						[] 44
39	ครูผู้สอน / ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ใน โรงเรียน มีทักษะในการจัดทำกิจกรรมการ เรียนรู้การสหกรณ์ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ						[] 45
40	ครูผู้สอน/ครูผู้รับผิดชอบงานสหกรณ์ในโรงเรียน มุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ อดทนอดกลั้น มีความ รับผิดชอบ มีคุณธรรม สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี						[] 46
41	ความสำเร็จของการสหกรณ์ในโรงเรียน						[] 47
42	ความดีเด่นของการสหกรณ์ในโรงเรียน						[] 48

ตอนที่ 3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

1 หมายถึง ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2 หมายถึง ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
อยู่ในระดับ ที่น้อย

3 หมายถึง ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
อยู่ในระดับ ปานกลาง

4 หมายถึง ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
อยู่ในระดับ มาก

5 หมายถึง ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
อยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อ ที่	กิจกรรมที่โรงเรียนปฏิบัติ	สภาพการปฏิบัติงานจริง					สำหรับ ผู้วิจัย
		1	2	3	4	5	
1	เป็นพลเมืองดีของชาติ						[] 49
2	ดำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย						[] 50
3	ศรัทธา ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักศาสนา						[] 51
4	เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์						[] 52
5	ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทาง กาย วาจา ใจ						[] 53
6	ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางการ วาจา ใจ						[] 54
7	ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ของครอบครัว โรงเรียน และสังคม						[] 55
8	ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้						[] 56
9	แสวงหาความรู้จากทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปลงเป็นองค์ ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้						[] 57
10	ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบมี คุณธรรม						[] 58
11	มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่าง มีความสุข						[] 59
12	ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน						[] 60
13	ทำงานด้วย ความเพียรพยายาม และอดทน เพื่อให้ งานสำเร็จตามเป้าหมาย						[] 61
14	เห็นคุณค่าและใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่าง ถูกต้อง เหมาะสม						[] 62
15	อนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย						[] 63
16	ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผล ตอบแทน						[] 64
17	เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชน ชุมชน และสังคม						[] 65



ภาคผนวก ง
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.978	.979	59

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
x1	254.17	426.626	.633	.977
x2	254.30	422.562	.806	.977
x3	254.30	422.562	.806	.977
x4	254.30	422.562	.806	.977
x5	254.30	421.872	.744	.977
x6	254.67	424.575	.521	.978
x7	254.67	424.230	.534	.978
x8	254.67	424.230	.534	.978
x9	254.47	426.464	.572	.978
x10	254.57	425.013	.612	.978
x11	254.53	426.809	.586	.978

x12	254.37	422.654	.809	.977
x13	254.40	421.628	.870	.977
x14	254.40	422.800	.812	.977
x15	254.27	425.720	.655	.977
x16	254.33	418.713	.800	.977
x17	254.23	422.047	.839	.977
x18	254.47	421.223	.664	.977
x19	254.60	423.352	.707	.977
x20	254.57	426.668	.722	.977
x21	254.60	427.076	.618	.978
x22	254.67	423.678	.667	.977
x23	254.57	429.013	.588	.978
x24	254.60	428.110	.678	.977
x25	254.60	429.834	.479	.978
x26	254.47	416.120	.795	.977
x27	254.77	423.909	.608	.978
x28	254.67	431.747	.429	.978
x29	254.83	425.730	.535	.978
x30	254.60	428.593	.541	.978
x31	254.60	428.662	.644	.978
x32	254.73	422.064	.721	.977
x33	254.53	424.671	.799	.977
x34	254.47	425.499	.705	.977
x35	254.40	426.179	.644	.977
x36	254.47	424.051	.780	.977
x37	254.60	422.662	.663	.977
x38	254.50	425.638	.719	.977
x39	254.33	424.368	.720	.977

x40	254.43	423.082	.811	.977
x41	254.53	425.361	.654	.977
x42	254.67	431.195	.344	.978
y1	253.70	435.183	.184	.978
y2	253.70	435.183	.184	.978
y3	253.70	435.183	.184	.978
y4	253.70	435.183	.184	.978
y5	254.23	425.840	.653	.977
y6	254.30	423.114	.780	.977
y7	254.30	423.114	.780	.977
y8	254.30	424.631	.706	.977
y9	254.40	425.076	.699	.977
y10	254.47	422.464	.676	.977
y11	254.27	425.237	.678	.977
y12	254.33	422.989	.788	.977
y13	254.30	421.528	.857	.977
y14	254.47	421.292	.724	.977
y15	254.40	423.903	.757	.977
y16	254.27	421.168	.877	.977
y17	254.37	418.309	.819	.977

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางอัมพร ปรีเปรม
ที่อยู่	61 หมู่ 1 ตำบลดอนข่อย อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
ที่ทำงาน	โรงเรียนเทศบาล ๑ บ้านสามพราน (นครสาระผดุงวิทย์) อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	สำเร็จการศึกษาครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2555	ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอมือง จังหวัดนครปฐม
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2551 – 2552	พนักงานราชการ โรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
พ.ศ. 2552 – 2554	ครูผู้ช่วย โรงเรียนวัดปลุกศรัทธา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2554 - 2557	ครู ค.ศ.1 โรงเรียนวัดปลุกศรัทธา เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2557 – ปัจจุบัน	ครู ค.ศ.1 โรงเรียนเทศบาล๑ บ้านสามพราน (นครสาระผดุงวิทย์) อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม